

JUTRO

Bližajo se ure odločitve o miru ali vojni

Angleški berlinski poslanik Henderson se je včeraj vrnil iz Londona v Berlin in je takoj izročil Hitlerju odgovor angleške vlade na njegove predloge — Danes popoldne se sestane angleški parlament

Ljubljana, 28. avgusta.

V soboto se je napetost, ki jo je sprožil preokret nemške politike, močno približala vrhuncu. Sredi najbolj temnih pričakovanj so prišle vesti o odpovedi tannenberških slavnosti in s tem tudi tamkaj napovedanega Hitlerjevega govora. Prav tako je prišla vest o odpovedi narodnosocialističnega kongresa v Nürnbergu, dočim so vesti o nenadnem sklicanju rajstaga bile demantirane, češ kancelar se je posvetoval s poslanci na privatni posebni konferenci. V soboto je imel Hitler nad pet ur trajajoče posvete z generalnim štabom. Največjo pozornost pa so vselej kakor vzbudila poročila, da je sprejel na daljše razgovore diplomatske predstavnike Anglije, Italije in Japonske ter da je takoj po teh razgovorih angleški veleposlanik Henderson odpotoval s posebno Hitlerjevo spomenico v London. Iz tega se je dalo razbrati, da so med Berlinom in Londonom v teku pogajanja in da skrajne odločitve še niso padle.

Angleška vlada je imela takoj po Hendersonovem prihodu v London že v soboto prvo sejo, kateri sta sledili nadaljnji dve v nedeljo in danes popoldne. Popoldne se je Henderson z odgovorom angleške vlade vrnil v Berlin, kamor se je znova obrnila pozornost mednarodne javnosti v pričakovanju Hitlerjevih odločitev. Med tem sta že bili objavljeni tudi pismi, ki sta jih izmenjala francoski ministrski predsednik Daladier in kancelar Hitler. Iz Hitlerjevega odgovora Daladiera so jasno razvidne trenutne nemške zahteve: priključitev Gdanske in koridorja ter nova ureditev šlezjskega problema. Tudi iz sugestivnih angleških virov se da razbrati, da je Hitler v novem položaju znatno razširil svoje prvotne zahteve nasproti Poljski, kakor jih je bil pred meseci stavil poljskemu zunanemu ministru Becku, ko se je zadovoljeval le s priključitvijo Gdanske in priznanjem pravice do izgraditve dveh eksteritorialnih prometnih zvez med Vzhodno Prusijo in ostalim rajhom preko Pomorjanske ali tako znanega »poljskega koridorja«.

Anglija in Francija sta doslej pokazali veliko odločnost v svojem zadržanju in zatrujanju, da ne pustita Poljsko na cedilu, saj je Anglija prav med tem, ko se je napetost stopnjevala v nevarnost oboroženega spopada, sklenila s Poljsko definitivno obrambno pogodbo, katere besedilo objavljamo v današnji številki, dočim je za Francijo ponovil zvestobo prevzetim obvezam Daladier v svojem govoru 25. tega meseca in še posebej v pismu g. Hitlerju. Obe, Anglija in Francija, pa sta med tem izpopolnili svoje vojaške ukrepe do višine skrajne pripravljenosti za vsak primer, kar sta potrdili med drugim tudi s tem, da so prve angleške kontinentalne čete že prišle na francosko-nemško mejo. Njuna solidarnost je torej slej ko prej popolna in je razvoj zadnjih dni, kakor je bil presenetljiv in na presenečenje preračunan, na omajal. Isto velja o angleško-francoskih obveznostih glede Poljske.

Povsem nov element v razvoju vnaša sedaj tudi preusmerjanje japonske politike, ki je vedno bolj vidno, zlasti po japonskem protestu v Berlinu, po odpovedi protikomunistične pogodbe ter po ostavki dosedanje japonske vlade, ki bo zamenjana s novimi ljudmi, s čimer bo Japonski omogočena povsem nova politika nasproti Evropi. To v marsičem spreminja celokupni evropski položaj, kajti Angležem, kakor je znano, ni nikdar bilo vseeno, ali bi morali v primeru evropske vojne držati del svojega brodograd v vodah Pacifika ali ga vsega uporabiti samo v Evropi. Tudi v tem pogledu se torej nakazuje na obzorju značilen svetovno-politični preokret, ki ne bo brez vpliva na nadaljnji razvoj dogodkov.

Zabeležiti moramo končno, da se tudi Španija po najnovejšem preokretu izreka za popolno nevtralnost. Tako vsaj poudarjajo nekateri španski listi. Diplomatska pozornost pa je osredotočena v tej splošni napetosti še na eno državo, na Turčijo, katere dokončna odločitev se ni povsem jasna, vendar se zdi, da vztraja zaenkrat v tako zvani »fronti miru« z Anglijo in Francijo. Največjo pažnjo posvečajo v mednarodnih krogih še nadalje zadržanju Italije in mnogi nevtralni opazovalci napovedujejo možnost resne italijanske intervencije v razvoj ob vrhunski krize. Tudi s te strani se torej še vedno odpirajo diplomatske možnosti, ki

London, 28. avg. c. Na današnji seji angleške vlade, ki je trajala od 12. do 13., je bila sprejeta dokončna redakcija odgovora kancelarju Hitlerju. Po seji je bilo objavljeno, da je parlament sklican za torek ob 14.45. Do takrat ne bo nobene nove seje vlade.

Ob 17. je poslanik Henderson odletel z aerodroma v Hustonu v Berlin, čeprav je bilo tekom dneva že javljeno, da bo odletel v Berlin šele jutri. Hitlerjeva poslanica in odgovor angleške vlade zaenkrat ne bosta objavljena.

Diplomatski urednik Reuterja je zvedel, da Velika Britanija vztraja pri svojem stališču, da se morajo nekatera vprašanja urediti, še preden se začne pogajanja za pomirjenje sveta.

Po seji vlade so imeli ministrski predsednik Chamberlain, zunanji minister Halifax in poslanik Henderson daljšo konferenco. V zunanjem ministrstvu so se zglasili tudi francoski in rumunski poslanik ter turška vojaška misija.

Nadalje je bil pri Chamberlainu pred sejo vlade, kakor tudi po seji, nadomestni vodja opozicije Greenwood.

Minister za dominione Inskip je obvestil vse zastopnike dominionov o vsebini odgovora angleške vlade Hitlerju. Popoldne je vzbudil posebno pozornost istočasni obisk kitajskega in japonskega poslanika v zunanjem ministrstvu.

Izročitev odgovora Hitlerju

Berlin, 28. avg. br. Angleški poslanik sir Neville Henderson je noč ob 20.30 prispel z letalom na letališče Tempelhof. Poslanik se je z letališča odpeljal v poslaništvo, čez pol ure pa se je podal v kancelarsko palačo k Hitlerju.

Poljski poslanik obveščen o vsebini odgovora

London, 28. avg. AA. (Havas) Zunanji minister Halifax je danes popoldne ob 15. uri sprejel poljskega poslanika grofa Raczkina in mu sporočil vsebino britanskega odgovora na Hitlerjevo sporočilo.

Danes seja angleškega parlamenta

London, 28. avg. AA. Jutrišnja seja spodnje zbornice se bo začela ob 14.45. zgornja zbornica pa se sklicana za 15. uro. V spodnji zbornici bo otvoril sejo predsednik vlade Chamberlain, v zgornji zbornici pa lord Halifax. Oba bosta zelo kratka, nato bosta pa obe zbornici najbrže sprejeli sklepe o nadaljnjih zakonih.

V tukajšnjih političnih krogih mislijo, da je zelo možno, da bi se v primeru vojne sedanji kabinet razširil. Opozicijski liberali so že izjavili, da bi poslali kot svojega zastopnika v razširjeni kabinet Archibald Sinclairja. Delavska stranka o tem še ni sklepala, zdi se pa, da bi določila za svojega zastopnika v vladi Greenwooda.

Reuter poudarja, da sklicanju parlamenta ni vzrok kakšna pričakovana sprememba položaja. V začetku seje bo predsednik vlade Chamberlain podal izjavo o najnovejših dogodkih, posebno glede na Hitlerjevo sporočilo britanski vladi. Za Chamberlainom bodo govorili voditelji opozicije.

Anglija vztraja...

London, 28. avg. z. Odgovor angleške vlade na Hitlerjevo poslanico, ki jo je v soboto prinesel v London angleški poslanik v Berlinu Henderson, je bil gotov že davl. Dejstvo, da je angleška vlada mnogo več časa rabila za sestavo odgovora Hitlerju, kakor pa francoska vlada, pojasnjuje s tem, da je angleška vlada pred končno odločitvijo konsultirala ne samo Pariz, marveč tudi Washington, Varšavo, Ankaro in Bukarešto.

Kar se tiče odgovora angleške vlade na Hitlerjevo spomenico, izjavljajo na merodajnem mestu, da je odgovor angleške vlade identičen z odgovorom francoske vlade in z izjavami, ki jih je podal Chamberlain v spodnji zbornici. Angleška vlada opozarja v svojem odgovoru nemškega kancelarja na obveznosti, ki jih je prevzela napram Poljski in ki jih bo brezpogojno izvršila. Pri vsem tem pa zastopa angleška vlada v svojem odgovoru slej ko prej mnenje, da mirna rešitev obstoječih sporov še vedno ni izključena. Angleška vlada v svojem odgovoru naglašja, da mora upoštevati izkušnje nedavne preteklosti, ki si jih je stekla zlasti o priliki lanske septembarske krize.

utegnejo dati sedanjemu razvoju povsem nepričakovano smer. Prav v Rimu pripisujejo sedanji diplomatski akciji za ohranitev miru poseben pomen, inozemski opazovalci pa so si edini v sodbi, da bi bilo posredovanje Italiji najlažje. Seveda pa moramo računati z menjajočimi se pritiski v več smerih naenkrat, tako da ostaja rezultat sedanjih diplomatskih prizadevanj slej ko prej neznanka, to tem bolj, ker so vsi glavni partnerji že pripravljeni s puško ob nogi.

Danes je docela nenadno prispel v London italijanski prosvetni minister Grandi, ki je bil do nedavna italijanski poslanik v Londonu. V zvezi s tem krožijo v londonskih političnih krogih do tega trenutka uradno še nepotrjene vesti, da je Grandi prinesel angleški vladi posredovalni predlog Mussolinija, ki predlaga sklicanje konference šestih velisil, to je Anglije, Francije, Italije, Nemčije, Poljske in Rusije.

Slejkoprej poudarjajo v Londonu, da je odločitev o miru in vojni odvisna sedaj samo od nemškega kancelarja Hitlerja. Poljska, ki ji je zagotovljena vsa podpora Anglije in Francije, je pripravljena na vse, vendar pa vodi skrajno previdno politiko in se ne da zavezati po nasprotni propagandi k nobenim nepremišljenim in nepopravljivim ukrepom.

Berlin v nestrpnem pričakovanju

Berlin, 28. avg. z. V tukajšnjih krogih z največjo nestrpnostjo pričakujejo odgovor angleške vlade. O tem so razširjene najrazličnejše vesti. Na eni strani zatrjujejo, da je Chamberlain tako dolgo zavlačeval odgovor angleške vlade zaradi tega, da bi pritisikal na Poljsko, dasiravno so na drugi strani sedaj tudi v Berlinu prepričani, da Poljska odločno odklanja vsako popuščanje napram Nemčiji. Na drugi strani pa zopet domnevajo, da dolgotrajno proučevanje Hitlerjeve poslanice v Londonu in sestava odgovora v sporazumu s Parizom in Washingtonom ne napoveduje nič dobrega. Čuti se tudi psihološki vpliv nemško-ruskega pakta, ki se po sodbi berlinskih krogov izraža v tem, da je Anglija danes bolj kot kdaj prej strnjeno v Nemčiji nasprotnem taboru. Tudi obsežno izvedeno mobilizaci-

jo v Angliji tolmačijo kot dokaz, da Anglija ne misli popuščati, dasiravno obstoja tudi v Berlinu še vedno žarek upanja, da bo prišlo navsezadnje vendarle do mirne poravnave.

Francija do zob oborožena

Pariz, 28. avg. z. Kljub temu, da je bila včeraj mobilizacija v polnem razvoju, se včerajšnja nedelja po razpoloženju javnosti ni prav nič razlikovala od vsake druge nedelje ali praznika. Opaža se samo omejitve avtobusnega prometa, ker je bil večji del avtobusov rekviriran za oblastvo. Tudi na kolodvoru je vladala zaradi odhoda rezervistov nenavadna živahnost, dasi je bil ostali promet popolnoma normalen. Nikjer pa ni opaziti kakšne nervoznosti, ker je francoska javnost podrobno poučena o mednarodnem položaju in pripravljenosti tudi na to, da lahko pride do nenadnega izbruha vojne. Kljub vsemu temu pa v Parizu še vedno niso izgubili upanja, da je še vedno možna mirna rešitev. V zvezi z mednarodnim položajem se širijo vesti, da bo v primeru, da pride do resnih dogodkov, takoj izvršena prenosna vlada s ciljem, da se sestavi vlada nacionalne solidarnosti. V zvezi s tem tolmačijo tudi dolg razgovor, ki ga je imel ministrski predsednik Daladier z voditeljem desničarske opozicije, z bivšim ministrskim predsednikom Flandinom.

V Franciji je sedaj pod orožjem nekaj nad tri milijone vojakov.

Pariz, 28. avgusta. AA. Havas: Službeni list objavlja uredbu z zakonsko močjo o kontroli tiska in publikacij. Uredba določa med drugim pooblastilo vladi, da izda vse potrebne ukrepe za organizacijo kontrole

nad tiskom in publikacijami. Uredba pravi, da bo administrativna oblast lahko zaplenila vse članke, ki bi prekršili objavljenе ukrepe. Počenši z 28. avgustom letos so vsi tiskani članki ali rokopisi vseh vrst, kateri so namenjeni javnosti, besedila vseh radiofonskih oddaj in vse kinematografske projekcije podvržene preventivnemu nadzoru generalne poročevalske službe, ki ima pravico prepovedati objave oddaje ali projekcij. Poleg tega se prepoveduje izvoz iz države vseh fotografskih in kinematografskih dokumentov. Vsak prekršek imenovanih odredb se bo kaznoval po odredbah imenovane uredbe.

Apel francoskih cerkvenih poglavarjev na narod

Pariz, 28. avg. br. Nocjo ob 9. so govorili preko vseh francoskih radio-postaj francoski cerkveni poglavarji na čelu s kardinalom Verdierom. V svojih govorih so pozivali svoje vernike k odločnosti, disciplini, samozvesti in državljanski požrtvovalnosti. Naglasili so, da je ves francoski narod brez razlike ver in političnega prepričanja trdno odločen braniti svojo in Evrope svobodo ter civilizacijo. Svoje govore so verski poglavarji zaključili z željo, da bi se z božjo pomočjo posrečilo odgovornim državljanom še rešiti mir in v njim človeštvo pred strahovito katastrofo.

Zagotovila belgijskemu kralju

Bruselj, 28. avg. c. Kralj Leopold je danes popoldne sprejel angleškega in francoskega poslanika, ki sta mu dala zagotovilo, da bosta Anglija in Francija spoštovali nevtralnost Belgije, če bodo to storile tudi vse druge belgijske sosedne. Predsednik avstralske

Mussolini še vedno posreduje

Predsednik italijanske vlade je stalno v stikih z vodjo in kancelarjem Hitlerjem in zastavlja ves svoj vpliv, da prepreči katastrofo

Rim, 28. avg. br. Italijanski ministrski predsednik Mussolini je bil danes popoldne znova v stikih s kancelarjem Hitlerjem. Poslanik Mackensen se je okrog 10. ure pripeljal pred Benetško palačo in prinesel Mussoliniju novo telefonsko sporočilo nemškega kancelarja. Sestanku je prisostvoval tudi zunanji minister Ciano. Kakor poročajo iz Berlina je bil danes popoldne Attolico pri Hitlerju.

Dobro poučeni krogi zatrjujejo, da se je sedaj vsa italijanska javnost zavedla izredne resnosti položaja. Mussolini se je te dni prizadeval, da bi pomirjevalno vplival na Hitlerja, a kakor kaže, mu njegova prizadevanja doslej še niso uspela.

Rim, 28. avgusta. AA. (Stefani) Mussolini dobiva čedalje nujnejše apele, pravi ravatelj lista »Giornale d'Italia«. V velikih in odločilnih trenutkih zgodovine zna cvet človeškega rodu priznati moč in veljavo preizkušenih temeljnih vrednot. Ljudje molijo, da bi posredovanje duceja rešilo mir. Duce ne drži križem rok, toda vsi apele tujih vlad in narodov naj ne ozabijo, da gre do ducejevi apeli v duhu smernice njegove politike evropske obnove, poimovanja in spoštovanja pravice in potrebe vseh narodov, sodelovanja med velikimi narodi, odgovornosti za evropsko zgodovino, revizije in poprave nemogočih sistemov in očitnih krivic. Zato se morajo apeli na duceja zavedati pomena te Mussolinijeve politike in manifestirati jasno in dejansko mednarodno voljo.

Rim, 28. avg. c. Civilni letalonar je prenovljeno letenje nad vso Italijo.

Ottawa, 28. avg. AA. (Reuter) Predsednik kanadske vlade Mackenzie King je prejel od Mussolinija brzojavko po kablju, v kateri predsednik italijanske vlade odznavlja na včerajšnji nemščini. Mussolini izjavlja, da ne bo varčeval s svojimi prizadevanji da reši mir na svetu, trajen in pravičen mir.

Angleški rokopis pri papežu

London, 28. avgusta. AA. Papež Pij XII. je sprejel v Castel Gandolfo v avdienco angleškega veleposlanika pri Vatikanu

Naš pariški poslanik pri Bonnetu

Pariz, 28. avg. c. Zunanji minister Bonnet je sprejel sredi jugoslovenskega poslanika dr. Purica

Roosevelt se bo obrnil na Stalina?

Washington, 28. avgusta. AA. (Reuter). Politiki, ki so po navadi zelo dobro poučeni, trdijo, da bo Roosevelt še danes napravil nov korak za ohranitev miru. Roosevelt meni, da bodo države latinske Amerike podprle njegovo akcijo, da se prepreči vojna. Prav tako mislijo poučeni krogi, da bo tudi sovjetska vlada posredovala za ohranitev miru.

»Daily News« pravi, da namerava pred-

sednik Zedinjenih držav nasloviti ponovno dramatični apel v korist miru. V ta namen bi Roosevelt rad pridobil že vnaprej pristaneke Stalina ter državnih poglavarjev južnoameriških republik. Diplomatska odposlanstva Zedinjenih držav v teh državah so že dobila ukaz, naj store potrebne korake Roosevelt namreč meni, da je neobhodno potrebno sodelovanje Stalina.

Izredne odredbe v Angliji

London, 28. avg. br. Angleška vlada je danes izdala prve ukrepe na osnovi pooblastil. Prvi ukrep se nanaša na javno kontrolo cestnega in železniškega prometa. Vse trgovske ladje bodo v bodoče podrejene ministrstvu trgovinske mornarice in se bodo morale ravnati točno po njegovih navodilih. Druga naredba se nanaša na kontrolo in uporabo radijskih aparatov. Posebna naredba prepoveduje objavljanje in razširjanje vesti o gibanju angleškega vojskovanja in vseh o vojaških stvarih. Nadaljnji dekret prepoveduje Angležem vsak stik s ljudmi, ki so osumljeni, da podpirajo kroge, ki so sovražni Angliji. Peta uredba se nanaša na novo ureditev telefonskega in telegrafnega prometa. Nadaljnja uredba določa, da smejo angleške policijske oblasti preiskati vsakega Angleža, ki se z la-

djo ali letalom pripelje iz tujine v Anglijo. Noben Anglež ne sme v stike z mornarji tujih ladij, ki se ustavljajo v Angliji. Predvsem mu je prepovedano stopiti na take ladje.

Danes popoldne je admiraliteta objavila, da je promet po Sredozemskem in Vzhodnem morju za angleške trgovske ladje prepovedan. Vse ladje, ki se nahajajo na teh dveh morjih, se morajo nemudoma vrniti in se v skrajnih primerih zateči v angleške francoske luke. Tudi kanadska vlada je danes uvedla strogo kontrolo nad ladjami, ki so registrirane v kanadskih lukah.

2,000.000 Rumunov pod orožjem

Bukarešta, 28. avgusta. v. Kakor mnoge druge države, je tudi Rumunija izvedla zadnje dni obširne vojaške varnostne priprave. Mobilizirala je doslej že 20-letnikov rezervistov, to je skoraj 2,000.000 ljudi, ki so koncentrirani deloma na madžarski, deloma pa na bolgarski meji v Dobruži. Na zapadni meji proti Madžarski so v teku velika utrjevalna dela. Rumunska vojska gradi mrlično štiri obrambne linije. Prva linija leži nekaj kilometrov za mejo proti Madžarski, druga linija teče 30 km za mejo.

Nadaljevanje na 2. strani

Poljski protest v Berlinu

Demarša poljske vlade zaradi protipoljske časopisne propagande v Nemčiji

Varšava, 28. avg. br. Poljska vlada je danes po svojem diplomatskem zastopniku v Berlinu ostro protestirala zaradi protipoljske kampanje v Nemčiji. O tem pravi agencija Pat: Poljski so že doslej z največjim ogorčenjem zasledovali kampanjo nemškega tiska, vendar poljska vlada tej kampanji ni pripisovala odločilnega pomena. V zadnjem času pa so se izmišljene vesti o preganjanju Nemcev na Poljskem uporabljale tudi v uradnih krogih za diplomatske akcije. Nemška vlada je hotela z njimi ustvariti pred svetom sliko nevrzdržnega položaja na Poljskem, ki je bila popolnoma potrjena. Zato je bila poljska vlada prisiljena, odločno nastopiti proti takim nedopustnim metodam nemške vlade.

Se posebej je agencija Pat danes demantirala nemške vesti o incidentih v Lodžu. Veliko pozornost pa je v vsej Poljski izzvala vest, da so danes popoldne organi nemške policije na meji v Gornji Šleziji zadržali poljskega konzula in podkonzula iz Moravske Ostrave, ki sta se hotela odpeljati na Poljsko. Oba so odvedli nazaj v Moravsko Ostravo. V Gdansk so danes oblasti zadržale dva poljska tovorna vlakca. Nadalje sta bila tam aretirana dva poljska carinska inspektorja, ki so ju ob-

tožili vohunstva. Višji komisar Chodacki je v obeh primerih protestiral pri gdn-skem senatu.

V Kwidzinu v Nemčiji so danes policijski organi aretirali vse profesorje in di-jake na tamkajšnji poljski gimnaziji.

Od 2. do 11. septembra

Liublianski velesiem

VELIKA KMETIJSKA RAZSTAVA (seme-nogojstvo, zelenjad, sadje, cvetje, čebele in med, mleko in mlečni proizvodi, vino, koze, ovce, perutnina, kuni, golobi, ribe, goze, zdravila, železja, kmetijski stroji). Gospodinja razstava, akvariji, industrija, obrt. LEPO ZABAVISCE — VELIKI VARIETE.

Tekma harmonikarjev 10. septembra. Nagradno žrebanje. — Številna lepa darila za obiskovalce velesijem. Polovična voznina na železnih.

tretja obrambna linija pa se razteza po vrhovih Sedmograškega rudogorja. Četrto linijo grade na Karpatih po stari meji med predvojno Rumunijo in Madžarsko. Utrjevalna dela vodijo posebni francoski specialisti in pa cela vrsta čeških strokovnjakov za utrjevanje. Strojnice, ki jih je treba, da so rumunske obrambne linije zelo solidno in moderno zgrajene. Na južni meji proti Bolgariji grade samo poljske utrdbe in gnezda za strojnice ter protitankovske topove.

Po zadnjih poročilih so dosegli že skoraj vsi rumunski armadni zbori vojno stanje po številu moštva in orožja.

Vrhovni ruski svet

Moskva, 28. avgusta. AA. V Kremliju se je danes popoldne sestal vrhovni svet. Prisotni so bili vsi člani sovjetske vlade, izjemši Stalina. Sejo je otvoril predsednik vrhovnega sveta Andrejev. Nato je skupščina sprejela dnevni red zasedanja, ki obsega iz treh točk: 1. predlog zakona o kmetijskem davku, 2. predlog zakona o splošni vojaški obvezi, 3. ratifikacija nemško-sovjetskega nenapadnega in konzultativnega pakta.

Neutrlnost — edini cilj Španije

Madrid, 28. avg. AA. (Havas). Stališče Španije do sedanjih evropskih problemov je, kakor se v političnih krogih zatrjuje, prva manifestacija nove politike, ki jo general Franco hoče voditi z ozirom na mednarodni položaj. Ta politika je neutrlnost, ki naj omogoči mirno obnovo Španije. To je edini španski cilj. Španija je ena izmed redkih držav v Evropi, ki ni podvzela posebnih vojaških ukrepov v zadnjih dneh.

Novi dalekosežni ukrepi v Nemčiji

V bistvu pomenijo poddržavljenje vsega gospodarstva

Berlin, 28. avg. z. Uvedba nakaznic za živila in najnujnejše življenjske potrebščine v nemški javnosti ni izzvala nikakega presenečenja, ker se je s tem že davno računalo, potrjuje pa že davno znana dejstva. Poleg teh ukrepov, ki se jih ni dalo več prikriti, pa so bili izdani tudi še drugi zelo dalekosežni ukrepi, ki pa so zaenkrat v podrobnostih znani samo neposredno prizadetim. Ustavljena je namreč dobava surovin vsem onim industrijskim podjetjem, ki niso v službi državne obrambe. Cela vrsta podjetij bo zaradi tega prisiljena ustaviti obratovanje. Nakazovanje deviz za inozemsko plačila in za nabavo surovin je popolnoma ustavljeno. Vsa transportna podjetja od državnih železnic do zasebnih avtobusnih in prevoznih podjetij so postavljeni pod vojaško upravo. Vrh tega so bili uvedeni novi zelo občutni davki za vse pridobitne panoge. V bistvu predstavljajo vsi ti ukrepi v svoji celoti poddržavljenje vsega gospodarstva.

Danes so pričeli v Nemčiji omejevali tudi redni civilni letalski promet. Vse letalske zvezne s tujino so ukinjene. Nocoj je bila proglašena zapora meje s Francijo. Poslednji brzovlak je prispel iz Nemčije v Strasbourgu že davi. Tudi promet med Nemčijo in Belgijo se je zelo omejil. Iz Bruslja je prispel danes v Köln le en brzovlak. Meja med Poljsko in Nemčijo je že zaprta, le preko koridorja se nemški tranzitni promet nadaljuje, čeprav prevažajo Nemci v Vzhodno Prusijo velike transportne vojaštva.

Berlin, 28. avg. br. Danes po 9. uri se je javil na vseh nemških radio-postajah zastopnik propagandnega ministrstva in v ostrih besedah obračunal z vsemi, ki so danes, ko je bil uveden režim krušnih kart, navajali na trgovine z življenjskimi potrebščinami, oblačili in obutvijo. Zastopnik propagandnega ministrstva je ponovno zagotavljal poslušalcem, da je bil uveden sistem krušnih kart ne zaradi pomanjkanja življenjskih potrebščin, temveč zaradi premišljene in pravočasne regulacije nemškega konzuma. Zatrjeval je, da hoče nemška vlada z uvedbo krušnih kart osigurati vsem Nemcem brez razlike na premoženjske razmere njihovo dnevno potrebo na prehrani in ostalih življenjskih potrebščinah. S silno ostrimi izrazi je napadel ljudi, ki nocoj razumeti stremeljenj nemške vlade ali pa mislijo, da lahko v tem času spekulirajo in zbirajo življenjske potrebščine v svojih skladiščih na škodo ostalega prebivalstva. Dejal je, da so se ti nedisciplinirani ljudje sami izključili iz nemške narodne skupnosti in se bo z njimi tudi tako postopalo, kakor zasluži. Merodajni krogi so trdno odločili, da z najodločnejšimi ukrepi onemogočijo take izraze nediscipliniranosti, ki bi je v obraz zavednosti in poštenosti vsega nemškega ljudstva, ki stojijo v strnjeni fronti za svojim voditeljem in v teh usodopolnih trenutkih. Končno je še enkrat naglasil, da se podobni pojavi pod nobenim pogojem ne bodo več trpeli in da se bodo zatrli z vsemi sredstvi.

Javni poštni promet v Nemčiji

Berlin, 28. avg. AA. (DNB) V tujini se je razširila trditve, da je bila v Nemčiji za 10 dni ustavljena dostava pism. Ta trditev je v zvezi z neko vestjo DNB-ja, ki je 28. avgusta javila, da se današnjim dnem začne 10dnevna ustavev dostavljanja pošte za tiste dele vojske in letalstva, ki se nahajajo izven svojih garnizij. Vse druge vesti so netočne. Javni poštni promet se izvršuje, v kolikor ni namenjen imenovanim edincem vojske, na isti način kakor prej.

soče Gdanccev odšlo proti luki, da vidi jo nemško bojno ladjo »Schleswig-Holstein«, ki je zasedrana pol morske milje od poljskega munijskega skladišča na Westerplatte.

Dva poljska tovorna vlaka sta bila zadržana na ozemlju Gdanska.

Litva bo neutrlna

Kovno, 28. avg. b. Na merodajnem mestu označujejo trenutni položaj Litve glede na spor med Nemčijo in Poljsko ter po podpisu nemško-ruske pogodbe takole: Litva ima nenapadno pogodbo z Nemčijo od 22. marca tega leta. Veljavnost tega pakta je bila še nedavno z nemške uradne strani svečano potrjena. Litva pa ima na drugi strani tudi nenapadno pogodbo z Rusijo, podpisano l. 1926 in obnovljeno l. 1934 za deset let. Pred nekaj dnevi je sovjetsko poslanstvo v Kovno obvestilo litovsko vlado, da bo Rusija to pogodbo spoštovala. Po tem obvestilu je litovska vlada naročila svojemu zastopniku v Moskvi, naj izpolnjuje poudaritev te izjave tudi s strani sovjetske vlade uradno. Litva je razen tega v najboljših odnosih z ostalimi baltičskimi državami in želi v njihovi družbi ostati strogo neutrlna.

Štirje poljski pogoji

Poljska ne bo nikdar pristala na priključitev Gdanska k Nemčiji

Varšava, 28. avg. b. Za stališče poljske vlade v sporu z Nemčijo glede Gdanska so po zadržanju tukajšnjih dobro poučenih krogov slej ko prej odločilni štirje naslednji pogoji:

1. Poljska ne bo nikdar pristala na priključitev Gdanska k Nemčiji, pa naj bo oblika te priključitve kakršnakoli.
2. Gdansk mora ostati v okviru carinskih mej Poljske.
3. Poljske pravice v Gdanku ne smejo biti omejene z nobeno kontrolo, ki bi se izvrševala od zunaj.
4. Poljsko prebivalstvo v Gdanku mora imeti iste pravice do svojega svobodnega kulturnega in narodnega razvoja kakor njegovo nemško prebivalstvo, ki tvori večino prebivalstva svobodnega mesta.

Gdansk obdar od poljskih topov

Varšava, 28. avg. e. Poljska je postavila protiletalske topove v okolici Gdanska. Kljub politični napetosti je bilo včeraj po ulicah Gdanska še vedno zelo živahno. Poleg meščanstva se je videlo mnogo vojaštva, Heimwehra in raznih drugih formacij. Po vseh ulicah so nameščeni zvočniki, iz katerih udarjajo bojne koračnice. Zatrjujejo, da je poljski komisarjat v Gdanku premeščen v Gdynjo. Včeraj je na stotih-

Nizozemska pozvala 15 letnikov pod orožje

Z najnovejšimi vpoklici bo končana splošna mobilizacija na Nizozemskem

Haag, 28. avg. c. Nizozemska vlada je odredila popolno mobilizacijo vseh rezervistov, ki obsegajo 15 letnikov, skupno 300.000 do 400.000 mož. Prijavit se morajo jutri. Nocoj je imela kraljica Vilijemina govor preko vseh holandskih radijskih postaj.

Ameriški poslanik je izdal vsem ameriškim državljanom navodilo, da naj nemudoma zapustijo Holandsko.

Od danes je ustavljen mednarodni železniški promet iz Nizozemske v Nemčijo. Do tega ukrepa je prišlo zaradi tega, ker je tudi Nemčija ustavila mednarodni promet proti Holandiji.

Nagovor kraljice po radiu

Haag, 28. avgusta. Holandska kraljica Vilijemina je imela ob 20. uri nagovor preko vseh holandskih radijskih postaj, v katerem je oznanila splošno mobilizacijo na Holandskem. Izjavila je, da je mednarodni položaj dovolj resen da je mogoče računati na izbruh konflikta. Holandska hoče pod vsakim pogojem in na vse strani ostati neutrlna ter hoče z vsemi silami in na vse načine to neutrlnost zavarovati. Kljub resnosti mednarodnega položaja po-

gajanja med velesilami še niso prekinjena in ni izključeno še vse upanje za mir.

Tudi v Belgiji zopet novi vpoklici

Bruselj, 28. avgusta. AA. (Reuter) Belgijski minister za narodno obrambo je izjavil, da bo poklicanih pod orožje še več letnikov rezervistov.

Belgijsko pariško poslanstvo je pozvalo na Francoskem živče Belgije, ki bi se želeli vrniti v Belgijo, da naj hitro izrabijo sedanje še normalne prometne razmere, da se izognejo težočam, ki bi pozneje utegnile nastati zaradi velikega prometa.

Madžarska in Rumunija

Budimpešta, 28. avg. c. Madžarska vlada je po odklonitvi rumunskega predloga za nenapadni pakt dostavila rumunski vladi predlog za sklenitev konvencije o zaščiti narodnih manjšin. Madžarska vlada je izrazila mnenje, da bi taka pogodba močno pripomogla k zboljšanju medsebojnih odnosov med Madžarsko in Rumunijo.

Našim čitateljem

V zadnjih dneh smo prejeli iz širokih krogov naših čitateljev mnogo priznanj za vestno in naglo poročevalsko službo. Mnogi izražajo razne želje, ki jim bomo po možnosti skušali ustreči. Prejeli smo tudi nekaj pritožb, ki se tičejo posameznih izdaj našega lista, češ, zakaj meni ali v naš kraj niste poslali druge izdaje, zakaj pri nas nismo dobili posebne izdaje itd. Te pritožbe niso osnovane. Naši listi morajo računati z obstoječimi prometnimi zvezami, ako hočejo biti pravočasno v rokah naročnikov in čitateljev. V boljše razumevanje navajamo: »Jutro« izhaja normalno v dveh izdajah. Prva izide tako, da je moremo odpremiti s polnočnimi vlaki. Oddaljeni kraji dobijo torej prvo izdajo našega lista. Mimogrede povedano, je običajno že v tej prvi izdaji več in novejšega materiala, nego v kasnejših izdajah drugih listov. Druga izdaja »Jutra« izide proti 3. uri zjutraj. Njo dobe Ljubljana in vsi oni kraji, katerih prva pošta je dosegla v Ljubljanski zgodnjimi jutrnimi vlaki. Važne vesti iz druge izdaje ponavljamo drugi dan v prvi izdaji. Prva izdaja »Jutra« se prodaja tudi v Ljubljani v nočni kolportaji.

»Slovenski narod« izhaja istotako v dveh izdajah. Prva okrog polnočja je namenjena onim krajem (Maribor itd.) s katerimi je Ljubljana zvezana z opoldanskimi vlaki, druga, v prvih popoldanskih urah, za Ljubljano in bližnje okolice.

Važne dogodke po 3. uri ponoči javljamo v posebnih izdajah. Ravno tako bomo izšli v posebnih izdajah, ako bi se v toku poznega popoldneva dogodile važne stvari. Posebne izdaje bomo pošiljali tudi v kraje, ki so nam prometno še isti dan dosegljivi.

Včeraj v ponedeljek so izšli naši listi v 5 izdajah, in sicer »Jutro« v dveh, »Slovenski narod« pa tudi v dveh, zjutraj pa še posebna izdaja »Jutra«, ki je bila tekoma popoldneva že tudi v Mariboru, Celju, Kranju, Ptujtu itd.

Mi svojo poročevalsko službo še izpopolnjujemo in redakcija kakor uprava ne štedita niti z močmi, niti s sredstvi, da držita »Jutro« na višini modernega lista. V Ljubljani se ponoči, ko izide prva izdaja »Jutra«, in opoldne, ko se dotika »Slovenski narod«, zbirajo v Knafljevi ulici cele množice, zunanji znak zaupanja, ki ga ima javnost v našo poročevalsko službo.

Našim čitateljem iskrena hvala za poslano nam izraze priznanja. Ljubše bi nam seveda bilo, da bi mogli objavljati bolj radostne vesti.

Prometne ovire preko Maribora

Maribor, 28. avgusta

Danes ponoči so se tudi v Mariboru uveljavile v obsejnim prometu nekatere prometne omejitve. Nočni brz vlak je prispel v Maribor kakor običajno, vendar pa ni nadaljeval vožnje v Nemčijo, ampak je ostal v Mariboru, ker ga nemški organi niso sprejeli. V brzem vlaku je bilo okoli 150 potnikov, ki so nadaljevali vožnjo v Nemčijo deloma s potniškim vlakom ob 13.18, deloma pa s popoldanskim brzim vlakom ob 16.30. Nočni dunajski brz vlak pa sploh ni prispel v Maribor. Tako bo vozil do nadaljnjega v Nemčijo samo eden brz vlak, in sicer popoldanski, ki odhaja iz Maribora ob 16.30. Normalno bo prihajal v Maribor dosedajni popoldanski dunajski brz vlak ob 13.18.

Omejitve so tudi pri potniških vlakih. Odslej bosta prihajala v Maribor samo potniški vlak ob 8.22 in 21.25, odhajala pa bosta potniška vlaka ob 13. in 21.50. Naši vlaki do št. Ilija bodo seveda vozili normalno kakor doslej v smislu voznega reda, vendar pa bodo to naši vagoni in izključno z našim osebjem in strojem.

Vlaki prihajajo te dni z velikimi zamudami. Število potnikov iz Nemčije je neznan, v Nemčijo pa zelo veliko.

Prav tako je skrčen tudi tovorni promet iz Nemčije in v Nemčijo na dva tovorna vlaka dnevno. V Nemčiji utemeljujejo omejitve s pomanjkanjem osebja, strojev in železniških garnitur.

Do nadaljnjega vozita tudi na progah Prevalje—Celovec dva potniška vlaka, na progah Dravograd—Ljubad pa samo en potniški vlak, ki prihaja v Dravograd ob 11.46 in odhaja ob 17.

Rusija v vsakem primeru neutrlna

Moskva, 28. avg. c. V ruskih uradnih krogih gledajo na mednarodni položaj popolnoma mirno, ker se je Rusija odločila, da ostane v vsakem primeru neutrlna.

Varnostni ukrepi egiptске vlade

Kairo, 28. avg. AA. Ministrski svet je razpravljal o napetem mednarodnem položaju in izdal celo vrsto ukrepov. Med drugim se nahaja tudi uredba o popisu rezervnih življenjskih potrebščin, kakor tudi uredba o strogi prepovedi širjenja vesti vojaškega značaja. Egiptске oblasti so prepovedale izhod iz pristanišč egiptskim in angleškim ladjam, dokler ne dobe dovoljenja od vojnega ministrstva. Ladje tujih držav so pred odhodom podvržene pregledu. Pregled tujih ladij v egiptskih vodah izvršuje angleška vojna mornarica.

Francoski transporti v Sirijo

Aleppo, 28. avgusta. v. V Sirijo prihaja dnevno novi transporti francoskih čet, ki se zbirajo v okolici Bajruta. Vojaki pripadajo v veliki večini kolonialnim edincem. Tehnične in motorizirane oddelke tvorijo Francozi.

Slovaki manifestirajo za Nemčijo

Bratislava, 28. avg. AA. (DNB). Včeraj je bilo na Slovaške večje število zborovanj, na katerih so govorili pomembni politiki med njimi tudi predsednik vlade Tiso. V svojih govorih so poudarjali močno zavezništvo Slovaške in velikega nemškega naroda v vseh okoliščinah. Velike množice so burno potrjevale govornikom.

Meje Švice zasedene

Za sredo popoldne je sklican zvezni parlament k izredni seji, da dovoli vladi izredna pooblastila

Bern, 28. avg. br. Nocoj ob 19.30 je zvezni predsednik v nemškem, francoskem in italijanskem jeziku objavil po radiu mobilizacijo švicarske vojske in prečital naslednjo proklamacijo:

Silna napetost, ki teži danes nad vsemi narodi v Evropi, je napolnila zvezni svet, da izda vse potrebne ukrepe za varnost in bodočnost švicarskega naroda in švicarske države. Ni še popolnoma izključeno, da se bo napetost, v kateri živimo, rešila še na miren način. Se vedno upamo, da bodo prizadevanja za ohranitev miru kronana z uspehom. Slej ko prej ni nobene neposredne nevarnosti za našo državo. Zvezni svet je sklenil, da v vsakem pogledu in v vsakem položaju in z vsemi sredstvi izvrši vse iz švicarske neutrlnosti izvirajoče obveznosti. Glede na to, da je v vseh sosednjih državah mobilizacija že tako napredovala, da je nastopilo pravo vojno stanje, zvezni svet ni mogel prevzeti odgovornosti za to, da bi naše meje še nadalje ostale brez posebne vojaške zaščite. Zaradi tega je danes odredil takojšnjo mobilizacijo vseh obmejnih čet. Obseg te mobilizacije in nevaren mednarodni položaj sta razen tega dala zveznemu svetu povod, da je sklical vse člane švicarskega zveznega parlamenta za sredo popoldne ob 17. k izredni seji, da izvoli generala in sklene

izredna pooblastila za zvezni svet.

V imenu zveznega sveta pozivam vse švicarski narod, da v teh resnih urah ohrani poln mir in zaupanje v svojo vlado. Odrejeni so vsi potrebni ukrepi za varnost države. Zlasti prosim švicarski narod, da ne naseda lažni propagandi. Prehrana švicarskega prebivalstva je v vsakem pogledu zagotovljena.

Ce res pride do vojne v Evropi, česar nas pa bog obvaruj, izročamo zaščito naših meja, neutrlnost in neodvisnost naše države naši junaški armadi, o kateri vemo, da bo od prvega generala do zadnjega vojaka mirno, odločno in zvesto izvršila svojo dolžnost. Naša armada, kateri v svojem in v imenu zveznega sveta pošiljam naj toplejše pozdrave, naj pa ve, da stoji za njo strnjen ves narod. Švicarski narod je navdahnjen istega miru, istega junštva in iste discipline, kakor naša vojska, kateri zaupa zaščito države.

Vsak izmed nas, moški in ženski, naj izvrši na svojem mestu svojo dolžnost. Pokazimo, da smo doslej resni uri. Mi zaupamo naši armadi, našemu narodu in Vsemogočnemu, kateremu priporočamo zaščito našega naroda in naše države, s toplo molitvijo, da ohrani naši državi in vsem evropskim narodom mir.

Nova pota Japonske

Odstop celotne Hiranumove vlade — Pričakuje se sestava vlade narodne koncentracije

Tokio, 28. avg. a. Ministrski predsednik Hiranuma je odšel danes na dvor in izročil mikado ostavko celotne vlade. Cesar je ostavko sprejel. Politični krogi izjavljajo, da je ostavka sedanje japonske vlade logična posledica spremenjenega položaja v Evropi, do katerega je prišlo zaradi podpisa nemško-ruske pogodbe o nenapadnosti. Splošno pričakujejo, da bo vladna kriza rešena že v kratkem času in da bo sestavljena vlada nacionalne koncentracije.

Cesar je poveril mandat za sestavo nove vlade generalu Abeju, svojemu vrhovnemu vojaškemu svetovalcu. Zunanji minister bo baje dosedajni poslanik v Londonu.

Italija hoče ostati v prijateljstvu z Japonsko

Tokio, 28. avg. c. Agencija Domej poroča: Italijanski poslanik je danes zju-

Rusi in Mongoli zopet vdrl v Mandžurijo

Tokio, 28. avgusta. AA. (Havas) List »Asahi Simbun« poroča iz Hailara, da sta 20. avgusta dve motorizirani sovjetsko-mongolski diviziji prekorčile reko Kalko in se jima je pri prodiranju na progi 15 km posrečilo spraviti v nevarnost bok japonskih čet. Po sreditem boju so japonske čete, čim so dobile pomoč, prešle 24. avgusta v protinapad. Poročajo, da boji še vedno trajajo.

Omejitve prometa

Angleška vlada je prepovedala trgovinskim ladjam odhod iz domačih pristanišč

London, 28. avg. AA. (Reuter). Vlada je objavila Belo knjigo, ki vsebuje prvi seznam ukrepov, na podlagi zakona o pooblastilih, ki jih je dobila za izpolnitev državne obrambe. Ukrepi se tičejo predvsem plovbe ter letalske službe, preskrbovanja z življenjskimi potrebščinami in delovnih pogojev. Med njimi je tudi uredba, ki prepoveduje vsak promet in vsako sodelovanje z osebami, za katere velja prepricanje, da podpirajo sovražnika. Minister za narodno zdravje ter generalni ravnatelj za javna dela, sta pooblaščenca, da izvršita revizicijo potrebnih življenjskih potrebščin ter stanovanj. Posebna uredba določa stroge kazni za sleherni oviranje radiobrojavnega, radiotelefonnega in radiotelevizijskega prometa, kakor tudi za zlorabo brzovravnih in telefonskih prog. Šifrirane brzovjave smejo pošiljati samo osebe, ki imajo posebno pooblastilo vlade. Vsi potniki, ki prihajajo v Veliko Britanijo ali pa zapuščajo to državo, se morajo legitimirati in podvreči posebni preiskavi. Prepoveduje se tudi uporaba golobov pismo-

nost. Vlada je prepovedala trgovinskim ladjam do nadaljnjega odhod iz domačih pristanišč. Ladje, ki se nahajajo na Sredozemskem morju, lahko do nadaljnjega vzdržujejo promet, pač pa jim je bilo ukazano, naj zapuste italijanska pristanišča. London, 28. avg. c. Nemški prekomornik »Evropa«, ki bi se moral danes na poti iz New Yorka ustaviti v Southamptonu, je nadaljeval svojo vožnjo v Nemčijo brez

postanka, čeprav je imel na krovu več angleških potnikov. Dva druga nemška prekomornika sta po nujnem navodilu nemške vlade odpula iz New Yorka v Evropo brez potnikov.

London, 28. avg. AA. (Reuter). Francoska družba »Air France« je ukinila svoje letalske zveze London — Cannes, Zeneva — Curih — Basel ter z državami srednje Evrope, še nadalje vzdržuje zvezo med Londonom — Parizom in Marsellom. Doslej še niso bile ukinjene zveze s Hongkongom, zapadno Afriko in Južno Ameriko.

Dunaj, 28. avg. o. Francosko-nemška meja je od davi zaprta za vsak promet. Ekspresna vlaka Berlin — Varšava in Bukarešta — Berlin nista došla na svoj končni postaji. Prav tako so prispele vesti, da je Nizozemska ustavila ob 10. dopolne vsak promet z Nemčijo.

Kodanj, 28. avg. c. »Skoro ves železniški promet med Nemčijo in inozemstvom je ukinjen. V redu se razvija samo promet z Vzhodno Prusijo čez poljski koridor, čeprav prevažajo Nemci tam velike vojaške transporte.

Washington, 28. avg. c. Ameriška vlada je naročila vsem trgovskim ladjam, naj ne pristajajo v nemških pristaniščih.

More se reči, da je prekoceaneški promet skoro vseh držav malenkosten. Veliki nemški parnik »Sankt Luis« je davi tako naglo odpulil iz New Yorka, da ni mogel sprejeti nobenega potnika, ker je odpulil prej, kakor določa plovni red.

Zunanjepolitične vesti so tudi na 3. in 4. strani

Francoski komunisti v zadregi

V trenutku, ko je francoska vlada iz reakcije proti pisanju nekaterih francoskih komunističnih listov po podpisu rusko-nemške pogodbe, izdala stroge ukrepe proti komunističnemu rovarjenju, so v francoskih političnih krogih vzbudile veliko pozornost izjave komunističnega voditelja Thoreza na seji komunističnega poslankega kluba v nedeljo 27. avgusta ki jih posnemamo po pariškem »Tempsu«:

»Leto dni po Monakovu se spet nahajamo v položaju, ki more vredi narode v vojno. Pred narodi se pojavljajo iste grožnje kakor lani. Ki naj storimo, da preprečimo slehern nov napad? Rusija, zvesta svoji politiki miru, je podvzela akcijo za razbitje napadalnega bloka, ki se je bil zbral na osnovi protikominternskega pakta, kajti nova pogodba je zelo presenetila Japonce, Špance in Madžare. S tem svojim postopanjem je Rusija razbila monakovski načrt. Toda ako bo Nemčija navzile vsem sprožila vojno, naj ve, da bo imela proti sebi združen francoski narod, s komunisti v prvi liniji, v borbi za obrambo državne varnosti ter svobode in neodvisnosti narodov. Zato francoska komunistična stranka odobrava vse ukrepe vlade, izdane za varstvo naših mej in za pomoč narodu, ki bi mogel postati žrtev napada in s katerim smo vezani z zavezniško pogodbo. Prav zato, ker smo za mir in za francosko varnost, želimo sklenitev francosko-

angleško-sovjetske zveze, ki je še vedno mogoča in potrebna. Taka zveza bi zelo koristno izpolnila in dala še večjo vrednost francosko-sovjetski pogodbi o medsebojni pomoči, ki je še vedno v veljavi. (Poročali smo že, da se je zunanjepolitični odbor francoskega parlamenta postavil na nasprotno stališče, smatrajoč, da pomeni nemško-ruska pogodba kršitev francosko-ruskega pakta. Op. ur.) Komunisti pozivajo v teh težkih urah vse Francoze k notranji edinstvi, ki bo vse napadalce prisilila k umiku.«

Napredovanje docenta dr. Lavriča

Beograd, 28. avg. p. Šef kirurškega oddelka obče bolnišnice v Ljubljani, dr. Božidar Lavrič je napredoval v 4/1.

Vremenska napoved

Zemunska: Pretežno vedro v zapadni polovici, delno oblačno pa na vzhodu, kjer bo tu pa tam dež. Jutranja megla bo v dolinah in kotlinah. Toplota se ne bo znatno spremenila.

Dunajska: Sončno, poletno vreme, proti popoldnu lokalno pooblačenje in možnost lokalnih neviht, v splošnem pa pretežno vedro in suho.

Prisrčen sprejem hrvatskih ministrov v Beogradu

Na kolodvoru so jih pozdravili tudi zastopniki opozicije — Velika množica jim je prirejala ovacije — Novi ministri so prevzeli posle — Konference in posveti

Beograd, 28. avg. p. S prvim jutranjim ljubljanskim brzovlakom so se danes v štirih salonskih vozih pripeljali vsi hrvatski ministri s podpredsednikom vlade dr. Vladimirov Mačkom na čelu. Le minister dr. Srdjan Budisavljević se je pripeljal pozneje z letalom. Vest o njihovem prihodu se je z veliko naglico razširila po

prednikov. V predsedstvu vlade je bil zaprisežen novi pravosodni minister dr. Laza Marković. Dr. Maček je v njegovi družbi pozneje zapustil predsedstvo vlade in se nastanil v hotelu pri »Srbskem kralju«. Prva seja ministrskega sveta se bo vršila v četrtek, 31. t. m. Udeležili se je bodo vsi člani vlade.

Vlada sporazuma

Od leve na desno: ministri dr. Džafer Kulenović, dr. Srdjan Budisavljević, Stanoje Mihailović, dr. Bariša Smoljan, dr. Branko Čubrilo, Boža Maksimović, Dragiša Cvetković, dr. Mihael Krek, dr. Vladko Maček, Jevrem Tomić, Milan Nedelić, Nikola Beslić, dr. Juraj Sutej, Josip Torbar, dr. Mihajlo Konstantinović

prestožnici in napravila na ljudi sijajen vtis. V hipu so se zgrmili okrog beograjskega kolodvora vse do ulice Miloša Velikega tisočglove množice, ki so se pripravljale, da priredijo zastopnikom Hrvatske najlepši sprejem. Bilo je nad 10.000 ljudi.

Ze v Zemunu so satonske vozove odločili z brzega vlaka in jih speljali na pose-

Zaprisega podpredsednika vlade dr. Vl. Mačka pred Nj. Vis. knezom namestnikom Pavlom na Brdu — V ozadju predsednik vlade Dragiša Cvetković in svetni minister Boža Maksimović

ben dr. Nekač pred 8. uro je dr. Maček z nekaterimi ministri izstopil in se je v družbi novinarjev sprehajal ob čunavski obeli. Medtem so sestavljali poseben vlak,

Nj. Vis. knez namestnik Pavle v razgovoru z novim finančnim ministrom dr. Jurijem Sutejem

z katerim so hrvatski ministri nadaljevali vožnjo proti Beogradu, kamor so prispeeli ob 8.25.

Na postaji so se medtem že zbrali vsi ostali člani vlade pod vodstvom predsednika Dragiša Cvetkovića. Množica je napolnila peron. Na peronu so bili zastopniki tudi vseh opozicijskih strank, med njimi skoraj vsi v Beogradu se nahajajoči njihovi prvaki. Zelo močno je bilo zastopstvo JNS in demokratske stranke.

Ko je vlak privozil na postajo, je množica na peronu pričela voharno vzklikati. Posebno so se čuli vzkliki: Živio sporazum! Živio Maček! Vzklikanje je postalo naravnost zaglušno, ko je dr. Maček s hrvatskimi ministri stopil iz vlaka in so ga pozdravili predsednik in ostali člani vlade. Pozdravnih govorov ni bilo niti v Zemunu niti v Beogradu. Tudi ni od ministrov novinarjem nihče dal nikake izjave. Predsednik vlade dr. Maček in ostali ministri so nato ob neprestanem vzklikanju ljudstva odšli skozi čakalnice na trg pred postajo, kjer jih je množica sprejela z novim viharjem navdušenjem, ki je zavalovalo vse od postaje pa daleč po Nemanjini ulici, po kateri so se ministri odpeljali v predsedstvo vlade.

Za 10. uro je bila napovedana prva seja ministrskega sveta, a formalne seje v resnici ni bilo. Člani nove vlade so imeli več daljših razgovorov. Po tem sestanku so posamezni ministri odpejali v svoja ministrstva, kjer so prevzeli posle svojih

Nocoj se dr. Maček sam vrne v Zagreb, a v četrtek bo spet v Beogradu. Odit mora na sestanek poslancev HSS, ki bo jutri dopoldne. Opoldne je dr. Maček v hotelu pri »Srbskem kralju« sprejel vodstvo zemljoradniške stranke in je imel z njim daljši razgovor. Na konferenco so prišli šest zemljoradniške stranke dr. Milan Gavrilović, novi kmetijski minister dr. Čubrilo in dr. Tupanjanin.

Vodstvo zemljoradniške stranke je imelo danes pod predsedstvom dr. Gavrilovića daljšo sejo, na kateri so sklepali o smernicah za delo svojega zastopnika dr. Čubrila v vladi. Tudi vodstvo radikalov se je danes gopoldne sestalo in razpravljalo o novem položaju, nakar se je novi pravosodni minister dr. Laza Marković podal v ministrsko predsedstvo.

Ministrski predsednik Cvetković je popoldne odpotoval z letalom v Niš.

Nocoj so »Službene Novine« v posebni prilogi objavile ukaze o novi vladi in razpustu Narodne skupščine, uredb o banovini Hrvatski, o razširjenju te uredbe na ostale banovine ter o političnih zakonih. Ukaza in uredb so torej z današnjim dnem stopili v veljavo.

Zaprisega bana Šubašića

Brdo, 28. avg. o. Nj. Vis. knez namestnik Pavle je danes zaprisesel bana nove hrvatske banovine dr. Ivana Šubašića ter ga ob tej priliki odlikoval z redom Jug. krone I. stopnje. Novi ban prevzame jutri svoje posle.

Sestanek hrvatskih narodnih poslancev

Zagreb, 28. avg. o. Jutri se bodo sestali hrvatski narodni poslanci v prostorih bivšega hrvatskega sabora na trgu Stjepana Radića v gornjem mestu. Hrvatski ministri, ki so smoli odpotovali v Beograd, se bodo nocoj vrzili z beograjskim brzim vlakom v Zagreb, da se bodo lahko jutri

udeležili stavnotne seje hrvatskega narodnega zastopstva. Z njimi se bo vrnil tudi podpredsednik vlade dr. Maček, ki bo jutri otvoril zasedanje z govorom, v katerem bo podrobno poročal o sklenjenem sporazumu.

Šef dr. Mačkovega kabineta

Zagreb, 28. avg. o. Podpredsednik vlade dr. Maček je imenoval za šefa svojega kabineta zunanje-političnega urednika »Hrvatskega dnevnika« Ilijo Jukića.

Naggyar odpotoval iz Moskve v Pariz

Moskva, 28. avgusta. AA. Francoski veleposlanik Naggyar je odpotoval danes dopoldne z letalom iz Moskve preko Stockholma v Pariz, kjer bo poročal svoji vladi o položaju.

Kodanj, 28. avgusta. AA. Angleško vojaško zastopstvo je prislo danes iz Moskve preko Helsinkov v Kodanj. Jutri bo nadaljevalo pot proti Londonu.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Beleške

Peter Živković o sporazumu

V Banjaluko je prispel v soboto na svojem potovanju po vrbski banovini predsednik Jugoslovanske nacionalne stranke g. Peter Živković. Udeležil se je banovinske konference JNS. Po poročilu beograjskega »Vremena« je govoril g. Živković na konferenci tudi o sporazumu in dejal, da mu še ni znana vsebina dogovora, sklenjenega med Cvetkovićem in dr. Mačkom. »Pozdravili pa bomo sporazum, če bo zadovoljil tako Hrvate, kakor Srbe. To tem bolj, ker je Jugoslovanska nacionalna stranka že dolgo stala na stališču potrebe bratskega sporazuma med Srbi in Hrvati.«

Naša JRZ o sporazumu

Slovensko glavno glasilo JRZ se je v oceni sporazuma omejilo na 11 vrstic v nedeljskem političnem pregledu »Slovenca«. Pravi, da je sporazum mogočno odjeknil po vsem svetu in ga povsod razlagajo kot neobhodno posledico sedanjega napetega položaja v Evropi, ko hoče biti Jugoslavija složna in strnjena. Iz Jugoslavije je izginila kak razpada, na katerega so nekateri že računali in danes stoji država zedinjena, složna in trdna.

Obširnejše je o tem sporazumu spregovoril minister dr. Krek na svojem nedeljskem shodu v Konjicah. Rekel je, da je dan sporazuma tudi praznik zmage in uspehov JRZ. Vzkonjena je uredba o ustanovitvi Banovine Hrvatske, a izdana je istočasno uredba, s katero so tudi Slovenci dobili pravico do enakih kompetenc. Pri praktičnem izvajanju in prenašanju kompetenc bomo mi premislili in določili, katere so za Slovence koristne in sprejemljive. Minister dr. Krek je nato ostro polemiziral proti tistim, ki očitajo slovenski JRZ, da je povodom sporazuma doživela velik neuspeh in da je zmanjšal njen vpliv v vladi. »Jeziki nasprotnikov sijajo med vas opazke, češ, danes samo Hrvati dobijo, kar so želeli, o nas Slovenci ni govora.« To je poskus razburjati vrste pristašev JRZ. Dr. Krek se proti temu sklicuje na gg. Cvetkovića in dr. Mačka, ki sta v svojem protokolu izrečno ugotovila, »da se mora osigurati enakopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev in vseh priznanih veroizpovedi«. Nadalje se sklicuje g. Krek na to, da je v posebni uredbi izrečno rečeno, da se predpisi, ki veljajo za banovino Hrvatsko, morejo razširiti tudi na ostale banovine.

Minister dr. Krek poziva pristaše JRZ: »Zato le pokonci glave! in jim zagotavlja, da »nič ni opuščenega in nič zamujenega«. »Politični branjevi« godrnjajo tudi, da imamo Slovenci sedaj samo enega člana v vladi in da je razpuščena narodna skupščina, v kateri je imela JRZ vse slovenske mandate in o kateri so govorili, da bo ostala do leta 1942. Toda »branjevski misli ni na mestu«. Na žrtve, ki jih je slovenska JRZ doprinesla, je ona ponosna in je srečna, da jih nasprotniki opazijo. Res je, da je tudi številna udeležba cele JRZ v vladi manjša. Toda to je zaradi tega, ker predstavlja nova vlada široko koncentracijo. JRZ pri vsem tem ostaja važna in odločilna sonosilka nove politike. Dr. Krek je izjavil priznanje tudi Slovincem, ki so mnogo pomagali do zmage našega sporazuma. Kakor znano, je bila odločilna bitka 11. decembra in 40.000 slovenskih glasov za sporazum je bil dragocen doprinos v borbi proti dr. Stojadinovićevemu volilnemu programu, katerega politična zmaga bi bila najbrž pognala našo državo v težke katastrofe.

Končno je minister dr. Krek napovedal, da bodo šli pristaši slovenske JRZ v prihodnje volitve »vsi veseli in navdušeni z narodnimi pesmimi na ustih in narodnimi simboli na prsih«...

Socialisti o novi situaciji

V Beogradu so se sestali v nedeljo popoldne pristaši socialistične skupine, katerim je poročal o sporazumu socialistični prvak dr. Živko Topalović, ki je v svojem govoru podčrtal dalekosežni pomen bratske sodelovanja med Srbi in Hrvati »Sklenitev sporazuma pomeni zaključitev 20 letne dobe medsebojnih bojev in trenj. Socialisti smo že pred meseci naglasili potrebo sklenitve sporazuma, ki ga mora danes v načelu slehernik pozdraviti. Kar se tiče vsebine sporazuma, socialisti ne moremo biti nezadovoljni, ko vidimo, da so z njim zadovoljni srbski, hrvatski in slovenski nacionalisti. Socialisti bomo samo srečni, ko bo hrvatsko vprašanje za vedno rešeno in odstranjeno z dnevnega reda naše notranje politike.«

Nato je dr. Topalović obširno razpravljao o mednarodnem položaju in končno ugotovil, da moramo ostati Jugoslovenci v stanju stroge oborožene nevtralnosti.

Srbsko-hrvatske manifestacije v Banjaluki

V nedeljo zjutraj so priredili pristaši vseh strank v Banjaluki velike manifestacije v proslavo sporazuma. Na čelu povorke so nosili veliko državno zastavo in srbsko ter hrvatsko trobojnico. V sprevodu so nosili omladinci napise: Živela velika in nedeljiva Jugoslavija! Živel sporazum! Živela svoboda in demokracija! Živela svoboda tiska! Povorko je pozdravil med drugim eden izmed voditeljev Hrvatske seljaške stranke dr. Ljubčić, ki je poveljeval bratsko sodelovanje Srbov in Hrvatov pri preureditvi Jugoslavije. Citiral je tudi besede kralja Osvoboditelja Petra I., da je postala mala Srbija velika država samo zato, ker je slonela na načelih demokracije in svobode. Za dr. Ljubčićem je govoril prota Krcmanović, ki je poveljeval zaslugi doma Karadževićev za naše osvobodjenje in zedinjenje.

Slovenski »Tems present«

Akademsko društvo »Zarja« je priredilo v Bohinju kulturno socialni tečaj, katerega so se udeležili mladi katoliški inteligenti, ki se ne strinjajo z ofi cialnim vodstvom in simpatizirajo deloma s krščanskimi socialisti, organiziranimi v Jugoslovanski strokovni zvezi, deloma pa s skupino okoli profesorja E. Kocbeka. Na posvetovanjih, združenih s kulturno-socialnim tečajem, so sklenili ustanoviti mladi nezavisni katoliški inteligentni nov katoliški tednik po vzorcu francoskega »Tems present«. List bi bil svobodna tribuna vseh katoliških inteligentov, v katerem bi lahko svobodno razpravljali o vseh pomembnih

Iz včerajšnje posebne izdaje »Jutra«:

Gdansk in poljski koridor!

Izmenjava pisem med Daladierom in Hitlerjem — Francija vztraja pri obveznostih do Poljske, Hitler pa zahteva za preprečenje vojne Gdansk in poljski koridor

Berlin, 28. avg. br. Ob 1.50 zjutraj je bilo preko vseh nemških radijskih postaj objavljeno naslednje uradno poročilo:

V izjavi, ki jo je podal snodi francoskim novinarjem, je francoski ministrski predsednik Daladier opozoril na izmenjavo pisem s kancelarjem Hitlerjem. V svoji izjavi je izrazil tudi pripombe o vsebini teh pisem in so se iz tega izvajali zaključki, ne da bi bila obenem objavljena tudi pisma, ki sta jih izmenjala kancelar Hitler in francoski ministrski predsednik Daladier. Zaradi pravilnega informiranja javnosti objavlja zaradi tega službena nemška agencija vsebino obeh pisem.

Predsednik francoske vlade Daladier pravi v svojem pismu Hitlerju dne 26. t. m. med drugim:

Spoštovani gospod kancelar! Francoski poslanik v Berlinu Coulondre mi je izročil vaše osebno sporočilo, v katerem govorite o najtežji odgovornosti, ki jo prevzame vodilna državna obeh naših narodov, če bi prišlo do prelivanja krvi dveh velikih narodov, ki stremita po ohranitvi miru in sodelovanju. Smatram za svojo dolžnost sporočiti vam, da je usoda miru v Evropi še vedno v vaših rokah.

Gotovo ne morete dvomiti, da gojim do nemškega naroda enaka čustva, kakor jih gojite vi do francoskega naroda. Noben Francoz ni storil več kakor jaz za mir in sodelovanje obeh narodov v interesu vse Evrope in s tem tudi vsega sveta.

Priznavate mi, da častno branim interese francoskega naroda, kakor vi branite interese nemškega naroda. Zato tudi ne morete dvomiti, da Francija ne bi izpolnila dolžnosti in obveznosti, ki jih je prevzela do prijateljskih narodov, kakor n. pr. Poljske. Prepričan sem, da hoče Poljska živeti v miru in da je zato pripravljena sporazumeti se s vsakomur o mirnem sodelovanju. Izjavljam, da sem kljub vsem obveznostim, ki jih je Francija prevzela, »hravljem prevzeti jamstvo za to, da je Poljska vedno za miren sporazum. Med Nemčijo in Poljsko ni nobenih takih nesoglasij, ki bi jih ne bilo mogoče mirno in pravično rešiti. Kot šef francoske vlade, ki iskreno želim dobro harmonijo med francoskim in nemškim narodom, sem na drugi strani, želeč ostati zvest diplomatiki zvezam in dani besedi Poljski, pripravljen zastaviti vse svoje sile, da bi tak poskus mirne rešitve uspel. Kakor vi, tako sem bil tudi jaz v minuli svetovni vojni bojevnik na fronti in je nama obema »ano, s kakšno odvratnostjo se spominjajo narodni grozoti, ki jih je ta vojna povzročila. Ne gl...«

Na to pismo predsednika francoske vlade je kancelar s svojim pismom z dne 27. t. m. odgovoril:

Spoštovani gospod ministrski predsednik! Razumem pomisleke, ki ste jih izrazili v svojem pis... Tudi jaz nisem nikdar omahoval ali podcenjeval velikih obveznosti in odgovornosti, ki so naložene nama kot državljanima, ki sta odgovorna za usodo svojih narodov. Kot star vojak poznam vse strahote svetovne vojne. To spoznanje me je tudi dovedlo do tega,

da sem si prizadeval odstraniti vse spore med našima dvema narodoma, francoskemu narodu pa sem svesno sporočil, da smatram povrnitev Posaarja za pogoj mirnega sožitja. Zato sem tedaj v imenu nemškega naroda svesno odredel vsem njegovim nadaljnjim zahtevam do Francije. Nemški narod je to mojo izjavo odobrill. Utrdite na našem zapadu, ki so pozrile milijarde, so končno čokav, da se je Nemčija odrekla vsem pravicam do dežel onstran njih. Mislim sem, da je bil s tem izločen vsak nadaljnji konflikt med našima dvema narodoma, ki bi mogel voditi do ponovitve tragike iz dobe 1914/18.

Leta in leta sem skušal doseči revizijo vsaj najbolj nemogočih določb versajske pogodbe s pogajanjmi. Ne morete zanikati, da mi je uspelo brez prelivanja krvi doseči rešitev, ki ni bila samo v interesu Nemčije, nego tudi mnoge druge državniške rešila obveznosti, da bi morali pred svojimi narodi zagovarjati revizijo. V tem duhu sem skušal odpraviti tudi nadaljnji nesametni ukrep versajskega diktata. Poljski vladi sem stavil ponudbo, nad katero se je nemški narod naravnost zgrozil in s kakršno si ne bi upal nihče drugi stopiti pred nemško javnost. Zato je bila ta ponudba tudi samo enkratna. Če bi bila Anglija na mestu da je začela voditi kampanjo proti Nemčiji, Poljsko rajši nagovarjala, naj ostane pametna, bi imeli danes po 25 letih v Evropi mir. Namesto tega pa je z lažmi nahujskala najširšo poljsko javnost, otežila čala poljski vladi pravilne sklepe in z garancijskimi obljubami zmedla smisel poljske vlade za realnost. Poljska vlada je nemške predloge odklonila, poljska javnost pa je v prepričanju, da se bosta Anglija in Francija borili za njo, postavila zahteve, ki bi se lahko označile le za smešno budalost, če ne bi bile tako nevarne. Začela sta izvajati teror ter gospodarsko in fizično zatiranje Nemcev, ki so bili odcepljeni od Nemčije. Nočem govoriti o tem divjstvu. Nerazdružljivo je z nemško narodno častjo, da bi se odrekli dvema milijonoma svojih rojakov, ki žive neposredno ob naši meji za postavljeni in preganjani. Zaradi tega sem postavil jasno zahtevo.

Gdansk in Koridor morata nazaj k Nemčiji. Makedonske razmere na naši vzhodni meji morajo izginiti!

Ne vidim pa nobene poti, da bi se mogla Poljska, ki računa s pomočjo Anglije in Francije, pridobiti za mirno rešitev tega problema. Moral bi obupati nad častjo in bodočnostjo nemškega naroda, če se ne bi odločil za to, da se to vprašanje reši tako ali tako. Če bo sedaj usoda vsilila našima dvema narodoma zopet borbo z orožjem, potem bo v tem bistvena razlika. Jaz se borim s svojim narodom za odstranitev, vi pa se borite za ohranitev te krivice.

Vam in meni so popolnoma jasne vse težke posledice, ki bi jih rodila vojna, mislim pa, da bo morala najtežje posledice nositi Poljska. Ne glede na to, kako bi se ta vojna končala, bo Poljska tako ali tako izgubljena. Če bosta morala naša dva naroda zaradi medsebojnega uničevanja zopet stopiti v krvavo borbo, ne bo bridko samo za vas, nego tudi za mene, ne vidim pa nobene možnosti, da bi se pivilavo na Poljsko, naj izvrši korekturo svoje politike, ki je za Nemčijo in nemški narod neznosna.

Besedilo angleško-poljske obrambne pogodbe

Sklenjena je za pet let in ima značaj prave zavezniške pogodbe

Poročali smo že na kratko o sklenitvi in vsebini angleško-poljske dokončne obrambne pogodbe. Danes podajamo tudi njeno popolno besedilo:

Čl. 1. Ako se ena izmed pogodbenih strank znajde s kako tretjo evropsko državo zaradi napada te poslednje v vojnem stanju, ji bo druga pogodbeni stranka nudila vso podporo in pomoč, ki je v njeni moči.

Čl. 2. Ta določba velja tudi za primer, da bi kakršnakoli akcija evropske države jasno, neposredno ali posredno, ogrožala neodvisnost ene izmed pogodbenih strank in bi bila takega značaja, da bi prizadela stranka smatrala za svoj življenjski interes, da se ji upre z orožjem.

b) Ako bi se ena izmed pogodbenih strank znašla v sovražnosti z evropsko državo zaradi akcije te poslednje, ki bi ogrožala neodvisnost ali nevtralnost kake druge evropske države, in sicer v taki obliki, da bi predstavljala jasno ogrožanje varnosti te pogodbene stranke, veljajo določbe prvega člena, vendar brez nevarnosti za pravice prizadete evropske države.

Čl. 3. Ako bi kaka evropska država poskušala izpodkopati neodvisnost ene izmed pogodbenih strank z gospodarsko penetracijo ali na katerikoli drug način, si bosta obe pogodbeni stranki vzajemno pomagali v odporu proti takim poskusom. Ako bi prizadeta evropska država začela sovražnost,

vprašanjih v luči svobodnega in polnega krščanstva, kakor sami pravijo. V zvezi s to zamisljivo je izjavil ravnatelj Mohorjeve družbe v Celju, da bi bila ta pripravljena izdajati tak tednik.

Radovedni delavci

Iz delavskih krogov nam pišejo: Dosmrtno nastavljeni referent »Delavske zbornice« g. France Preželj se je, kakor so poročali nemški listi, udeležil kot predstavnik Jugoslava prireditelj »Kraft durch Freude« v Hamburgu. Pričakovali smo, da bo g. Preželj kje objavil svoje vtise s tega vsakekar zanimivega potovanja. Prelistali smo zato celo vsega »Slovenskega delavca«, toda zaman.

stji proti eni izmed pogodbenih strank, veljajo določbe prvega člena.

Čl. 4. Metode za izvedbo obvez o vzajemni pomoči, kakor jih določa ta pogodba, ugotove pristojne pomorske, vojske in letalske oblasti obeh pogodbenic.

Čl. 5. Brez škode za te obvezne pogodbenih strank, da si takoj ob otvoritvi sovražnosti medsebojno nudijo pomoč in podporo, si bosta izmenjali in si naglo sporočili informacije, nanašajoče se na razvoj, ki bi grozil z zahtevu po uporabi teh obvez.

Čl. 6. a) Pogodbeni stranki si bosta sporočili druga drugi besedilo sicerne obveze o vzajemni pomoči proti napadu, ki sta jo že dali ali bi jo mogli v bodoče dati kaki drugi državi.

b) Ako bi ena izmed pogodbenih strank imela namero skleniti tako obvezo po uveljavljenju te pogodbe, mora obvestiti o tem drugo pogodbenico, da zajamči funkcioniranje te pogodbe.

c) Kakršnakoli obveza, ki bi jo pogodbeni stranki sklenili v bodoče, pa ne bo omejlja njunih obveznosti, izvrzajočih iz te pogodbe, in ne bo ustvarila novih obveznosti med pogodbenico, ki pri novih obveznostih ni soudeležena, ter prizadeto tretjo državo.

Čl. 7. Ako bi se pogodbeni stranki zaradi izvajanja te pogodbe zapletli v sovražnost, ne bosta brez medsebojnega sporazuma sklenili na lastno pest niti premirja niti mirovne pogodbe.

Čl. 8. a) Ta pogodba velja za dobo pet let.

b) Ako ni odpovedana šest mesecev pred potekom njene veljavnosti, ostane še nadalje v veljavi, pri čemer je sleherna pogodbeni stranka upravičena, da jo odpove po šestmesečni odpovedi v naprej, kadar hoče.

c) Pogodba stopi v veljavo takoj s podpisom.

Dvigavanje »Thetisa«

London, 28. avg. c. Potopljeno podmornico »Thetis« se je danes posrečilo zaviči za 8 in pol milj proti obali. Mislijo, da bo potrebnih še 8 ali 9 nadaljnjih poizkusov ob ugodnem vremenu, da bo podmornica dospela tako blizu obale, da jo bodo mogli dvigniti.

Iz češke in Moravske

Proglas protektoratne vlade na češki narod

Protektoratna vlada Češke in Moravske je izdala 24. t. m. naslednji poziv javnosti: Z usodo nemškega rajha tesno zvezan, preživlja naš narod dobo, polno razburljivih dogodkov. V tej dobi je treba ohraniti najstrožjo disciplino vseh občanov. Vsi sloji našega naroda si morajo biti zvesti, da je v teh trenutkih treba do skrajnosti in popolnoma pravično izpolniti dolžnosti, izhajajoče iz položaja, na katerem je vsakdo izmed nas. Naj gre za katerokoli stroko javnega življenja, naj gre za podrejene ali nadrejene, delavce, kmete, uradnike, zastopnike svobodnih poklicev, vsakdo izmed nas je dolžan zadržati čim učinkovitejši potek dela v svojem področju. Vsi državljani se morajo zavedati, da s površnostjo, brezskrbnostjo ali pa z nerazumevanjem svojih dolžnosti delujejo proti interesom protektorata ter obenem proti interesom nemške države, katere del je češko-moravski protektorat. Vlada protektorata poziva vse urade podjetja in zavode ter vse državljane k strogu izpolnjevanju dolžnosti ter nujno opominja, naj nihče z nepremišljenimi čini ne oškoduje svoje koristi, interesov svojih sodržavljancev in s tem interesov vsega naroda.

Naredba policijskega ravnanja v Brnu glede stikov arijskega prebivalstva z židovskim je na Moravskem do neke mere precej strožja nego slična naredba za Češko. Glede gostiln in kavarn velja za židovsko popolna prepoved. Lastniki teh lokalov morajo imeti posebne sobe za židovske goste, ako pa nimajo prostora, ne smejo

sprejemati židovskih gostov. Poset gledališč, koncertnih dvorani, kinematografov in sličnih lokalov je židom takisto popolnoma zabranjen. Na take prireditve so židje pripušeni le takrat, kadar je to izrecno označeno na programih. V javnih bolnicah, porodnišnicah, šolstnicah, hiralnicah, in sanatorijih morajo židje imeti posebne oddelke, ki morajo biti tako strogo ločeni od oddelka za arijske paciente, da ni niti pri vstopu niti pri odhodu med arijci in narijci prav nikakega stika. Židom je nadalje prepovedan vstop v vse javne vrtove in nasade. Vsem Brnu sta židom samo dva parka dovoljena. Isto velja za vsa javna kopališča. Židje imajo pristop samo v d. kopališči in sicer le ob ponedeljkih. Židje smejo svoja bivališča, hiše, poslovne lokale in delavnice krasiti samo z židovsko zastavo — modro-bele s hebrejsko sesterozvezdjo. Niti na njih domovih niti na njih obleki nikoli ne sme biti kakih odznakov, ki bi lahko koga zavedli v zmo. Vsa židovska podjetja, bodisi trgovine, obrtni prostori, odvetniške pisarne ali zdravniške sprejemnice, morajo biti opremljena z razločnim napisom, da gre za židovsko podjetje. Naredba določa velikost teh napisov in na kakšnem mestu jih morajo biti prilepljeni, da so vsakomur vidni že na prvi pogled. Tudi poslovni pismeniški papir židovskih podjetij mora imeti razločno označbo: židovsko podjetje. Brnska uradba o stikih med židovskim in nežidovskim prebivalstvom je po vsej priliki strožja iz tega razloga, ker je tamonjski policijski ravnatelj Nemec dr. Schwabe.

Dva računa

Kolikor toliko zanesljive komentarje o novem položaju v Evropi po sklenitvi nemško-ruske pogodbe objavljajo te dni predvsem listi tako zvanih nevtralnih držav, kakor na primer švicarski in drugi. Iz njih posnemamo mnenje o dveh računih, ki so bili odločilni pri najnovejšem svetovnem diplomatskem preokretu, katerega posledice se ni moglo predvideti.

Po nemškem računu je nova pogodba z Rusijo trenutno nemško pozicijo močno utrdila. Neposredni namen novega nemškega koraka je bil predvsem v njegovem psihološkem vplivu na nasprotni tabor, kar naj bi brez uporabe orožja omogočilo novo zmago Nemčije, ki bi očitno še prekorajčila monakovsko. Nasprotno pa računa Moskva z neizogibnostjo vojne med obe-

ma taboroma velesil in ji novi sporazum omogoča vlogo opazovalca s puško ob nogi. Za morebitno intervencijo bi se Rusija odločila šele tedaj, kadar bi sama smatrala, da je za to nastopil čas. Pred svojim sporazumom z Nemčijo je dolgo motrila tabor demokracij, da vidi, na kakšne žrtve bi bil ta pripravljen za sporazum z njo. Iz svoje opazovanja je izvajala posledice. V tem je njen račun.

Miroljubni svet nima časa, da bi moraliziral o teh odločitvah, njega briga samo vprašanje, kateri izmed teh dveh računov je pravilen. Po zadržanosti Anglije in Francije se zdi spekulacija z drugim Monakovom pogrešna, toda zato se ni povsem gotovo, ali bo pravičen račun o neizogibnosti svetovne vojne, kajti v obeh taborih vele-

sil so še sile, ki utegnejo intervenirati v kompromisnem smislu. To bi se zgodilo tedaj, ko bi se izkazal prvi račun za napaden, in bi se pokazalo, da je v interesu vseh štirih evropskih velesil, da se ne uveljavi — drugi račun.

Tako se ocenjuje danes situacija v tako zvanem nevtralnem taboru. Na kratko bi

lahko rekli, da je v sedanjem usodnem nihanju med mirom in vojno vse polno možnosti za oboje. Kateri bo obveljal, bodo pokazale bližnje konkretne odločitve, ki se zde toliko bolj blizu, kolikor bolj narašča splošna napetost v smer dokončnega obračuna.

Mučeniška pot skozi Slovenske gorice

Takole zasledimo človeka včasih propagandno notico za Slovenske gorice. V nji hvali idealni pisec lepoto krajev, dobroto ljudi, prijetni okus vina, gibanje in nešteti priških dobrot. Slavi senco gozdov in krasni vonj pelagonij, ki krasi okna hramov, v katerih spe mična dekleta. Piše o čudovitem cvetju ajde, ki ni nikjer lepše kakor tu. Uspeha pa ni nikakšnega. Slovenski gorci grčijo so osamljeni. Razgledne točke, s katerih se vidi skoraj pravljica lepota, so mrtve. V sencih gozdov ni hladu željnih izletnikov in vode potokov ne namakajo razvnetih popotnikov, ki bi jih pot privedla v Slovenske gorice. Vinogradi ne poznajo mešanov, razen onih, ki so njihovi gospodarji. Klopoti pojejo svojo pesem utrujenim kmetom, žalostno gledajočim, če bi morda le prišel od kod kupec, ki bi jim odkupil vino.

Pa sem zadnjič rohnel zastran omalovaževanja Slovenskih gorci, ko sem gledal dolgočasno zehanje mariborskih mešanov in sem to svoje nerazpoloženje usmeril na človeka-motociklista, nekakšnega svojega znanca iz prejšnjih dni.

»Potegni se do Svetega Lenarta!« sem mu priporočal. »Pri Francu se pokrepiš z božjo kapljico, potem pa stopi k Sveti Trojici, od koder boš videl lep del Slovenskih gorci.« Začnil — Nekdo mora. Povedal boš o vtisih znanec in ni vrag, da bi se v ljudeh ne vzdramilo zanimanje za ta najlepši del naše dežele.

Nekam žalostno me je gledal, jaz pa sem se jezil, ker sem mislil, da ni dovoljen za lepoto krajev. Pestil sem ga, ga nagovarjal, zmerjal in slednjič je pristal, ali pod pogojem, da grem z njim.

»Počakaj trenutke!« mi je dejal. Stekel je v trgovino in na moje veliko začudenje se je vrnil z dvema konopcema, kakršne rabijo kmeti za privezovanje krav na paši. Čemu mu bodo, mi ni povedal.

Usleda sva se na motorno kolo in jo odkurila proti Svetemu Petru.

Bilo je krasno popoldne. Valovi Drave so se razigrano pozibavali. Za grmovjem po obrežju je tam pa tam zehal utrujen ribič, z Meljskega hriba pa je včasih treščil kamen ter naju opomnil, da preži smrt na človeka za vsakim drevesom.

Privzela sva na vrh hriba. Dolga in zamotana pot, ali spleča se peljati po nji. Na vzhodni strani so se nama prikazale Slovenske gorice v vsej svoji avatovski lepoti. Gledal sem znanca in čakal, da se začudi, da ga obleti vznemirjenje. Namesto tega pa je ustavil motor, odvil s krmila konopce ter me pričel vezati k ogradi kolesa.

»Noriš?« sem ga vprašal, ko mi je motni vrv okrog pasu. Zavezal jo je na pedale, kamor sem se opiral z nogami. — »Sej ne pojdeva v zrak,« sem se branil. On pa je opravil svoje delo, ne da bi zinil kakšno besedo. Sedel je na motor ter ga pognal.

Pripeljala sva se s hriba. Zavila sva na cesto, ki teče mimo Svetega Marjeta proti Lenartu, in moj znanec je zaspil: »Pazi, drži se!«

Oprijel sem se držala pred sedežem z vso močjo in še v istem se je zgodilo s menoj nekaj takšnega, kar me še ni doletelo na svetu. Začutil sem mogočen sunek, kakor bi motor zdrl čez sveže izorane ogone. Vrglo me je v zrak, in če bi ne bil privezan, bi bilo po meni.

Od tistega trenutka nisem več sedel na sedlu. Ko sem se mu hotel približati z zadkom, me je še ruknilo kviku in tako sem poplesaval med nebom in zemljo, prestrašen do smrti. Strahu me je rešilo čudno ne-

ključe. Nenaadno sem začel škrobotanje, kakor bi se peljal po jajcih. Kolesa motorja so se vgreznila do osi v gramoz. Še malo in zvalila sva se po tleh v zabavo koscem, ki so se nama divje smejala.

Moj tovariš se je hitro pobral. Odvezal je tudi mene in vzdignila sva motor, ki sva ga morala prej izkopati iz gramoz. Usleda sva se za cesto. Tedaj sem imel priliko opazovati avtomobiliste, ki so se peljali po glavni prometni žili Slovenskih gorci. Kakor mučeniki so bili videti. Metalo jih je sem in tja po sedežu, vozilo pa je stakalo, škripalo in cvilo, kakor nenamazan pariz.

Ogledal sem si cesto in se zgrozil. Kakor njiva je bila, lepa za slikarja, ki bi hotel upodabljati raznolike krnice, vdolbene v njo, ali strahna za avtomobilista. Na nekaterih mestih, kjer so bile izkopenje vanjo že pregloboke jame, so jo nasuli s prodcem, da je pnevmatika drsela po njem kakor po ledu. Zlasti ovinki so bili visoko nasuti s prodcem in človek je z užitek gledal, kako so se pogrezali vanj avtomobili.

Koliko preklepanja sem čul v gostilni, kjer sva popravljala motor! Kdor ne zna kleti, se mora voziti po teh cestah, so pravili ljudje. In ko sva se odpeljala, sem poiskal v spominu pozabljena imena, katerih magična molja lajša človeku trpljenje.

Po dveh urah sva prišla k Svetemu Lenartu izčrpana do smrti in z obtočnimi kostmi.

»Kako naj pridemo k vam, dragi človek?« je izdaval moj znanec. »Saj z vsako vožnjo tvegam življenje.«

Napila sva se. Moj znanec je zaspal, jaz pa sem odšel, da bi ne prišil še enkrat v to smrtno vožnjo, po poti pa sem molil k bogu, naj dopusti, da se bodo »vremena Kranjcem zjasnile.«

Ignac Koprivec.

Kulturno delo kočevskih Slovencev

Počastenje spomina ponesrečenega Silva Mehore

Kočevje, 29. avgusta.

Na tem mestu smo že čisto pisali o naporih zavednih kočevskih Slovencev za zmago nacionalne miselnosti na Kočevskem. Danes imamo v Kočevju vrsto slovenskih narodnih društev, ki vsko po svoji moči in ozirajo se na program svojega udejstvovanja stremi h kulturni in gospodarski osamosvojitvi kočevskih Slovencev. Dokler zavedni narodnjaki v Kočevju niso imeli lastnega doma, v katerem bi se zbirali, učili in bodrili drug drugega do plemenitega narodnostnega dela, so v prejšnjih letih nastale pogoste težave, ki so bile nepremostljive. Toda odkar je ko-

čevsko sokolsko društvo postavilo s podporo naše Sokolstvu naklonjene javnosti lasten sokolski dom, je bilo na mah rešeno tudi to vprašanje. Kolikakega pomena je vprav Sokolski dom v Kočevju za smotno narodnostno delo, kažejo prav te dni priprave, ki jih ima dramski odsek kočevskega sokola, ki je že nekaj dni marljivo na delu, da dostojno počasti že v septembru nov gledališki oder, ki bo v bodoče zatočišče vseh, ki žele z živo besedo dramatičnega Slovence k narodni zavednosti in jim vlivati poguma, naj vztrajajo v neenakem narodnostnem boju, ki se bije na kočevskih tleh.

Na pobudo prosvetarja kočevskega sokolskega društva, br. Vekoslava Figarja, se je dramski odsek že letošnjo pomlad odločil organizirati dramski tečaj, v katerem bi se izobrazili naši mladi ljubitelji gledališkega odra, svoje znanje pa uvrstili tudi starejši pripadniki koč. Sokola, ki sodelujejo že vrsto let v dram. odseku. Tečaj bi moral v času šolskih počitnic voditi takratni šol. upravitelj v Brigi pri Kočevski reki, br. Silvo Mehore, ki je bil kot neupogljiv borec za pravice kočevskih Slovencev splošno priljubljen zlasti v sokolskih vrstah. Toda kočevski Sokol tudi pri tej izbiri ni imel sreče! Naši javnosti je še dobro v spominu tragična smrt vrliga narodnjaka, učitelja Silva Mehore, ki je pred dobrim mesecem utonil v Savi, ko je reševal mlado življenje. Vest o prežgodnji smrti br. Mehore je bolešno odjeknila v sokolskih vrstah Kočevja, zlasti dram. odsek je obkopal izgubo svojega učitelja.

Kljub tej tragični nesreči se je pred dnevi dramski tečaj kočevskega Sokola le otvoril. Vodi ga akademik, član in režiser Sentjakobskega gledališča g. Ernest Eypper. Dramatski tečaj obiskuje 30 članov in članic kočevskega Sokola in Orjeva. Gledljivo je, da je delo v tem tečaju posvečeno pokojnemu učitelju Silvu Mehori. S tem so se vsi sodelujoči zares na plemenit način oddolžili spominu br. Mehore.

Krstna predstava dramskega odseka kočevskega Sokola bo v mesecu septembru. Tečajniki študirajo Frana Levstika »Slovenski vojvoda«, tragedijo v 5. dejanjih. Novi oder, ki meri 13x6 m, bo doletel predvidoma že preskrbljen z vsemi potrebnimi rekviziti. Kulise in potrebne pripomočke za sceno bodo kočevski Sokoli le dobili od bratov Čehov iz Prage, kakor smo svoječasno že poročali. Vsi zavedni koč. Slovenci se veselimo marljivega kulturnega udejstvovanja koč. Sokola in Orjeva, ki se afirmira v omenjenem dramskem tečaju. Sodelujoči naj bodo prepričani, da bo njihovo delo rodilo bogate sadove in da bo duševni kapital, ki ga mlade moči nalagajo na gledališki oder kočevskega sokolskega doma najboljšje merilo o prosvetni moči kočevskih Sokolov.

Ponarejeni novi kovanci po 50 din

Moravče, 28. avgusta

V soboto 26. t. m. so imeli delavci v tovarni Jub v Dolu pri Ljubljani izplačilo. Pri izplačilu je prejel delavec M. R. iz Zaboršta pri Dolu tudi 2 kovanca po 50 din, ki so prišli šele pred kratkim v promet. Ko mu je eden izmed kovanecv slučajno padel na cementna tla, je opazil, da nima cvenka. Pri primerjavi z drugim lepo zvonečim kovancem je tudi zapazil, da nima na robu vtisnjene »Bog čuva Jugoslaviju«, temveč samo »Čuva Jugoslaviju«. Sumljiv kovanec je takoj nesel nazaj v tovarno, kjer so ravnatelj in drugi ugotovili, da je kovanec najbrže ponarejen.

Ponarejeni kovanec se na oko prav težko prepozna, zato naj vsak pri prejemanju 50dinarskih novih kovanecv zelo previden.

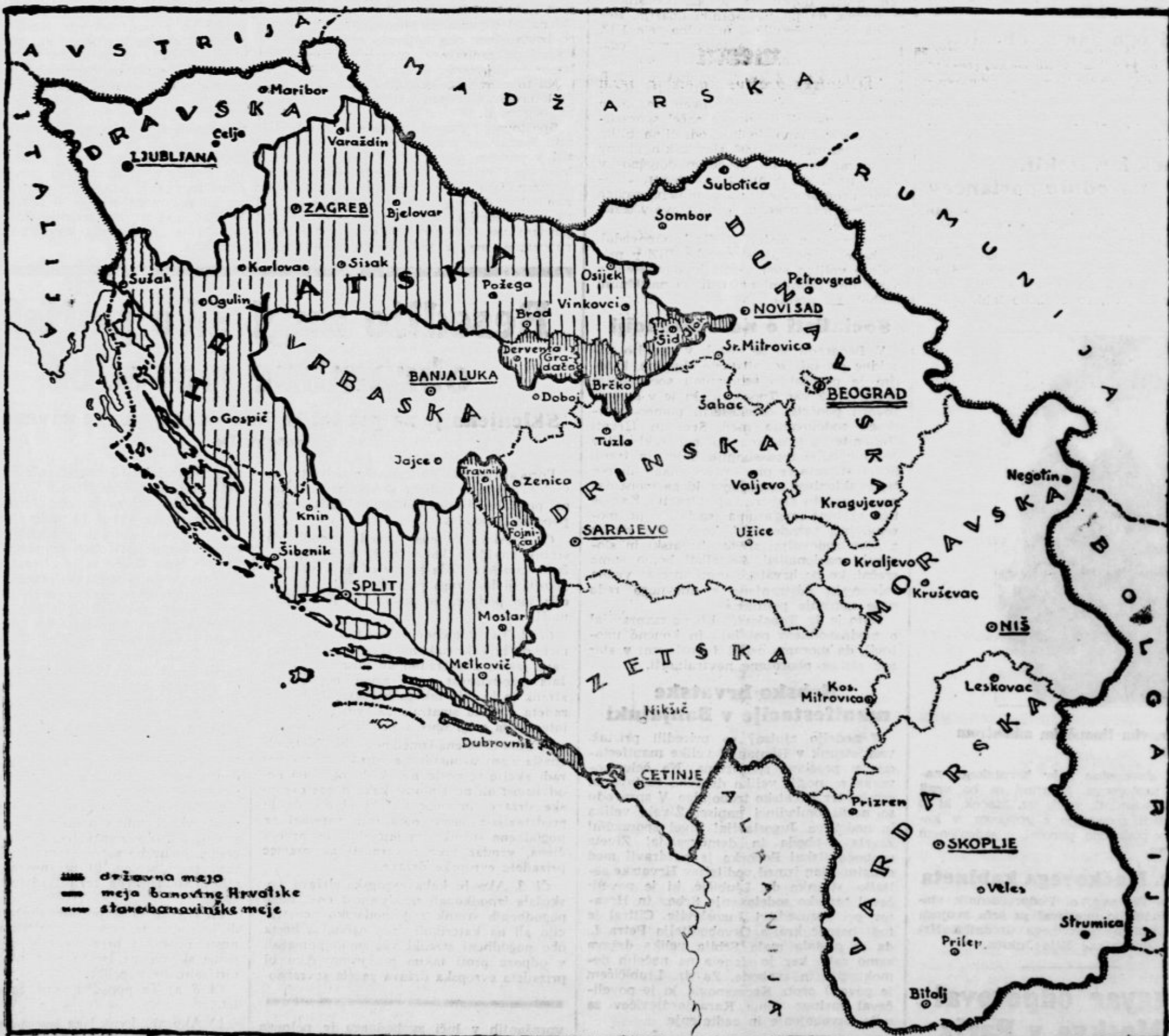
Nova grobova

V Ljubljani je preminila gđ. Frančiška Učahova. Pogreb bo danes ob pol 17. izpred mrliške veže zavetišča sv. Jožefa. Rodbini Hamovi je umrla v Ljubljani 6-letna hčerka špela Ljubica. Pokopali jo bodo danes ob 17. iz hiše žaloosti, smartinska cesta 11.

Obema pokojnicama blag spomin, žaločim naše sožalje!

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Banovina Hrvatska

Banovina Hrvatska je bila ustanovljena z uredbo kraljevega namestništva od 26. avgusta o ustanovitvi in ustroju te banovine. Novo banovino Hrvatsko tvorijo:

1. savska banovina,
2. primorska banovina,
3. mesto in srez Dubrovnik iz zetske banovine,
4. srez Fojnica, Travnik in Brčko iz drinske banovine,
5. srez Derventa in Gradačac iz vrbanske banovine,
6. srez Ilok in Šid iz dunavske banovine.

Iz besedila sporazuma, ki sta ga pod-

pisala Dragiša Cvetković in dr. Maček, je razvidno, da se bo definitivni obseg banovine Hrvatske določil ob priliki preureditve države. Pri tem se bodo upoštevale gospodarske, geografske in politične okolnosti. To velja zlasti za srez, ki se iz drugih banovin priključijo banovini Hrvatski. Sporazum predvideva, da se lahko naknadno izločijo občine in naselja v teh srezih, ki nimajo hrvatske večine.

Uredba kraljevega namestništva o razširjenju predpisov, ki veljajo za banovino Hrvatsko, na ostalo banovino, vrhu tega določa, da se ob končni ureditvi države lahko združijo tudi druge bano-

vine in da se sploh spremeni njihov teritorialni obseg.

Po sedanjih začasnih razmejitvi ima banovina Hrvatska, če upoštevamo naravni prirastek prebivalstva in statistiko ljudskega štetja iz leta 1931, približno 4.383.000 prebivalcev. Po stanju ob koncu l. 1938 ima naša država, če upoštevamo naravni prirastek, 15.630.000 prebivalcev. Banovina Hrvatska predstavlja torej 28% celotnega števila prebivalcev naše države; obsega pa 66.393 km², t. j. 26% celotne površine naše države.

Na posamezne sestavne dele nove banovine Hrvatske odpade naslednje število prebivalcev:

savska banovina	2.936.800
primorska banovina	983.200
mesto in srez Dubrovnik	54.300
srez Fojnica, Travnik, Brčko	200.300
srez Derventa in Gradačac	141.800
srez Ilok in Šid	67.100
skupaj 4.383.000	prebivalcev.

Po podatkih, ki jih objavlja »Hrvatski dnevnik«, ima banovina Hrvatska 75% katoličanov, 20% pravoslavcev, 4% muslimanov, 0,5% evangeličanov in 0,5% židov.

Jutroooo!.. Posebna izdaja!..

Ljubljana, 28. avgusta. Dogodki, ki zadnje dni drug drugega prehitevajo — najprej senzacija z moskovskim paktom, takoj za njim pa naš domači sporazum — so živahno razgibali sicer mrtvo, idilično Ljubljano.

Odkar je »Jutro« v četrtek s posebno izdajo sporočilo javnosti, da je rusko-nemška pogodba podpisana, se plaz presenečenj ni več ustavil. Z mrzlično napetostjo ljudje pričakujejo novih poročil, ki vsako uro preobračajo položaj. Mnogim zakrknjencem, ki

jim dnevnik doslej morda še ni bil stalna potreba, je »Jutro« postalo nujen, nepogrešljiv vir za razgled po svetu. Da, kadar se tako na tesno približajo veliki, svet oblikujoči dogodki, izgine z zemlje tisti zanimivi, iz preteklosti podedovani tip državljana, ki se je nekam samoljubno sam krstil za »nepolitičnega človeka«; kadar so stvari postavljene takole na ostrino noža, se mora vsakdo postaviti na to ali ono stran. Le kako brez primere težko se je človeku orientirati v teh prekujujočih se dogodkih, ko sta se tako iznenada str-

nila v eno ogenj in vodo — Moskva in Berlin! S tem, da ob radiu loviš postaje z vseh mogočih koncev sveta in da potem s listom v rokah razbereš, kar ostane črno na belem, se že polagoma priklaplješ do kolikor toliko jasne slike o stvari, čeprav se v človeku v teh nervoznih urah neprestano bijeta med sabo srce in razum.

Tisti, ki imajo oster pogled, so nas opozorili na značilno podrobnost, da je med politikujoče elemente korporativno prešel tudi ves ženski svet. Ko je davi izšla posebna izdaja »Jutra« s poročilom o izmenjavi pism med Hitlerjem in Daladierom, je skoraj sleherni gospe, kuharica, služkinja, ki je s kosarom hitela na trg, v naglici izluščila dinar iz torbice, da kupi list in se informira o najnovejšem. Podoba, je, da so v moških že ojekleneli živci — mirne duše čakajo, da pride, kar pač mora priti. Zda so ženske ostale zaskrbljene: kako bo, če bodo morali možje v vojaško suknjo, a zlasti je pred njimi zavezalo vprašanje, kaj bi bilo treba ukreniti zastran provianta. V nemir, ki je zavzel vso množico, pa se vendar preliva mnogo samozvesti in upanja, ki ju je našemu človeku dal v odločilni minuti sklenjeni sporazum: samozvesti, da smo čvrsti v svojem edinstvu, in upanja, da pojdejo viharji, ki se zbirajo nad Evropo, mimo nas.

Nj. Vel. kralj Peter II. v Celju

Trije dvorni avtomobili na poti po Savinjski dolini

Ljubljana, 28. avgusta. Prebivalstvo ob glavnih cestah od Bleda do Ljubljane in dalje do Celja je bilo danes popoldne priča lepega izleta, ki ga je napravil Nj. Vel. kralj Peter II. s svojim spremstvom. Dan je bil krasen, solnčen, ozračje mirno. In tako se je mladi kralj po kosilu odločil, da se popelje skozi Črni graben, da obišče Savinjsko dolino, ki je zdaj ob obiranju hmelja najzanimivejša in najbolj vabljiva, nato pa, da vidi tudi ljubko Celje, ki se ponaša z znamenitimi razvalinami gradu nekdanjih mogočnih grofov.

Nj. Vel. kralj Peter II. je spet kakor po navadi sam vodil svoj avto, sledila sta še dva lepa dvorna avtomobila z njegovim običajnim spremstvom. Ljudstvo je kralja spoznalo in ga povsod toplo pozdravljalo. Zlasti tudi v Ljubljani, kjer pa se ni usta-

vil, je vzbujal mnogo pozornosti in simpatij.

Ob 16.10 so vsi trije dvorski avtomobili privzili iz Savinjske doline v Celje. Držali so v lagodnem tempu po Krekovi cesti, dalje po Prešernovi ulici in Ulici dr. Gregorja Žerjave, nakar so zavili na Trg kralja Aleksandra. Zapeljali so do kolodvora, nato se obrnili in se vrnili po isti poti proti Savinjski dolini. Celjsko občinstvo, ki je bilo ta čas slučajno na ulici, je mladega kralja takoj spoznalo in ga navdušeno pozdravljalo. Vest o visokem obisku se je bliskovito razširila po vsem Celju in po okolici in je savinjsko ljudstvo na kraljevem povratku imelo marsikod priliko, da izraza svoji ljubezni do mladega kralja in do vsega kraljevskega doma.

vojaku Cinkiju je bila dana naloga, naj budno pazi nanj, in če bi skušal pobegniti k Srbom, naj uporabi orožje. Do tega tragičnega pisma, kajti opreznostni vojak Lilija je bil ujet že 14. oktobra. Odveden je bil v Rogatico. Pozneje je prišel v Niš, kjer je bil dodeljen pisarni ujetniškega tabora. Po umiku srbske vojske je tudi naš Lilija šel z njo preko albanskih gor. Iz Valone je bil prepeljan na otok Sardinijo, leta 1916. pa v Francijo, kjer je preživel tri polna leta. V osvobodeno domovino je srečno prišel leta 1919. in znova nastopil svojo staro službeno mesto v Poljski. Že leta 1923. je moral v pokoj. Ker ima skrbno ženo Dolenjko se je mož odločil, da preživi pokoj na Dolenjskem. Nastanil se je pred leti z ženo Marjo in sinom Bogomilom, ki je zdaj učitelj na

Rovtah, v Novem mestu. Tudi kot upokojenec se udeležuje pri Sokolu, gasilcih in ker je navdušen ljubitelj naših gor, tudi pri SPD. Vse markacije v gorjanskem gorovju in sploh v območju novomeške podružnice SPD, so njegovo delo. Poletne mesece prebije prav rad v družbi mladine na naših Gorjancih. Tajnik je Čebelarstva društva za novomeški srez in blagajnik pri podružnici Sadjarskega in vrtnarskega društva. Poleg tega tudi marijivo opravlja funkcijo glavnega poverjenika naše Vodnikove družbe. Mož je velikodopornik ubožcev.

Ob njegovi 60letnici mu želimo, da bi se uresničila njegova iskrena želja, naj bi postali vsi bratje slovanske krvi, enotni v mislih in delu.

K. B.

Žrtev špikove stene

Akademik Albin Zupan iz Ljubljane se je smrtno ponesrečil na steni v Martujkovi skupini

Ljubljana, 28. avgusta. Iz Martuljke je včeraj prispela žalostna vest, da so naše planine spet zahtevale življenje mladega turista, ki ga je plezalna strast premamila, da se je nevesel lotil pretežke ture, s katere je omahnil in smrt.

18 letni Albin Zupan, študent arhitekture na ljubljanski tehnični, brat našega znanega smuška skakalca in sokolskega telovadca Zupana, se je v soboto popoldne odpeljal v Kranjsko goro, da bi se povzpel, kakor je pravil sopotnikom v vlakcu, na Oltar v škratlični skupini. Med potjo pa se je Zupan premislil in je namesto v Kranjski gori izstopil že v Martuljku. Bil je dobro opremljen za plezalno turo. Imel je s seboj vrh in plezalnike. Tajnost, zakaj je Zupan izmenil svoj načrt in se napotil namesto na Oltar, v Martujkovo skupino, je pokojnik omedlel s seboj. V Martuljku je Zupan nekje prenočil in se zarana napotil pod špi-kovo steno. Kakor se lahko sklepa po kraju, kjer se je bil kasneje ponesrečil, je hotel preplezati severno špi-kovo steno, na najtežjem in najnevarnejšem mestu, v tako zvanem »skalaški smeri«, ki sta jo nekako pred 10 leti premagala znana plezalca Pavla Jesinova in Milana Gostiša. Posledje plezanje v tej nevarni smeri še ni bilo ponovljeno. Severna špi-kova stena zahteva tu prvovrstnega, dobro izvežbanega plezalca, ki do kraja obvlada plezalno tehniko.

Zupan je moral preplezati že nekako polovico stene, ko ga je dohitela usoda. Omahnil je z navpične strmine in po večkratnem preobratu v zraku padel 200 m globoko na melišče pod steno. Nesreči, ki se je zgodila nekako ob 11. dopoldne, je bil v njeni poslednji fazi priča neki turist, ki je pešal na izlet k »Pod srcem«. Izenada je zaslišal za seboj neko čudno vršanje, in ko se je ozrl kvišku, je ravno še videl, kako je ponesrečeni Zupan treščil na melišče pod špi-kovo steno. Videl je tudi, kako se je za njim zvrtila tudi plezalna vrva, s katero se je povpreč varoval v steni. Od silnega padca na ostro kamenje melišča si je nesrečni Zupan polomil roke in noge ter si utrl lobanjo, tako da je bil nedvomno pri priči mrtev.

Cim se je v gorenskem kotu izvedelo za nesrečo, se je v Martuljku zbrala reševalna odprava, ki jo sestavljajo pod vodstvom dr. Uroša Zupančiča sami znani plezalci z Jesenic. Reševalci so se davi na vse zgodaj napotili pod špi-kovo steno, da prenese ponesrečenega truplo v dolino, kjer bo v Martuljku ali pa na Jesenicah položeno na mrtvaški oder. Tragična nesreča mladega Albina Zupana je vzbudila zlasti v mlajši generaciji naših turistov, ki ga je dobro poznala, globoko obžalovanje.

Pretrsljiva žaloigra v Dravogradu

Živčno bolna mati se je s sinkom vrgla v Dravo

Dravograd, 28. avgusta. Pretrsljiva žaloigra se je odigrala v Dravogradu. 38letna Ivanka Počivalnikova, žena progovnega delavca z Otiškega vrha se je pojavila s svojim 6-letnim sinčkom na obrežju Drave v bližini Golove tvornice mineralnih olj. Nekaj časa je sinček nervozno tekal ob nabrežju in so nekateri prebivalci v bližini opazili, kako skuša uteci. Vendar je mati v naslednjem

trenutku zagrabila sinka in se z njim vred vrgla v Dravo. Njunih trupel še niso našli. Počivalnikova je bila že del časa živčno bolna. Pred leti je bila tudi v umobolnici na Studencu. Zadnje čase je spet kazala znake živčne razvrzanosti in globoko potrost. Očitno je v tem stanju izvršila grozno dejanje. Zapušča še tri nepreskrbljene otroke. Njeno in sinkovo bridko usodo obžaluje vsa okolica.

Smrtna žrtev elektrike v Trbovljah

Ponesrečenec je 20-letni Ivan Podlogar iz Zagorja

Trbovlje, 28. avg. V nedeljo popoldne se je v zasavski rudniški elektrarni pripetila smrtna nesreča, katere žrtev je postal 20letni ključavničar Ivan Podlogar iz Zagorja. Podlogar je bil zaposlen že dalj časa pri tvrdki Siemens, ki vrši pri rudniški elektrarni prenovitvena dela. Včerajšnja nedelja je bila za mladega nadobudnega delavca usodopolna. Ko se je med delom povzpel po listvi na orodje, da izvrši neke obnove mende ni mislil, da ga bo njegova neprevidnost v naslednjem trenutku stala življenje. Posledični monter ga je še ponovno posvaril, naj pazi z vso pozornostjo, da se ne dotakne smrtonosnih vodov. Vendar žal nasvet ni pomagal. Podlogar je moral biti zelo raz-

mišljen, kajti priče pravijo, da je že trenutek nato zakrillil z rokami ter padel onesvečen z višine na tla. Nesreče se je v neprevidnosti dotaknil tokovoda. Električna struja z visoko napetostjo več tisoč voltov je v trenutku ugonobila življenje mladega Podlogarja. Rudniški zdravnik, ki je takoj prihitel na kraj nesreče, je žrtvi nudil vsu potrebno pomoč z umetnim dihanjem in drugimi sredstvi, da bi Podlogarja, morda le še obudil k življenju. Na žalost so vsi poizkusi zdravniške umetnosti ostali brezuspešni. Žrtev dela so v reševalnem vozu prepeljali v mrtvašnico. Globoko užaloščenim staršem in svojem naši iskreno sožalje!

Škofjeloški muzej izročen javnosti

Odslej bo redno odprt vsako nedeljo dopoldne

Škofja Loka, 28. avgusta. Škofja Loka je doživela to nedeljo nad vse pomemben praznik. Javnosti je bil izročen škofjeloški mestni muzej, kulturna ustanova vrednot, ki bo smotno prikazovala našo rast in silo. Za slovesnost otvoritve je priredila godba I. planinskega polka pod vodstvom kapetana g. Alojzija Smrekarja promenadni koncert, pred mestno hišo pa je bil tačas sprejem odličnih gostov, ki so prispele od vseh strani.

Mestna posvetovalnica je bila zasedena do zadnjega prostora, ko je ob 11. otvoril slavnostno sejo predsednik Muzejskega društva delavni prof. dr. Pavel Blaznik. V prekrasnih besedah je izrazil zadovoljstvo nad otvoritvijo muzeja in nato prisrčno pozdravil zastopnika bana g. prosvetnega šefa dr. Lovra Susnika, sreskega načelnika Mateja Kakra, polkovnika g. Miloša Gladovića, ravnatelja in nestorja skupine škofjeloških profesorjev g. Dolenca, zastopnike

MD iz Ljubljane med njimi univ. prof. dr. Milka Kosa, nadalje dr. Josipa Zontarja in druge in slednjič predstavnike škofjeloških uradov, oblastev, zastopnike društev, organizacij in javnega življenja sploh. Predsednik je poudaril, da je priklicala loški muzej v življenje ljubezen do rodne grude. Hočemo zbirati kulturne preostaline, muzej izpopolnjevati, čuvati naše umetnine in starine. Muzej bodi znanosti in ponos, kraju pa zrcalo njegovih kulturnih tradicij. Trojna bo naloga muzeja v bodoče: reševal bo predmete, ki bi bili sicer izgubljeni. Z bogatim muzejem, bomo doživljali našo bogato preteklost in svojskost. Muzej bo privlačnost za goste in krepil bo v narodu samozvest. Veliko si obetamo od muzeja, in še bo treba časa, žrtve, truda in denarja. Po posebno topli zahvali meščanskoškofski učiteljski g. Ivanu Grumu in g. Andreji Grumovi, ki sta se nešteto ur postavila popolnoma v službo MD, je izrekel

predsednik svojo zahvalo vsem, ki so pripomogli do ustanovitve muzeja.

Nato so spregovorili prosvetni šef dr. Lovro Susnik, mestni župan g. Matevž Zihherl in slednjič univ. prof. dr. Kos, naglašujoč vsi, da bo loški muzej priča in dokaz naše svojstvene preteklosti, dediščina očetov v vseh odtokih. Mestni muzej imej mnogo mlade sveže, življenjske sile v sebi! Predsednik dr. Blaznik je proglasil na to, da je muzej odprt. Izbrana družba, ki jo vidimo v Škofji Loki le ob izredno pomembnem dogodku, se je odpravila v drugo nastopje mestne hiše, v muzej, ki je žel nedeljno zanimanje in priznanje. Škofja Loka s svojo nad vse pestro in členovito zgodovinsko tradicijo je lahko srečna in ponosna, da je doživela ta dan. Muzej bo odslej ob nedeljah dopoldne redno odprt proti malenkostni vstopnini.

Dolenjski kmetski praznik v Novem mestu

Dolenjska društva kmetijskih fantov in deklet prirede v nedeljo, dne 3. septembra velik kmetski praznik, na katerem bo sodelovala vsa Dolenjska s svojimi kulturnimi in gospodarskimi organizacijami. Sporedni program: ob 14. bo zbirališče v Kandiji. Ob pol 15. odhod povork (koscev, grabljic, teric, klepačev, malih koscev, malih grabljic, jahačev, mlatičev, kolesarjev in okrašenih voz) skozi Novo mesto na tekmovališče pri tovarni Osolniku v Brsljuno. Ob 15. bo kmetsko-mladinsko zborovanje, na katerem bodo govorili zastopniki Zveze kmetijskih fantov in deklet in zastopniki drugih organizacij. Ob 16. bo tekma teric z narodnimi običaji in tekma klepačev. Po prireditvi razglasitve tekme in kmetske veselice. Pozivamo vse, da se z nami združite v veliko narodno manifestacijo za svobodo in pravico našega ljudstva.

60-letnica vrlega šolnika

Novo mesto, 26. avgusta. Življenjska pot g. Vekoslava Lilije, škofjskega upravitelja v pokoji, ni bila prav prijazna, kljub temu pa je ohranil svež humor. Na mali kmetijski v Gotovljah pri Celju je pred 60 leti zagledal luč sveta kot prvorojeni sin. Že ob rojstvu je pokazal, da ga bo samo zdravje. Njegova mati mu

je večkrat omenila, da se je drl v zibelki na vse pretege. Izmed 13 otrok, kolikor jih je bilo pri hiši, je bil on namenjen kot prvorojenec za gospodarja. Za fanta pa kmetijca ni bila preveč vabljiva. Imel je veselje do šolskih knjig, toda kdo bi v tedanjih razmerah nosil stroške šolanja, če je doma poleg njega še 12 lačnih ljudi. Tudi na to je mislil skrbni fant. Z delom si je prihranil nekaj kron, da je potem šel v celjsko gimnazijo in končal nižje razrede. Učiteljske pa je dovršil v Mariboru. Po vojaški službi je bil nastavljen v št. Lambertu pri Zagorju, odkoder je bil postavljen v Poljsnik. Že takrat je bilo njegovo udeleževanje vsestransko. Tamosnje novo šolsko poslopje, ki je proslavilo pred dvema letoma 25letnico, se je gradilo pod njegovim nadzorstvom. Leta 1914. je bil zaradi svoje slovanske miselnosti postavljen pod nadzorstvo in je moral seveda k vojakom, kjer so nadalje pazili nanj. Njegovemu učiteljskemu tovarišu

Nevaren požar sredi Škofje Loke

Nastal je pri radijskem aparatu v »Kroni«

Škofja Loka, 27. avgusta

»Krona«, dvanadstropna pred kratkim na novo pozidana stavba, sredi Mestnega trga v Škofji Loki je pri nas eden prvih gostinskih lokalov, ki se je v domačem svetu, kakor v vrstah tujcev v prvem letu svojega delovanja odlično uveljavil. Prostori so veliki, moderno urejeni in restavracija razpolaga z lepim številom tujskih sob. Ker je stavba trdno zidana in skoro nova, je pač vse mesto zavzela novica, ki se je širila včeraj od ust do ust, da je namreč pri Kroni gorelo. Kako je do ognja prišlo bržčas povsem točno nikoli ne bo ugotovljeno. Krona ima od vhoda na levo velik lokal za goste, ki je skoro enak dvorani. V desnem delu dvorane spredaj, tik kuhinje je prišlo do ognja. V petek ponoči so restavracijo o polnoči zaprli. Pri Kroni so imeli ta večer izredno mnogo gostov, ki so se drenjali okrog radijskega aparata. Vzmemirli s svetovni dogodki so privabili ljudi, da so sledili radijskim vestem z izredno vneto. Teda, ko so ljudje odšli, ni bilo opaziti nič nenavadnega. Lastnik Janko Galjot je šel zadnji k počitku. Silno je bilo zato vznemirjenje v ranem jutru. Ko je hodila služkinja letoviščarja dr. Širerja, Francka Pristovčeva v pritličju ji je udaril v nos močan duh po dimu. Pa tudi sicer je opazila, da so hodniki in veže gostu zadimljeni. Letoviščarji, ki jih je bilo okrog 10, so se zbudili. V prvem hipu so bili vsi mnenja, da so spodnji prostori restavracije v ognju in da ni izhoda. Obupni in pretresljivi kliči so se razlegali, eden gostov je že nameraval tvegati skok skozi okno na Mestni trg, v prepričanju, da drugače rešitve pred smrtjo ni, ko se je ljudem pojasnilo, da ima restavracija še drug izhod, pa tudi to, da ogenj ni zavzel takih dimenzij, da bi bila življenja v nevarnosti.

Življenje naših gob

Med vsem rastlinstvom se gobe najbolj odlikujejo po številnih vrstah in podvrstah (subspecies), po oblikah in sličenostih. Gobe so eno- ali večstanične rastline brez zelenila (klorofil) in brez cveta, toda vsaka goba ima semena za svojo razmnožitev. Ta semena se imenujejo trosi. Trosi so tako drobni, da jih s prostim očesom sploh ne vidimo. Ako povezmemo klobuk zrelega gobana čez noč na črni papir, zagledamo prihodnje jutro na papirju množico finega prahu, da lahko s prstom pišemo po njem. To so trosi ali gobja semena. Le skozi močno povečevalno steklo vidimo, da so trosi raznih oblik in barv (jakčasti, vretenčasti in podolgovati; črne, temnovijoličaste, rumene, rožnate ali bele barve).

Pri naši razpravi pridemo v poštev le gobe višje skupine t. j. take, ki imajo vidna oba glavna dela: klobuk (kapa) in koren (bet). Takih gob je nad 1200 vrst. Ne moremo pa se na tem mestu ukvarjati z gobami nižje skupine, ki so: plesni, glivice, smeti, rje itd.

Nekatere vrste gob imajo milijarde semen (trosi), ki jih nalazaja sapica raznese na vse strani. Trosi, ki padejo na ugodna tla — takih je razmeroma le malo od ostalih — začnejo kaliti, poženejo v tleh niti (hife), ki se na vse strani prepletajo liki pajčevina. Ta mrežasta pajčevina se imenuje podgoba (micelij) in je bele, rumenkaste ali rjave barve. Kjer se nitke križajo, nastane navadno plod ali sad t. j. mlada goba. Ob prerezju so gobe bele, rumenkaste, sive, temnorjave in tudi črne barve. Pri nekaterih gobah pa prerez prej ali slej izpremeni prvotno barvo.

Trpežnost micelija je zelo različna z ozilom na tla. So micelij, ki rodi po 10—15 let, a nekateri usahnejo že po prvem letu. Tudi trpežnost in odpornost sadov t. j. gob samih je različna. Poznamo gnojne glive, ki trajajo le par ur; imamo gobe, ki jih prva slana popolnoma uniči, imamo pa

— Pri neredni stolici, napetosti črev vsled zakepe prav odlično odvaža naravno »Franz-Josefov« grenka voda zaostanke prebave nakopičene v črevih. V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josefov« voda s polnim uspehom pri odraslih kakor tudi otroci.

Reg. po min. soc. pol. in a. zdr. 15.485 25 V. 55.

tudi vrste luknjičastih gob (polyporus), ki se drže neizpremenjene leta, celo desetletja (drevesne ali lesne gobe).

Mnogo zanimivega iz življenja gob bo videti na jesenskem vselejmu v Ljubljani (od 2. do 11. septembra).

A. B.

Za sokolski dom v Poljčanah

Poljčane, 28. avgusta. Prihodnje leto bo 10 let, odkar je bil ustanovljen tukajšnji Sokol. V vseh minut, lih letih je moral prestati marsikaj ter je moral napeti vse sile, da se je obdržal, tem bolj ker ni imelo društvo lastne strehe, kjer bi lahko neovirano delovalo in zbiralo svoje pripadnike za sokolsko idejo. Komaj si je društvo uredilo primerno dvorano za telovadbo in gledališki oder, kar je stalo mnogo denarja in truda, že je bilo zopet na cesti, ko je lastnik, od katerega je imel Sokol dvorano v najemu, vse svoje gospodarske posede prodal.

Kljub vsem oviram in zaprekam je Sokol deloval neustrašno naprej. Pred seboj je stalno imel smoter zgraditve lastne strehe, kar se bo po tolikih letih dela zdaj končno uresničilo. Kdor se danes petje skozi Poljčane lahko opazuje z vlaka, kako se na letnem telovadišču Sokola dviga in raste v višino ponosna zgradba bodoči Sokolski dom. Zidovje se veča in raste iz dneva v dan. V kratkem bodo zidarska dela končana in bo stavba pod streho. Kakor mnogo drugih bratskih domov tako bo tudi poljčanski zgrajen v čast in slavo, ko bo naš mladi kralj in starešina Nj. Vel. Peter II. zasedel svoj kraljevski prestol. Sredstva, ki jih ima Sokol trenutno na razpolago še dolgo ne zadostujejo, da bi bil dom dokončno dograjen in urejen. Zato Sokol, ki je navezan sam nase, ponovno apelira na dobrotnike in prijatelje Sokola naj podpro tukajšnje sodelavce, ki žrtvujejo poleg svojega dragocenega prostega časa vse za doseg stavljenega cilja, za kar se jim bo nudila med drugim najlepša prilika v nedeljo 3. septembra, ko priredi poljčanski Sokol svoj letni telovadni nastop združen z veliko ljudsko veselico na vrtu brata Mahoriča. Čisti dobitek je namenjen za zgradbo gradečega se sokolskega doma, zato v nedeljo vsi, ki čutite sokolsko v lepe Poljčane pod Bočem. Zdravo.

INSERIRAJTE V »JUTRO«

Domače vesti

* Tudi naše državne mejnike prenavlja. V »Jutru« smo 23. t. m. navedli, da so v Nemčiji že obnovili svoje državne mejnike na skupni meji z nami in da so vanje namesto Oe (Österreich) vklesali črko D. Omenili smo, da ne bi škodovalo, če bi tudi mi prenovili svoje mejnike s tem, da bi namesto SHS dali vklesati J. Zdaj nam poroča neki član komisije za obnovo mejne linije z Nemčijo: Vzdož naše meje z Nemčijo ne izginejo samo spomini na bivšo Avstrijo, marveč tudi začrtne SHS. Sestavljena je komisija z nemške in naše strani, ki vrši obojestransko popravilo mejnih kamnov in postavlja nove kamne na mesta, kjer so stari iz kakršnih koli razlogov zmanjkali. Delo je sedaj ravno v teku in bo končano komaj drugo leto na jesen. Zato torej še niso vsi napisi na tablah na vsej meji obojestransko popravljene.

* Seja uprave Zdrženja sodnikov se je vršila v nedeljo v Beogradu in se je na njej razpravljalo o stanju sodnikov po posebni uredbi, s katero je vlada regularila status sodniškega reda v Jugoslaviji. Člani uprave so ugotovili, da je določba o depolitizaciji sodniškega reda v nasprotju z določbami ustave. Sklenjeno je bilo, da uprava obišče novega ministra pravosodja ter mu razloži težnje sodnikov v naši državi.

* Za planinski tabor, ki ga priredi Slovensko planinsko društvo 3. septembra na Plešivcu, je generalna direkcija državnih železnic v Beogradu s svojim odlokom z dne 24. 8. 1939 Br. 78595-39 vsem udeležencem odobrila 50% popust od normalne cene na državnih železnicah za vožnjo do Slovenjega Grada za potovanje in železniška legitimacija K-13, ki jo dobite s predložitvijo za letošnje leto overovljene članske izkaznice SPD, velja za brezplačen povratek. Navedeni popust velja do Slovenjega Grada za potovanje v času od 1. do 3. septembra 1939 in za povratek iz Slovenjega Grada za čas od 3. 5. septembra za vse razrede osebnih in brzih vlakov. Obrazec K-13 mora biti potrjen od vodstva planinskega tabora na Plešivcu dne 3. 9. 1939. Planinci, izrabite ugodnost znižane vozne tarife se udeležite planinskega tabora v čim večjem številu. Iz Ljubljane bodo imeli udeleženci še posebne ugodnosti v tem, ker vozi v soboto dne 2. septembra t. l. ob 14.30 uri izpred evangelijske cerkve poseben avtobus do vnožja Plešivca do Suhadola. Povratek od Suhadola je v nedeljo dne 3. septembra ob 19.00, tako da prispejo izletniki v Ljubljano okrog 22. ure. Prijavite se za avtobusni izlet čim prej v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-I.

Kompletna garnitura preparatov
Parfumerija »Venus«, Tyrševa 9.

ZA NEGO KOŽE din 22.-

* Za letošnji kongres Zveze planinskih društev kraljevine Jugoslavije, ki se bo vršil 8. in 9. septembra v Nišu in ki bo združen z izleti v okolico Niša in v Bolgarijo, je generalna direkcija državnih železnic odobrila polovično vozno ceno s svojim odlokom z dne 24. 8. 1939 Br. 78696-39. Udeležence kongresa mora kupiti na odhodni postaji čim bližje listek in železniško izkaznico K-13 na podlagi za leto 1939 overovljene članske izkaznice svoje ga planinskega društva. Kupljena cela vozovnica velja za brezplačen povratek, ako ima udeležene kongresa na obrazcu K-13 potrjeno, da se je udeležil kongresa Zveze. Ugodnost znižane vozne tarife velja za potovanje v Niš v času od 6. do 9. septembra t. l. 1. za povratek iz Niša do izhodišča postaje za čas od 9. do 16. septembra t. l. 2. Podrobne informacije o izletih po kongresu Zveze v Nišu dobite v pisarni Zveze planinskih društev v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4-I, tel. 40-56.

**Državno priznano
Trgovsko učilišče Robida**
s pravico javnosti Ljubljana, Trnovska ul. 15.

vpisuje v enoletni trgovski tečaj vsak dan.

Dijaki zavoda imajo ugodnosti rodbinskih doklad, žel. vozniht kart itd. kakor dijaki državnih šol.

* Nava uredba o zaposlitvi inozemskih delavcev v Nemčiji. Ker je v Nemčiji veliko pomanjkanje delovnih moči, so mnogi iskali in zaposlili inozemske delavce brez posebnega dovoljenja delovnega urada. Zato je nemški minister za delo s posebno odredbo prepovedal: 1. vsako najemanje delavcev v inozemstvu, tudi v protektoratu, bodisi po pooblaščenici ali po inseratih; 2. vsako zaposlenje inozemcev ali oseb brez državljanstva, ne da bi dotični prej zaprosil za dovoljenje pri pristojnem delovnem uradu; 3. vsako prenakazovanje prisluženega denarja v inozemstvo brez dovoljenja deviznega urada. Nastanitev in zaposlitev inozemcev je torej mogoča samo z dovoljenjem urada.

* Največji sejem v Bosni se vrši vsako leto v Derventi. Letošnji se je pričel včeraj in bo trajal 4 dni. To je ogromen sejem ne samo po prostranosti, temveč tudi po številu sejmarjev, ki pridejo skoraj iz vse Bosne in iz Slavonije. Že 10 dni pred pričetkom sejma prispejo v Dervento prvi glasniki sejma, oni s cirkušskimi vozovi kakor tudi siromasnejši komedijanti z opicami. Ljudstvo se te dni po mili volji zabava po vrtljakih in občuduje čudovitost v panoramah. Letos je prisel celo potujoči kino z zvočnim filmom in cela družba cigánov z opicami. Sejem je letos še prav posebno dobro obiskan.

**ZDRAVILIŠČE
Radio-Therma Laško**

Učinkovita moč radioaktivne termalne vode 37° C za bolezni: kronični revmatizmi vseh vrst, kronična obolenja črevesja in ožilja, ischias, ženske bolezni, arterioskleroza. — Zdravljenje je pod stalnim nadzorstvom zdravnika. — Diatermija, elektroterapija, obsevanje.

ZNIZANE CENE.

Od 1. septembra dalje pavšalne cene: Za 20-dnevno zdravljenje din 1.100.—, za 10-dnevno zdravljenje din 600.— (hrana, stanovanje, dnevno 1 kopej, zdravniški pregled in občinska taksa).

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!

* Vpisovanje v enoletno državno priznano trgovsko učilišče »Christofor« učni zavod — s pravico javnosti — Ljubljana, Domobranska cesta 15 se vrši dnevno dopolnje in popoldne. Šolska izvestja in novi ilustrirani prospekti brezplačno na razpolago pismeno ali osebno. — Največji in najmodernejši zavod te vrste v državi. Novo šolsko poslopje! Edinstvena strojeopisnica s 50 pisalnimi in računskimi stroji. Zavod je potrjen od ministrstva, ima pravico javnosti (veljavnost izpričeval, rodbinske doklade, železniške karte). Šolnina zmerna. Zahtevajte prospekt! (—)

* Stoletnica srbskega pevskega društva v Kotoru. V nedeljo so se pričele v Kotoru velike svečanosti v proslavo stoletnice ondotnega srbskega pevskega društva »Edinstva«. V teku nedelje so prispeli številni gostje in razne delegacije iz vse Jugoslavije. Predsednik Jovan Bučin je prejel številne čestitke, med njimi tudi brzojavko kraljevskega namestništva, predsedništva vlade, patriarha in drugih visokih osebnosti. Popoldne se je zbrala ogromna množica ljudstva na obali k sprejemu parnika »Bistrica«, ki je pripeljal nove goste. Razvil se je dolg sprevod skozi mesto in se je razšel pred hišo pevskega društva. Zvečer je bil veliki vokalni koncert, ki je bil mnogo odobranjav.

* Novomeščani! Okrožje kmetijskih fantov in deklet priredi v nedeljo dne 3. septembra v Novem mestu velik dolenski kmetjsko mladinski praznik s sodelovanjem vseh gospodarskih in kulturnih organizacij. Pozivamo zaradi tega vse svobodoljubne Novomeščane, da na ta dan izobesijo zastave in tako primorejo k veličastnosti prireditve. — Okrožje kmetijskih fantov in deklet Novo mesto.

* Koroški drobiž. Kakor je razvidno iz poziva slovenskim društvom v »Koroškem Slovincu«, dobivajo tudi posamezna društva plačilne naloge od komisarija za društva. Ker je Prosvetna zveza že svoječasto dobila plačilni nalog za vsa slovenska društva, je zahtevala na posamezna društva seveda neupravičena. — Za prvo nedeljo v septembru je zopet najavljena slovenska kulturna prireditev v St. Vidu v Podjuni. Mogoče ne bo prepovedana! — V Celovcu je bilo odlikovanih 127 Korošcev s tako imenovanim »krvnim redom« — V Trdnji vasi pri Celovcu se je vršila slovenska predaja taborišča za delavce, ki so zaposleni pri delih na vojaškem letališču.

* Tropisko in kolonialno tehnično zbiranje združenja nemških inženjerjev v Stuttgartu. Zveza nemških inženjerjev priredi v dne 14. in 15. septembra v Stuttgartu tropisko in kolonialno tehnično zasedanje. Predavanja prvega dne bodo po-

jasnjevala posebne zahteve, ki jih v tropiskih in subtropskih pokrajinah morata premagovati tehnika in inženjer v pogledu zemljepisnih, podnebnih in higienskih prilik. Pri tem se bodo zlasti obravnavala vprašanja poljedelstva in gozdarstva, rudarstva, promet, preskrba z energijo in drugo. Drugi dan bo sledilo pet strokovnih sej in se bo na njih razpravljalo o naslednjih zadevah: o preskrbi z energijo v tropških krajih, o hišni tehniki, o gospodarski tehniki, o prometu ter o kolonialni gozdarstvu in lesni tehniki v tropičnih deželah. (—)

* Poslužite se Putnikovega posebnega vlaka v Beograd. Odhod iz Ljubljane 2. septembra zvečer. Povratek 5. septembra zjutraj. Cena 145 din. Prijave v vseh biletarnicah Putnika Slovenije. (—)

* Dekliški pensionat »Nadja«, konverzacija v tujih jezikih, Ljubljana, Cesta v Rožno dolino 14, obvešča, da ima še nekaj prostih mest na razpolago za dijakinje. Zahtevajte prospekt! (—)

* Vpisovanje v državno priznani Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2. (Dopisna trgovska šola) je vsak delavnik med rednimi uradnimi urami. Učenci tečaja uživajo vse ugodnosti, ki veljajo za redne učence državnih šol. Prospekti so interesentom brezplačno na razpolago. (—)

* Gospodarska razstava rib, ki bo prirejena na jesenskem vselesnjem v Ljubljani od 2. do 11. septembra, bo prikazala v velikih kasonih in akvarijih vse naše ribe gospodarske važnosti, načelje stanje našega ribarstva predvsem v zaprtih vodah, ribogojstvo za postviti, načrte in modele vzorčne ribogojstva za krape in kmetijske ribnike ter način njih smotrnega izkoriščanja.

* Reklamacije vabil k otvoritvi jesenskega vselesnja, ki bo 2. septembra, izvolite nasloviti na vselesnjem pisarno. Va. bila so že razposlana, vendar pa je pri obliči dela mogoče, da vabilo komu po pomoti morda ni bilo poslano. (—)

* Šampijoni. Na vselesnjem bo na jesenski kmetijski razstavi razstavljena krasna kolekcija naših gob. V naših gozdovih, na travnikih raste izredno velika množica jedilnih gob, katere pa je malokdo pozna in loči. Tudi lepe bele gobe šampijone najdemo sem in tja na travnikih. Ni pa vsem znano, da je šampijon delikatesa, katero se da z velikim uspehom gojiti tudi doma, v kleti, v poletni gredi, ali na vrtu v senci. Način vzgoje ni tako težak, kot bi si marsikdo mislil. Potrebno je poznati v prvi vrsti natančno življenje gob, njih razmnožitev, razvoj itd. V Parizu goje v blyših kamnolomih globoko pod zemljo velike množice šampijonov, ki so Parizanom prava poslastica. Zakaj bi si jih mi ne privoščili, če nam je to možno. Da rasto pri nas, ve več starih gospodov, ki so jih dnevno nabirali pod kostanji v Lattermannovem drevoredu ter akacijami ob bivši jahalnici in zgodilo se je, da je zrastle šampijon ob spomeniku sv. Trojice pred Nunko cerkvijo. Kako se vzgajajo šampijoni, kako rasto ter se razmnožujejo, kako je potrebno pripraviti gnoj za podlago se bomo naučili na zelenjadnem oddelku kmetijske razstave na vselesnjem. (—)

* Važno za učence trgovskih akademij in šol. Založba »Stroka« v Ljubljani je založila učno knjigo prof. ing. V. Černeta: »Trgovska aritmetika« I. in II. del, ki je odobrena kot učbenik od pristojnega ministrstva za trgovske akademije, dvorazredne trgovske šole, abiturijentske in druge enoletne trgovske tečaje. Knjiga je napisana in izide pravočasno za začetek šolskega leta. Založba opozarja starše in druge interese, da je ta knjiga edini odobreni učbenik za našeste šole, druge in podobne računske knjige se pri pouku ne smejo uporabljati. (—)

* Smrtna žrtve avtomobilske nesreče. V nedeljo zvečer so na kirurški oddelku ljubljanske bolnišnice pripeljali 30letnega Matveža Benedičiča, ki se je ponesrečil pri karambolu na cesti blizu Železnikov. Skupaj sta trčila dva avtomobila s tolikšno silo, da se je eden razbil, Benedičič pa je odletel z voza in oblezel s prebito lobožjo in dobil še druge poškodbe. V bolnišnici so se zdravniki z vso vmo poznanimi znanj, a brez uspeha. Kmalu po prevozu je Benedičič ranam podlegel.

* Najdenčkova usoda. Pred 18 leti se je Milunka Ilićeva, špediterjeva žena iz Požarevca, mudila v Beogradu in je našla na nekem pragu novorojenčka, povitega v čiste plenice. Otrok je bil zelo slab. Milunka se je brž odločila, da prevzame otroka, ker ji je nekaj lastnih otrok pomrlo. O svoji odločitvi je obvestila oblasti. Z otročkom se je odpravila iz Beograda domov, vesela, da bo lahko presenetila svojega moža. Na kolodvor ji je sledila neznana elegantna, mlada dama, ki je pristopila k njej in jo prosila za naslov. Rotila je Milunko, naj nikomur ne pove, da se je z njo sestala in je objubilala, da bo kmalu sama prišla v Požarevac in bo spet prevzela življenje otroka. Minili so tedni, meseci in leta. Otrok se je lepo razvijal, elegantne mlade matere pa ni bilo od nikoder. Milunka in njen mož sta bila s tem kar zadovoljna, otroka sta lepo vzgojila, nista ga pa dala krstiti, marveč sta ga kar tako klicala za Stojana, Radodovana ali Pavla. Danes je deček star 18 let, dovršil je osnovno šolo kot najboljši učenec in je zdaj zvesta opora svojemu kršnemu očetu. Po 18 letih sta ga Ilića vendar dala krstiti.

* Antonu Hacetu na sledi. Za znanim vlomilcem Antonu Hacetu, ki ga orožniki po vsej deželi z vso vmo iščejo, odkar je policija aretirala njegovega tovariša Štefana Verleta, še zmerom ni prave sledi. Pred dnevi sta se po vaseh okrog Komende klatila dva sumljiva izmed katerih je bil eden močno podoben Hacetovemu opisu. Naslednji dan je bilo vlomljenje v izložbo trgovine Marije Kraljeve v Mostah in tatovi so odnesli oelo majhno zalogo raznovrstnega blaga. Sumljivca sta se s plenom odpeljala na koleših, ki sta ju bila tudi neke ukladra. Hace je po rodu iz Podcerkve pri Starem trgu, a preden je zašel v Verletovo družbo, se je klatil okrog s 33letnim bivšim delavcem Jožetom Leničem, pa ni izključeno, da je Lenič tudi zdaj njegov pajdaš. Nedavno je Lenič vlomil tudi v hišo posestnika Franceta Feljka na Padežu pri Borovnici in odnesel več zlatih moških prstanov, dva ženska prstana, starinsko zlato verižico, dve srebrni ženski verižici in več starih srebrnih kovancev, da je napravil za več tisočakov škode.

* Tiskarski škrt. V četrtkovni številki »Jutra« je tiskarski škrt povzročil neljbo, bo objavlo, da je v Murski Soboti razstavljeno 100 prepariranih žab, mesto 1000. Razstavo je obiskalo zadovoljivo število ljudi. Te dni bodo razstavljajci odpotovali v Ptuj nato pa v Ljubljano.

* Poplavek. V nedeljski križanki (štev. 97) je tiskarski škrt pokvaril dve definiciji. Pravilno se glasi: 29 v: (2) del narodnega predstavnstva (namesto predstavnika) in 16. n: naravna (namesto: narodna) krasota.

* Opozorjamo na izredno ugodno priliko potovanja s posebnim vlakom v Beograd na dan 2. septembra t. l. Cena 145 din po osebi. Vse prijave in informacije sprejemajo vse biletarne Putnika. (—)

Iz Ljubljane

Še o težavah v naši operi

Glede na izjave novega vodstva ljubljanske opere, objavljene v dveh tujakšjih dnevnikih, smo prejeli s poučene strani tole pojasnilo:

Novo vodstvo naše opere skuša zvrniti krivdo za sedanje neugodne razmere na prejšnjega ravnatelja. Zlasti mu hoče naprtiti krivdo za pomanjkanje solistov. Resnica je pa takale: G. J. Francja ni bilo mogoče spriti sijajnih ponudb, ki jih je imel od drugih gledališč, drugače obvezati za Ljubljano, kakor da mu je bil dovoljen dopust za študij v Italiji. Tak dopust je za njegov razvoj zelo važen. A tudi za časa študija je obvezan za nastopanje v Ljubljani in za študij novih vlog, kar je sedanjemu vodstvu dobro znano. Taki dopusti, ki so koristni za pevce in za zavod, so se dovoljevali tudi v prejšnjih sezonah (na pr. Gostiču od decembra do marca, torej na višku sezone), vzlic temu je bilo mogoče nadaljevati delo. Zakaj samo po tej poti se morejo z našimi skromnimi sredstvi vzgajati veliki pevci. Razen omenjenega dopusta gosp. Francju ni prejšnji ravnatelj dovolil nobenega drugega. Pomanjkanje mnohih strokovnih solistov je posledica slabih finančnih okoliščin. Ta pojav na spremlja delo v operi že mnoga leta. Tu pomagata pač le spretnost in elastičnost v rednem delu.

Za primer g. Primožiča more prejšnji ravnatelj toliko kakor za kakšen elementaren pojav.

Kaj te informacije bi bilo reči: Čudimo se, da se sedanje vodstvo, ki govja vsestransko in tako očitno podnoro oblasti, kakršne ni bil doslej deležen menda noben drug ravnatelj, že zateka k uverbovanjem in pritiskom. Raiši naj uporabljate recente in navdila o gledaliških vprašanjih, s katerimi so osrečevali dolga leta prejšnje vodstvo. Seveda gledališče je z odra prave družinske kakor iz partije iz direktorije sebe na šč celo!

TELOVADNI NASTOP SOKOLA LJUBLJANA III

dne 3. septembra t. l. ob 1/2 16. uri
na telovadišču ob Tyrševi cesti

— Proslava kraljevega rojstnega dne. Vsa narodna, kulturna, bojevnika, telesno vzgojna, humanitarna in gasilska društva mestno poglavarstvo vlijudo vabi, da se njih predstavniki znanstveno udeležijo sestanku, ki bo v sredo dne 30. t. m. ob 18. v veliki dvorani mestnega poglavarstva. Na sestanku bo predloženo načrt in po nem urejen razpored proslave kraljevega rojstnega dne 6. septembra, ki naj bo v teh časih res manifestanten izraz skupnosti, ljubljanske, spoštovanja in vdanosti vsega ljubljanskega prebivalstva našemu mlademu vladarju Nj. Vel. kralju Petru II.

— Lep življenjski praznik. 50 godovni rojstni dan obhaja danes v krogu svoje ožje rodbine poznani policijski uradnik g. Janko Benedičič, vodja policijske ekspoziture na glavnem kolodvoru. Tovariši želi jo zvestemu prijatelju k 50-letnici vse najboljše željo, da bi ostal v njihovi sredi še mnogo let, zdrav in čil, kakor je danes.

DANES NEPREKLICNO ZADNJKRAT ob 16., 19. in 21. uri S.O.S. SAHARA

Ljubavni roman v prostorni saharški puščavi
Jean Pierre Aumont, Charles Vanel in Iepa Marta
Labarr.

KINO SLOGA, tel. 27-30
Samo še danes ob 16., 19. 21.

Krik ulice

Velika socialna drama, ki nazorno pokaže miselnost in zablode današnjega časa. — Razburljiva vsebina! Samo za zelo močne živce!

— Sadržarska in vrtnarska podružnica Ljubljana mesto priredi v sredo dne 30. t. m. izlet v St. Vid nad Ljubljano z ogledom vrta znanega strokovnjaka g. Frida Lenarda in obsežnih sadovnjakov knezoškofjskega zavoda v St. Vidu. Uspeh raznih načinov obrezovanja sadnega drevja bo pojasnjeval g. Frido Lenard. Sestanek ob končni tramvajski postaji v St. Vidu nad Ljubljano točno ob 16. uri pop. Člani in gostje vabljeni.

— Šiškarji so veselo odpravili svojega komarja. Čeprav je šišensko žeganje letos padlo v dni, ko so se nitke mednarodnega položaja napela do kraja in nas tudi v domovini presenečajo dogodki zgodovinskega pomena, so šiškarji vendar v sprošeni radosti obhajali god svojega patrona sv. Jerneja. Kramarji so razpeli svoje šotore pred cerkvijo, v stolpu starinske cerkvice je ves dan potrkavalo, s hiš so plapolale državne zastave — bilo je praznično, kakor da se na svetu nič ni zgodilo. Popoldne je po gostilniških vrtovih šumelo kakor v panjih, a množica gostov se je zbrala na sokolski veselici na telovadišču ob Sokolskem domu in v parku pod Ceklinovim gradom, kjer so imeli svojo prireditev šišenski gasilci.

Specijalistka za ženske bolezni
in porodništvo

dr. J. ŽITKO
ZOPET REDNO ORDINIRA

— Sadržarski in vrtnarji. Bežigradska sadjarska in vrtnarska društvo priredi dne 3. septembra poučni izlet na Grm pri Novem mestu in v samostan Pletjerje. Vožnja z avtobusom tja in nazaj znaša 40 din. Izleta se lahko udeležijo vsak vrtnar ali sadjar katerekoli podružnice, vabljeni pa so tudi ljubitelji vrtnarstva in sadjarstva, skupno z družinskimi člani. Prijave sprejema do 31. t. m. društveni tajnik Lukeš Rudolf, Tyrševa cesta 99. Odhod izpred hotela Mikšič 3. septembra ob 5.30 uri.

— Ljubljanski Sokol poziva svoje člane, ki bi hoteli sodelovati kot reditelji na društvenih prireditvah, na sestanek, ki bo v društveni pisarni v Narodnem domu v petek 1. septembra ob 20 uri

— Sv. maša zadušnica za blagopokojnim dr. Miroslovom Lukanom bo darovana v sredo 30. t. m. ob 8. uri zjutraj v stolnici pred glavnim oltarjem. (—)

— Za mestne reveže je namesto venca na grob v počastitev spomina na svojega ustanovnega in dolgoletnega zvestega člana dr. Miroslova Lukana, velikega župana v p. Ljubljanski sportni klub daroval 300 din. Mestno poglavarstvo izreka darovalcem najlepšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobri mi deli!

— Več reda in dostojnosti pri škropljenju ulic! Na to našo notico smo dobili pojasnilo mestnega cestnega nadzorstva, da je pred kratkim škropljeni avtomobil res poškropil neko prodajalco časnikov pred postjo, vendar je pa škroplilec pokazal strahnilo prosto pot in je škroplilec šele v zadnjem trenutku opazil prodajalko, ki se je umikala prihajajočemu avtomobilu. Prepričan je bil, da se bo lahko še naglo ognila in je zato vozil dalje z odprto vodo, kakor je bila pač vsa javnost že večkrat opozorjena, naj se škroplilnim avtomobilom umika o pravem času. Seveda se pa ne zgoda ni zgodi namenoma, ker so škroplilci izbrani delavci, ki se tudi zavedajo svoje odgovornosti ter so v resnici utemeljene pritožbe proti njim skoraj izjeme. Kar se pa tiče v isti notici omenjenega škropljenja Koroševce ulice, je pa tudi res, da je mestno cestno nadzorstvo ne škropi, saj je ta ulica na periferiji inkorporiranih Most in skoraj brez prometa. Menda tudi pred inkorporacijo prebivalstvo te ulice ni bilo tako natančno in od svoje občine ni zahtevalo škropljenja z avtomobili, zato pa mora pač tudi sedaj še nekoliko potrpeti, saj bi mestna občina morala število škroplilnih avtomobilov podvojiti, če bi hotela škropliti prav vse ulice z minimalnim prometom tudi na skrajni periferiji.

Iz Maribora

— Ravnateljstvo Legatove šole v Mariboru naznanja, da je ministristvo za trgovino in industrijo v Beogradu podelilo Ant. Rud. Legatovemu Enoletnemu trgovskemu tečaju pravico javnosti. Državni uslužbenci oziroma njihovi otroci dobivajo draginske doklade kakor na vseh javnih šolah, vse učenke in učenci uživajo ugodnost glede dijaških vozniht kart na železnici, končno izpričevalo na domemsko vso učno dobo in dve leti pomožniške prakse v trgovinski obrti. Vpisovanje dnevno, tudi ob nedeljah, od 10. do 12. ure v šolski pisarni, Maribor, Vrazova ulica 4. Šolski program in pošilno brezplačno. Lastni dijaški internat. (—)

— Dramska šola pod vodstvom glavnega režiserja Koviča se bo začela v nedeljo 3. septembra. Predavanja bodo v vseh panogah gledališke umetnosti — v igranju, režiji, dramaturgiji. Samo resni interesi se lahko javijo dnevno pri gledališki blagajni od 9. do 12. ali na direktno pri g. Koviču, Gregorčičeva 26, od 13. do 15. in od 18. do 19.

— Akcija za spomenik Berti Bukšek-Bergantovi. Sekcija Zdrženja gledaliških igralcev je pričela akcijo za postavitev dostojnega spomenika pok. prvakinji mariborske drame Berti Bukšek-Bergantovi, ki je 10 let izvrševala na mariborskem odru svoje težko umetniško poslanstvo z veliko resnobo in ljubeznijo. Podprimo pohvalno pobudo naših gledaliških igralcev in prispevajmo za spomenik Bukškovi. Prispevki se lahko pošljejo na sekcijo (Narodno gledališče) ali pa Posoilnici v Narodnem domu, čekovni račun 10.502.

— Stiri sadni trgi v Mariboru. Mestni tržni odsek je sklical včeraj posebno anketo na nabudo okoliških občin. Anketo so se udeležili predstavniki mestnega tržnega odseka, mestnega tržnega nadzorstva, mestnega gradbenega urada in mestne policije. Sklenili so, da bodo odslej prodajali sadje ne samo na trgu ob Orožnovi ulici in v Strossmayerjevem drevoredu, ampak tudi na Trgu svobode v Prešernovi ulici, v Radvanjski ulici in v Magdalenskem parku. To bo v korist prebivalcev in nakupovalcev.

— 50letnico rojstva obhaja znani mariborski odvetnik g. dr. Avgust Reisman. Študiral je gimnazijo v Kranju, pravne študije pa na praški univerzi, kjer je bil leta 1918. promoviral. Kot odvetniškega koncipienta je je zatekel prevrat v Slovenski Bistrici, kjer je igral tedaj veliko vlogo. Pozneje se je naselil v Mariboru in je bil nekaj let tudi dopisnik in sodnik »Jutra«. Slavjenec je izrazil predstavnik Masarykove šole. V zadnjem času se zelo živahno udeležuje v političnem pokretu. Na mnoga leta!

Iz Celja

— Velik proces. Pred trčilanskim senatom okrožnega sodišča v Celju se bo pričela danes ob 8. razprava proti 50letnemu javnemu notarju dr. Dušanu Senčarju iz Prevalj, proti 40letnemu lesnemu trgovcu in posestniku Karlu Sedežu iz Prevalj, proti 50letnemu lesnemu trgovcu in posestniku Ivanu Veržunu iz Cerneč pri Dravogradu in proti 63letnemu posestniku Matvežu Kralju iz Prevalj. Dr. Senčar je obtožen zaradi prestopka zoper imovino z ogražnjenim kreditu, zločinstva zoper pravosodje, zločinstva in prestopka zoper službeno dolžnost, prestopka zoper imovino z ogražnjenim kreditu, zločinstva zoper imovino s poškodbami tujih imovinskih koristi in prestopka zoper imovino s prevzaro. Sedež in Kralj sta obtožena zaradi zločinstva zoper pravosodje, Sedež je poleg tega obtožen še zaradi prestopka zoper imovino z ogražnjenim kreditu in ogražnjenjem kredita, prav tako tudi Veržun. Gre za afero z ilirsko gospodarsko službo v Prevaljah, o kateri trdi obtožnica, da je bila zaradi protizakonitega postopanja obtožencev težko oškodovana. Ker je grafično zelo obsežno, bo trajala razprava najbrž tri dni.

— Umrla sta v celjski bolnišnici: v soboto 20letna kočarica Marija Špelerjeva z Male gore pri Desiniču, v nedeljo pa 47 letna posestnica Jospina Tveževa iz Zgoranj Kras pri Bočni.

— Iz našega celjskega uredništva. Urednik g. Rado Pečnik, vodja celjskega uredništva »Jutra«, se je vrnil z dopusta in je spet prevzel svoje posle.

— Upokojitve. Upokojen je bivši generalni konzul, svetnik v ministrstvu zunanjih zadev, g. dr. Anton Novčan iz Celja.

— Tragična smrt mlade matere. V soboto okrog 12.45 je peljal 14letni posestnikov sin Stanko Muskatovec iz Stopč pri St. Juriju ob juž. žel. z dvoprežnim vozom opeko iz Celja proti Teharju. Ko je vozil po cesti, ki vodi od državne ceste na Sp. Hudinji proti Bukovemu žlabu, in stopal za vozom, je privozila pri vojaškem skladišču sena s kolesom nasproti 30letna tovarniška delavka Terezija Gozdnikova iz Trnovlj. Iz nepojasnjenega vzroka je začela Gozdnikova s kolesom v sprednjo stran voza. Gozdnikova je padla s kolesa pod težko naloženo voz. Zadržalo kolo ji je šlo čez trebuh in ji prizadajalo težke notranje poškodbe. Gozdnikova je obležala nezavestna. Z reševalnim avtomobilom so jo prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je že ob 16. podlegla poškodbam. Gozdnikova zapuška m. ža, ki je brez posla, in dvoje malih otrok. Pokojna je skrbela za vso rodbino, ki je sedaj na tragičen način izgubila svojo edino oporo.

— Zbiranje avtomobilskih nesreč. Pri p. jo — prepeljali v Celje. Celjskega juvelirja in zlatarja g. Rado Pečnika, ki je v njegovo soprog, ki sta se pri avtomobilski nesreči pri Ptuj v soboto težko ponesrečila, so prepeljali z avtomobilom na njun dom v Celje. Njune poškodbe k sreči niso smrtno nevarne. Včeraj popoldne so prepeljali z avtofurgonom v Celje truplo 33letnega zlatarskega pomočnika Davori- na Mordeja, ki je bil zaposlen pri g. Almo, slehnerju. Mordej je sifiral avtomobil in je zletel s tako silo iz avtomobila, da mu je pri padcu počila lobanja. Nesrečnež je na mestu podlegel poškodbam. Zapuška ženo in enega otroka. Bil je marljiv, simpatičen mož in se je z veliko vmo udeleževal tudi v celjski gasilski četli.

Gospodarstvo

Znaten izvoz v juliju

Navzlic temu smo imeli pasivno trgovinsko bilanco

Carinski oddelek finančnega ministrstva objavlja podatke o gibanju naše zunanje trgovine v mesecu juliju. Stevilke za julij nam kažejo da je bil v tem mesecu naš izvoz razmeroma znaten. Običajno spada julij med one mesece, v katerih je tik pred izvozno sezono izvoz razmeroma slab. Zlasti lani je bil julij najslabši mesec v letu. Letos je izvoz v juliju le malo zaostajal v primeri s prejšnjimi meseci. V primeri z lanskim julijem pa je bil za 44% večji.

V prvem letošnjem četrtletju se je naš izvoz razvijal precej neugodno. Zaostajal je v primeri za lanskim izvozom za 8%. Trgovinska bilanca pa je pokazala v tem četrtletju pasivno saldo 175 milijonov din. V drugem četrtletju je bil izvoz ugodnejši, zato smo imeli v tem četrtletju za 61 milijonov din aktivno bilanco.

V juliju je bil kakor rečeno izvoz razmeroma ugoden, vendar je bil znaten tudi uvoz, kar je povzročilo, da nam je julij prinesel uvozni presežek v višini 25,8 milijona din; seveda je bila lani v juliju trgovinska bilanca še bolj pasivna in je uvozni presežek znašal 120,5 milijona din.

V juliju je dosegel naš izvoz 322.974 ton (lani 261.057) v vrednosti 408,0 milijona din nasproti 282,7 milijona din v lanskem juliju. V primeri z lanskim letom se je torej letos naš izvoz v juliju povečal po količini za 23,7%, po vrednosti pa za 125,7 milijona din ali za 44,3 %.

Uvozili pa smo v juliju letošnjega leta 113.853 ton (lani 143.171) v vrednosti 433,8 milijona din nasproti 403,2 milijona din v lanskem juliju. Povečanje uvoza nasproti lanskemu juliju znaša torej 30,6 milijona din ali za 7,6 %. Po količini pa je bil letos v juliju naš izvoz za 20 % manjši nego lani. Gibanje naše zunanje trgovine v sedmih mesecih letošnjega leta je bilo naslednje (v milijonih din):

	izvoz	uvoz	saldo
januar 1939	319,1	378,3	-59,2
februar 1939	339,5	402,1	-62,6
marec 1939	423,0	476,3	-53,3
april 1939	433,3	418,8	+14,5
maj 1939	466,5	424,1	+42,4
junij 1939	432,5	428,3	+4,2
julij 1939	408,0	433,8	-25,8

Naš izvoz v prvih sedmih mesecih letošnjega leta je bil po vrednosti za 151 milijonov din ali za 5,7% večji nego lani, vendar pa za 531 milijonov ali za 15,8% manjši nego v istem razdobju leta 1937. Uvoz v prvih sedmih mesecih letih zaostaja v primeri z lanskim letom za 87 milijonov din ali 2,9%.

Naša trgovinska bilanca je bila v prvih sedmih mesecih t. l. pasivna za 139,9 milijona din. Ta pasivnost pa ni znatna, če upoštevamo, da je v prvem polletju trgovinska bilanca običajno pasivna ter postane aktivna šele proti koncu leta ko se razvije izvoz kmetijskih pridelkov.

Funt in frank sta doslej popustila za 9%

Na mednarodnih deviznih tržiščih je tudi včeraj angleški funt nadalje nekoliko popustil, ker se angleški valutni intervencijski funt nadalje vzdržuje vsake intervencije. Pretekli četrtlet je deviza London-Curh notirala 20,76, v soboto je znašal tečaj 19,62, včeraj pa le 18,75. Od zadnjega četrtka je torej angleški funt popustil za 9,6%. Francoski frank, ki je povezan z angleškim funtom, sledi gibanju angleškega funta. Deviza Pariz je včeraj notirala v Curhu 10,70 nasproti 11,76, kolikor je znašal tečaj zadnji četrtlet. Francoski frank je torej popustil za 9%. Devizni Amsterdam in Bruselj ne kažejo v zadnjih dneh večjih sprememb, pač pa so popustile vse devize baltičskih držav, ki so povežane z angleškim funtom.

Na naših borzah se kaže oslabitev funta zgolj v oficijelnih tečajih, ki se držijo curške paritete 10 frankov za 100 din med tem ko na svobodnem trgu sledi tudi dinar angleškemu funtu. Tečaj angleškega funta je namreč ostal ves čas nespremenjen na višini 258 din in po tem tečaju se ravna tudi ostali svobodni devizni tečaji.

Cena zlata na londonski borzi je včeraj narasla na 161 šilingov za unco nasproti 148,7 šilinga, kolikor je znašala cena sredi preteklega tedna. Cena zlata se je torej dvignila za 3,4%.

Mobilizacija angleških finančnih rezerv

Iz Londona poročajo, da je angleška vlada odredila prepoved trgovanja z vrednostnimi papirji nekaterih držav, zlasti Zedinjenih držav, nekaterih južno ameriških, nadalje Francije, Belgije, Nizozemske, Švice in Švedske itd. Imetniki morajo v v srambo Angleški banki, prodati pa jih enem mesecu te vrednostne papirje izročiti smejo le angleškim državljanom in samo z dovoljenjem Angleške banke.

Že prejšnji teden smo na tem mestu poročali, da posvečajo v Angliji inozemskim vrednostnim papirjem posebno pozornost, ker vidijo v teh vrednostnih papirjih veliko finančno rezervo. V primeru vojne odnosno za eventualna plačila ameriških dobav. Angleška vlada je že pred tedni odredila, da morajo Angleži prijaviti vse inozemske vrednostne papirje. V angleških rokah je za okrog 1100 milijonov dolarjev samo ameriških vrednostnih papirjev, ki notirajo na ameriških borzah. Vrednost vseh inozemskih vrednostnih papirjev v Angliji, ki se dajo vnovčiti v inozemstvu, pa znaša 1,2 milijarde funtov, to je preko 5 milijard dolarjev. Najnovejši ukrep Angleške banke ima namen preprečiti izvoz teh vrednostnih papirjev v inozemstvo. Anglija namerava v primeru nujne potrebe prisilno odkupiti vse te vrednostne papirje in jih prodati v inozemstvo, da si tako zagotovi devize za izredna plačila v inozemstvu.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Podrobnosti o našem izvozu v juliju

V preteklem mesecu smo že prišli izvažati letošnje pšenice in je izvoz dosegel 360 vagonov v vrednosti 6,6 milijona din (lani 0), koruze pa smo v juliju izvozili 950 vagonov v vrednosti 11,8 milijona din (lani 11,4).

Izvoz fižola je precej zaostajal za lanskim letom, saj je v preteklem mesecu znašal le 56 vagonov (lani 199) v vrednosti 1,3 milijona din (3,6). Zato pa je bil znatno večji izvoz svežega sadja, ki je v tem mesecu narasel na 202 vagona (lani 22) v vrednosti 6,5 milijona din (0,7). Tudi izvoz vina je bil nadalje velik, saj smo v juliju izvozili 65 vagonov vina (lani 3) v vrednosti 2 milijona din. Podvojili se je izvoz zdravilnih zelišč, ki je dosegel vrednost 5 milijonov din (2,3). Prav znaten je bil tudi izvoz konoplje, ki se je povzpela na 206 vagonov (167) v vrednosti 20,1 milijona din (14,0).

Znaten izvoz živine

Izvoz živine je bil v preteklem mesecu prav živahen. Konj smo v juliju izvozili sicer le 1093 (1771) v vrednosti 4,0 milijona din (6,2), zato pa se je dvignil izvoz goveje živine na 2517 glav (1429) v vrednosti 8,1 milijona din (4,5), izvoz živih svinj na 37.398 glav (13.330) v vrednosti 62,3 milijona din (18,5). Izvoz svinj se je v primeri z lanskim letom več nego potrojil. Drobne svinje smo izvozili za 3,2 milijona din (2,5), žive perutnine pa za 3,3 milijona din (3,3).

Svežega mesa smo izvozili za 6,7 milijona din (6,4), mesnih izdelkov za 4,7 milij. din (5,5), svinjske masti za 6,8 milijona din (6,5) in jajc za 11,5 milijona din (10,2). Prav znaten je bil v juliju izvoz surovih kož, ki je dosegel vrednost 19,0 milijona din (lani 7,0).

Znaten izvoz lesa

Že v sobotni številki smo omenili podatke o celotnem našem izvozu lesa in gozdnih proizvodov, ki je znašal v juliju 112,9 milijona din nasproti 60,1 milijona din v lanskem juliju. Iz objavljenih podatkov statistike sedaj posnemamo, da smo v juliju izvozili 399 vagonov drv (lani 354) in 10.032 vagonov gradbenega lesa (5.664) v vrednosti 87,0 milijona din (48,1). Nadalje smo izvozili 177 vagonov oglja (120) in 74.400 pragov v vrednosti 5,1 milijona din (3,4). Izvoz lesnih izdelkov pa se je dvignil na 110 vagonov (34) v vrednosti 3,6 milijona din (1,7).

Zmanjšan izvoz rud in kovin

Izvoz rud in kovin je bil v nasprotju z lanskim letom manjši. Bakra smo izvozili le 103 vagona (lani 303) v vrednosti 17,9 milijona din (36,4). Izvoz ruda pa je dosegel le vrednost 3,6 milijona din (41,0). Tudi izvoz svinca je znašal le 2,2 milijona din (4,0) in izvoz ferolijevca le 0,6 milijona din (1,0). Povečal pa se je izvoz cementa na 1661 vagonov (1490) v vrednosti 4,7 milijona din (3,7).

Ljubljanski jesenski velesejem

Vprašanje gradnje novega sejmišča za ljubljanski velesejem. Poročali smo že, da bo ljubljanski velesejem gradil novo sejmišče, ker so dosedaj objekti, ki so le eni in so bili pred 20 leti le začasno postavljeni, že doslužili. Sedaj je mestni gradbeni urad določil regulacijo črto za novogradnjo. Velesejemskaja uprava je povabila pet arhitektov, da predložijo idejne projekte do 1. oktobra t. l.

Važno za zunanje posetnike jesenskega ljubljanskega velesejma. Če si pri postajni blagajni nabavite za 2 din rumeno železniško legitimacijo ter celo vozno karto do Ljubljane in potem pri prihodu na velesejem daste rumeno železniško izkaznico potrditi, se z isto vozno karto lahko zastopj vrnete domov. Ta vozna olajšava bo v veljavi za potovanje v Ljubljano od 28. avgusta do 11. septembra, za povratek od 2. do 16. septembra.

Cena vstopnicam in legitimacijam za obisk ljubljanskega velesejma, ki bo od 2. do 11. septembra t. l.:

1) za tiste, ki bodo na podlagi rumene železniške izkaznice za 2 din izkoristili 50% popust na železnici: a) ako je vozna karta do Ljubljane veljala do 25 din dobi obiskovalec pri velesejemski blagajni vstopnico za 10 din, ki daje pravico do enega dnevnega in enega večernega obiska velesejma; b) ako je karta veljala do 60 din dobi obiskovalec vstopnico za 15 din, ki daje pravico na tri dneve in tri večerne obiske velesejma; c) ako je karta veljala preko 60 din lahko dobi obiskovalec vstopnico za 25 din, ki daje pravico na pet dnevni in pet večernih obiskov velesejma.

2) za Ljubljance, odnosno tiste, ki se vozni olajšave ne bodo posluževali, stane legitimacija 25 din in daje pravico na 10 dnevni in 10 večernih obiskov velesejma.

Vstopnica za enkratni poset velesejma stane 10 din.

Gospodarske vesti

Nadaljevanje konference o noveli obrtnega zakona bo v Ljubljani. Iz Beograda nam poročajo, da je trgovinsko ministrstvo pozvalo vse zbornice v naši državi na konferenco, na kateri se bo nadaljevala razprava o noveli obrtnega zakona. Prva konferenca je bila pred meseci v Beogradu. Nadaljevanje razprave se bo pričelo v torek 12. septembra v veliki dvorani Zbornice za TOI v Ljubljani.

Odpovedan zbor Centralne industrijskih korporacij. Za prvi in drugi september je bil na Bledu sklican zbor Centralne industrijskih korporacij. Sedaj poročajo iz Beograda, da je ta zbor odložen za nedoločen čas.

Kongres Zveze ekonomistov kraljevine Jugoslavije. Pred dvema letoma je bil v Zagrebu prvi kongres Zveze ekonomistov pod predsedstvom viceguvernerja Narodne banke dr. Iva Belina. Zvezo ekonomistov je kakor znano ustanovila mlada generacija z gospodarsko fakultetno izobrazbo. Za kongres so bili pripravljeni številni re-

ferati, ki so vzbudili splošno pozornost. Drugi kongres je sklican za čas od 2. do 6. septembra. Tudi za ta kongres so pripravili zanimivi referati zlasti o preusmeritvi naše zunanje trgovine, o značaju tuje kapitala v našem gospodarstvu, o industrializaciji naše države, o gospodarskem sodelovanju agrarnih držav, o organizaciji javnega kredita itd. Na kongresu bodo sodelovali tudi predstavniki ekonomistov iz balkanskih držav. Udeležencem kongresa je zagotovljena polovična vozna na železnicih, državni uslužbenci pa dobe dopust, ki se jim ne bo štel v redni dopust.

Licitacije. Dne 1. septembra bo v pisarni garnizijske uprave v Ljubljani licitacija za prodajanje raznih sladkornih proizvodov po vojaških ljubljanske garnizije. Dne 2. septembra bo pri Zavodu »Obilicevo«, Kruševac-Obilicevo licitacija za dobavo ležajev, 12. septembra za dobavo kompletne instalacije za koncentracijo natrijevega sulfida in 16. septembra za dobavo instalacije za žveplenno kislino.

Dobave: Komanda pomorskega arsenala v Titvu sprejema do 2. septembra ponudbe za dobavo 1000 l kisa, do 12. septembra za dobavo profilov iz medi, krogličnih ležajev, brestovega ali murovega lesa, kabla za električno varenje, dinamito, tlačne lepenke, poollenege platna in dr.; dne 7. septembra pa bo na ofertna licitacija za dobavo kalcijevega karbida in 11. septembra za dobavo raznih vrst desk, mahagonijevih desk za parkete ter raznega drugega lesa.

Prodaja: Dne 29. t. m. bo pri glavni carinarnici v Ljubljani javna prodaja svilenih kravat, muholovk, dežnikov ter sovinčnih konzerv.

Borze

28. avgusta

Na jugoslovenskih borzah notirajo nem-

ški klirinški delci nespremenjeno 14.30. Grški boni so se v Zagrebu trgovali po 32.25.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je bila tendenca v državnih papirjih slaba. Do prometa je prišlo le v 4% severnih agrarnih obveznicah po 59 in v 6% begluških obveznicah po 86.

Devizna tečajnica vsebuje samo tečaje za London, Pariz, New York in Curih, in sicer oficijelne tečaje kakor tudi tečaje na svobodnem trgu.

DEVIZE

Ljubljana. Oficijelni tečaji: London 193,40 — 196,40, Pariz 110,10 — 112,40, New York 4403 — 4463, Curh 995 — 1006, Tečaj na svobodnem trgu: London 256,40 — 259,60, Pariz 146,04 — 148,34, New York 5842,27 — 5902,27, Curh 1318,07 — 1328,07.

Curh. Pariz 10,70, London 18,75, New York 448, Bruselj 75, Milan 23, Amsterdam 238, Berlin 177, Stockholm 94,50, Oslo 94.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: 4% severne agrarne 58,50 — 59, (59), 6% begluške 86 — 88,50 (86), 6% dalm. agrarne 80 den., 7% invest. 99 den., 7% Seligman 99 den., PAB 202 bl.; delnice: Trboveljska 176 bl., Gutman 61 bl., Sečera Osijek 80 den.

Blagovna tržišča

ŽITO

Chicago, 28. avg. Začetni tečaji: pšenica: za maj 69,50; koruza: za dec. 45, za maj 47,25.

Winnipeg, 28. avg. Začetni tečaji: pšenica: za okt. 58, za dec. 61, za maj 63,50.

Novosadska borza včeraj zaradi pravljalnega praznika ni poslovala.

K roparskemu napadu na Božnarja

Prve sledi za napadalcema že imajo

Pužtal, 27. avgusta.

Kakor smo poročali, je bil v sredo popoldne izvršen drzen roparski napad na posestnika Jakoba Božnarja od Sv. Ožbolt v zminski občini. Napadalec sta pričakala svojo žrtev v zasedi na samotnem kraju globoko zajedene poti, ki drži od Skofje Loke proti Sv. Andreju. Zatopljen v svoje misli se je šlietni Božnar komaj zavedel, za kaj gre, ko je planil iz gošče proti njemu moški, oblečen v temno obleko z dolgimi hlačami in črnim klobukom. Razbojnik, ki je imel obraz prevezan s cunjami, da so se videlo zgolj njegove oči, je naglo vrgel Božnarja na glavo svoj suknič, nato pa je močno prijel starčka za ramena in za vrat. Božnar se je skušal zman oprestiti, kajti tedaj je že pristopil drugi napadalec. Napadenec ga seveda ni videl, saj je ticala njegova glava pod sukničem, ki ga je trdno držal prvi razbojnik. Napadalec sta Božnarja odvezla vse, kar je imel pri sebi: listnico z raznimi papirji in denarjem, uro in veržico. Stara moška srebrna ura je imela na zadnjem pokrovu vgrvirane cvetice, zlata veržica pa je imela okrogle členke. Potem ko sta roparja pobegnila v gozd, je Božnarja močno bolel vrat. Niti na pomoč ni mogel klicati. Sicer pa je eden izmed napadalcev zagrozil Božnarju: »Če ne boš hudič pri miru, boš pa crknil!« Božnar je vedel, da je mislila dvojica resno. Vdal se je v svoj nezavidljivi položaj.

Listnico sta napadalec zavrgla, ko sta bila pobrala iz nje denar. S papirji vred je našel posestnik Janez Fojkar, ki se je vračal za Božnarjem domov, tudi k Sv. Ožboltu. Fojkar je izročil najdbo lastniku. Božnar je šel po napadu naprej k Sv. Ožboltu. Veliko napako je s tem zagrešil. Zamujene so bile dragocene ure, ker bi se bila napadalec takoj po roparskem napadu nedvomno dokaj laže izsledila kakor šele proti večeru, ko so zaznali v Skofji Loki za napad.

Kljub temu pa kaže, da bo napad v nekaj dneh pojasnjen. Roparja sta se bila že dopolne potikala v gozdovih Hrastniške grape. Videlo je postopajo več ljudi, ki so dali oblastvom precej natančne opise o napadalcu. Pa tudi po napadu se neznanca nista mogla umakniti človeškim očem. Videli so ju v Poljanski dolini in domnevali, da sta se podala v logaški okraj. Eden izmed obeh je bolj velike postav, drugi pa srednje in bolj čokot. Medtem ko nosi prvi temno obleko, ima drugi sivo. Oba sta hodila naokrog s klobukoma v rokah. Napadalec sta se ustavila med drugim tudi v Logu, ki je kakih 50 m vstran od banovinske ceste, držče v Ziri. Ležala sta v senci pod grmom. Poizvedbe so dognale, da je nujno sumljiv napada neki Anton iz Podcerkve v logaškem okraju, ki si je izbral za napad sebi vrednega pajdasa. Anton je star 26 let in se njegov opis čisto ujema z onim, ki ga imajo preiskovalni organi.

Za ureditev klanca so podrli hišo

Lep napredek najcenejšega letovišča na Dolenjskem

Krka, 28. avgusta. Cesta, ki vodi skozi vas Krko, je bila zaradi strmega klanca pod cerkvijo proti mostu in zaradi svoje ožine predmet večnega zabavljanja. Pribivalstvo pa je bilo na nedostatek nejevoljno zlasti takrat, ko so se dogodile na tem koncu razne nesreče. Vozarji niso imeli potrebne razgleda in je zato prišlo večkrat do karambolov. V poslednjem času je promet skozi naš kraj močno narasel, ko vozijo mnogi avtomobili iz Ljubljane preko Dolenjske na Sušak.

Litijski cestni odbor, — naša vas spada kot najbolj južno naselje še v litijski okraj — je le začel s pripravami za izboljšanje naše ceste. Ko so bili storjeni tudi potrebni načrti, so našli tudi zahtevane zneske. Po načrtu bi morali odstraniti Koščakovo hišo, ki je motila pregled in je stala skoraj sredi ceste. Hiša je bila že stara in je prišla v sploško zlasti od takrat, ko so zgradili preko Krke nov most, ki je bil precej širši kakor stara cesta.

S Koščakom, ki je banovinski cestar za naš okoliš, so zastopniki okrajnega cestnega odbora našli srednjo pot, ki je zadovoljila obe strani. Koščak je dobil za hišo odškodnino in so mu jo podrli. Zdal je teče preko tega prostora nova cesta. Tudi ovinek nad Koščakovo hišo so vse do glavnega trga pred cerkvijo močno razširili in že dokončujejo močno, kamenito ograjo. Ta del bo zdaj med najlepšimi v naši soseski.

Zenica je kraj ostrih nasprotij...

Julijska noč. Brzec hiti. Spridlo slavo-spevov Sloveniji, ki jih izkazujejo moji sopotniki, bi tudi najbolj zaspan Slovenec mogel zadremati. Enega ali drugega izmed sopotnikov je zanesel v Slovenijo opravke, druge so privabila naša letovišča.

Gospa, ki se vrača v Beograd, mi zatrjuje, da tako prijaznih, razumnih in marljivih ljudi, kakor so Slovenci, še ni našla nikjer, čeprav je prepotovala že do bršen del Evrope. In lepota, ki se ji je odkrila pri nas... Od Litije do Zidanega mosta stoji neprestano pri oknu, da bi ne prezrla tega košča slovenske lepote: Sava, ki se stisnjen med temne silhuete hribov srebrno leskeče v sijju mesečine, a v njej se blede blešče ceste, hišice in cerkvice...

Sopotnik od Broda do Doboja je prepotoval vso Slovenijo. »Poznam jo. Lepa je, zelo lepa. Vsa je kakor eno samo, lepo veliko mesto!« Njegove oči se iskare, in človeku je sprito njegovega navdušenja in mehekga bosanskega narečja toplo pri duhi... Sopotniki, ki jih je usoda kakorkoli zanesla v Slovenijo, radostno griz-

jujejo zagorelemu Bosancu in se oni, ki kolikaj razumejo nemščino, muzaajo dvema Nemcem, doma nekje ob Renu, ki se na vse kriplje trudita, da bi prepričala plavalasa dekle, da je po svojih plavalih lašah in tudi sicer povsem nemški tip. Dekle odločno zanikava, češ da je tudi po prednikih čistokrvna Slovenka. Še preden pa utegne smešni prizor zbuditi pri sopotnikih nejevoljo, je plavalaska izstopila in Nemca sta uhitnila...

V Zenici je dež. Minareti se močno blešče, topoli se utapljuje v dimu, ki prihaja iz tvmiških dimnikov in ki se leno vleče nad mestom. Skozi blato, ki sega do gležnjev, hiti peštra množica na delo v železarno, na rudnik, a konjičji, na katerih vise ogromne košare, na trg in po drugih opravkih.

»Samo dinar!« kriči bosanski fantič, ki prodaja češnje. On že prodaja po dinarju, starejši kmetje pa neredko še vedno ponujajo svoje robo po groših in vinarjih. Prav za prav je niti ne ponujajo, marveč nekako v usodo vdano čakajo na svoje očemalce. Njihova poštenost, ki sploh diči preproste Bosance, je ostala še nedo-

taknjena. Prav tako njihova narodna nosa in ponosna poštenost, ki jo lahko nemoteno opazuje pri jutrnji deveti maši. Prav nič tercijalskega ni v njihovi poštenosti, kakor to tako neredko lahko opazujemo pri nas. Žene v cerkvi stoje ali kleče, ena ali druga z dojenčkom v naročju, ki ga, če je treba, kar tam tudi podoji, možje pa izvešne sede na tleh, pregrnjenih z majhnimi preprogami. V cerkvi je namreč le kakih pet klopi. S prižnice pa jim duhovnik ne pridiguje le božje besede, marveč tudi daje navodila za skuhavanje ali, priče mer navede več receptov za vkuhanje. In toliko mlade lepote v finih izvešnih narodnih nošah, kakor jo vidiš tu, boš redko kje našel. Med dekleti, okrašenimi s starinskimi dukati, sem videla lepote, ki bi jim zaman iskal para.

Dež se v tem letnem času hitro umakne soncu in zaman se zatekaš pred njegovimi pekočimi žarki v senco. Prašne ulice, ki pa se vedno bolj modernizirajo in izgubljajo svoje izblata in leso grajeno lice, so kljub temu vedno zelo živahne. Delavci mešani, otroci, ki se igrajo v prahu, družba dveh treh možikov, ki v senci na pragu hiše pije svojo neogibno črno kavo, žid, ki med vrati trgovine, katere blago je izvešeno do sredine ulice, oprežuje za svojimi kupci, fant, ki kupuje svojemu dekletu ruto, pa mu nobena ni dovolj pestra, žene v feredžah, ki pa jih je iz leta v leto manj, pevavice, ki dremajo pred kavarnami in ki so se očitno že sprizmajile s prepovedjo Jugočelika...

Prepoved Jugočelika. Prvega in petnajstega, na plačilne dneve, se ne smejo niti v enem lokalu točiti nameščenom tega podjetja alkoholne pijače. Bolj kakor krčmarji, pri katerih človek v eni noči skoro ne more zapiti svoje plače, so s to prepovedjo prizadete pevavice, ki iztisnejo iz človeka, ki jim pride v roke, tudi poslednji dinar. Prepoved je izzvala mnogo odobravanja, jeze, pa tudi smešnih prizorov.

Nas, to se pravi skupine Slovencev in mene, ta prepoved prav nič ne moti. Pri kavi, ki jo pijemo na terasi hotela, se prav dobro zabavamo s pogovorom o domu in sploh o vsem, kar se dogaja v Sloveniji, s šalo in pesmijo. Marsikdo, ki gre mimo, rad prisluhne naši pesmi. Konkurenca fanta, ki se vrača z asikovanja in poje v poletno noč, ki je vsa polna vonja po akacijah, s svojo sevdalinko, nam ne more škoditi...

Že kakih deset let zahajam v Zenico, v kraj ostrih nasprotij, ki jih čas le počasi in neredko le na videz izravnavajo. Toda priznati moram, da sem nad nečim vedno bolj začuden. Tu že leta in leta živi mnogo Slovencev. Koliko, mi ne ve nihče povedati. Nekaj stotin. Ti se srečavajo le na delu kot delavec z delavcem ali delavec z uradnikom. Izven železarn ali rudnika pa hodijo s svojo radostjo in bolečino sami ali pa le v zaključnih družbah. Svoje družstva ali kake druge skupnosti nimajo. Kaj je temu vzrok, ne vem. Več, ki jih vežejo z domom, če dalje bolj ginejo. V vseh večjih krajih, kjer prebivajo v večjem številu, so si Slovenci ustanovili društva, ki jih med seboj tesneje povezujejo. Taka čisto kulturna društva imamo na primer v Beogradu, Kragujevcu, Sarajevu in drugje da tujiine sploh ne omenjam. A Zenica? Ali bi se tu ne dala ustanoviti vsaj slovenska čitalnica, kjer bi bili Slovencem na razpolago časopisi in knjige, ki si jih mnogi med njimi ne morejo nabaviti?

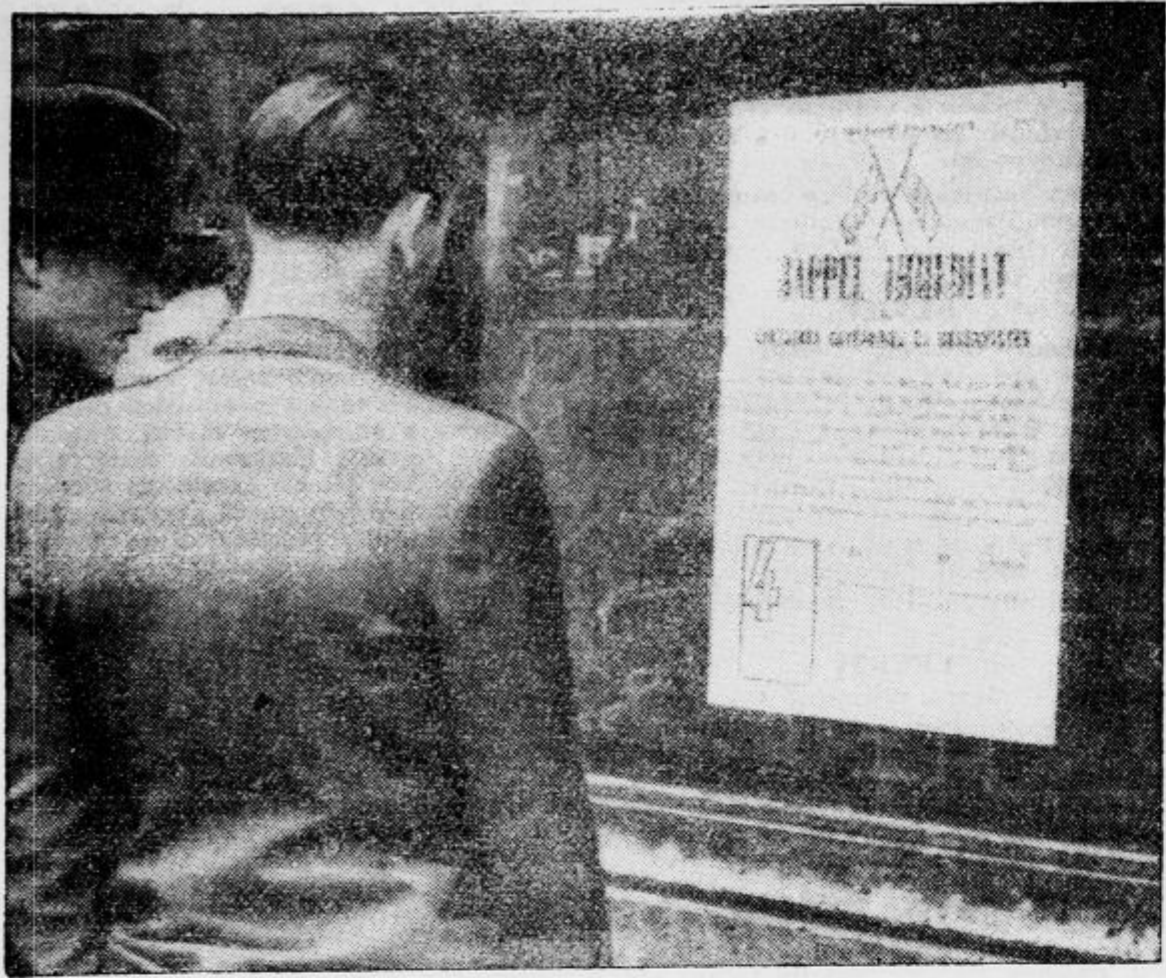
Naše šole

8. Vpisovanje v državno glasbeno srednjo šolo (konservatorij) bo od 1. do 15. septembra za gojence, ki so poselali državni konservatorij v šolskem letu 1938-39. Od 1. do 5. septembra za novostopivše, ki morajo opraviti do 10. septembra sprejemni izpit. Vpisovanje odnosno sprejem bo le v izjemnih primerih dovoljen do 1. oktobra. Sprejemali se bodo le redni gojenci.

11. deška drž. meščanska šola v Ljubljani. — Bežigrad. Vpisovanje bo dne 1., 2. in 3. septembra, vsakokrat od 8. do 12. Ponavljalni izpiti bodo dne 30. in 31. avgusta od 8. dalje. Otvoritvena služba božja bo dne 9. septembra, dne 11. septembra pa se prične redni pouk. Vse ostalo je razvidno iz razglašene na oglasni deski. Letos bo uvedenih nekaj novih učnih knjig, zato naj učenci pred nakupom preberejo seznam učbenikov za našo šolo.

Državna deška meščanska šola v Celju. Završni popravni izpiti se bodo vršili v sredo dne 30. avgusta, popravni izpiti za I., II. in III. razred pa v četrtek dne 31. avgusta. Vpisovanje v vse razrede bo dne 1. in 2. septembra od 8. do 12. ure. Učenci iz tujih šolskih okolišev morajo vložiti posebno prošnjo na kr. bansko upravo za spregled šol. okoliša; priložena ji mora biti izjava občine rednega bivališča učenca, da bo za priselca prispevala k vzdrževanju šole. Zadevna pojmasila se bodo dajala pri vpisu. Služba božja

Francija kliče pod orožje

Francoski vojni obvezniki čitajo mobilizacijski poziv k vojakom št. 4

Anglija je pripravljena

Življenje v Londonu — Ustavljena naval na trgovine z živili — Vse v znaku vojne, toda brez razburjenja

Kakor poročajo zadnje vesti iz Londona, napravlja London vtis zapuščenega mesta. Ceste so precej prazne, le malo avtomobilov drda po njih. Od časa do časa se pokaže na ulici kakšen vojak. Na postajah in v prometnih uradih se gnetejo množice ljudi. Inozemci se vračajo domov, Angleži prihajajo nazaj. Trgovine so skoro zapuščene.

V četrtek je bil silen naval na trgovine z živili in lekarni. To se je zgodilo najbrže v domnevi, da bodo zaloge živil kmalu pošle. Vlada je naval takoj ustavila s proglasom, da so rezerve moke in žita zagotovljene za najmanj pol leta. Poziv je za legel. Verige ljudi pred trgovinami so se sklicele in razblinile. Anglija je najmanj za šest mesecev založena z žitom in moko vseh vrst, poleg tega imajo trgovci za dobre tri mesece vsa ostala živila v zalogi.

Polagoma se nadaljuje priprave, ki kažejo na vojno. Vladi, podzemna železnica in omnibusi vozijo zaenkrat še normalno in brez zamud. Vsi mostovi in drugi objekti pa so vojaško zastraženi. Za liste in druge publikacije je vlada uvedla preventivno cenzuro.

Poleg drugih ukrepov je Velika Britanija na področju celega imperija mobilizirala veličansko mornarico potniških in pomožnih ladij, da bo z njimi prevažala vojsko na francosko bojišče. V zvezi s tem ukrepom so bile odpovedane vse zabavne in izletniške vožnje. Vlada je prevzela vse ladje družbe Lamport & Holt, ki ima v prometu ladjo »Voltaire« in druge brzovozne parnike za promet čez Rokavski preliv.

Najvažnejše dokumente londonskega mesta so že minuli petek odpeljali iz prestolnice v provinco. V primeru vojnega izbruha bodo sledile še druge listine, ki čakajo pripravljene za odvoz. Za ponedeljek je nameravan tudi poskusni množestveni

prevoz otrok na deželo. Pri tej akciji so zaposlili vse učitelje in učiteljice.

Umetnine iz londonskih muzejev bodo zaenkrat shranili v prostorih podzemne železnice. Tja bodo romali tudi nekateri manj važni državni arhivi. Ljudje so skoro brez izjeme preskrbljeni s plinskimi maskami, vojaki pa nosijo jeklene čelade. Vsa mobilizacija se izvršuje z naravnost stoječim mirom. Kolporterji spravljajo posebne izdaje listov zelo hitro v denar in se pri tem ne dajo spraviti iz ravnotežja. Liste prodajajo s humorističnimi opazkami, ki pričajo, da ne more sedanji položaj nikogar presenetiti.

Kako je v Varšavi

Marsikoga zanima, kako je zdaj v Varšavi. Po švicarskih listih posnemamo nekaj podrobnosti, ki niso brez interesa za čitačjo občinstvo.

Že od petka dalje je Varšava pripravljena na najhujše, v prvi vrsti na letalske napade. Oblasti so storile vse, da se mesto čim bolj zaščiti. Trgovine, v katerih so naprodaj maske proti plinom, imajo nešteto kupcev. Ukrenjeno je vse potrebno za zatemanje hiš in stanovanj. Svetilke na ulicah so ogrnjene s temnim blagom.

Prebivalstvo neprestano koplje jarke za obrambo. Po drugi strani dovažajo od vseh strani v mesto živila, da bodo zaloge čim večje. Civilno prebivalstvo ne kaže nobenega strahu in je pripravljeno na vse, naj pride kar hoče.

Cenzura v Franciji

Uradni list francoske vlade je prinesel odredbo, da se uvaja cenzura za vse vesti vojaškega značaja, pa tudi za vse druge publikacije. Vlada ima pravico zapleniti vsako tiskovino, ki jo smatra za nevarno glede reda in miru v državi.

London je spremenil svoje lice

Kakor poročajo iz angleške prestolnice, so začeli prošli teden iz mesta odvažati otroke in ženske. Odpeljali so jih z vlaki in avtomobili. Svetilke na ulicah so zaštrli s modrim steklom, okna pa so pokrili s črnim papirjem in lepenko. Ladje, ki so bile prošle dni na odprtem morju, so bile po radiu pozvane v najbližje angleške luke. Ameriški konzuli so pozvali svoje državljane, naj se čimprej odpravijo v Zedinjene države.

Bivši angleški ministri pri vojaki

Med tisoči in tisoči angleških državljanov, ki se tačas mude pod šotori teritorialne vojske, se nahaja tudi nekoliko osebnosti, ki so že zavzemale odlične položaje v javnem življenju. Tako je odšel med vojake prejšnji minister za vojno, Duff Cooper. Uvrstil se je v polk, v katerem je služil pred vojno. To v ostalem ni prvi primer, da se je dal bivši vojni minister vojski na razpolago. Angleški lord Mottistone, vojni minister od 1912. do 1914. je služil aktivno v vojski ves čas vojne in je bil ponovno omenjen v vojnih poročilih. Med drugimi, ki služijo vojake na Angleškem, je tudi bivši zunanji minister Anglije Anthony Eden, ki služi kot major in pripadnik poveljnika drugega bataljona polka »The Rangers«.

Ustavljena plovba iz Anglije na Švedsko

Veliko angleško podjetje za proizvodnjo vojnega orožja Wilson & Comp, ki ima svoj sedež na Angleškem, je te dni ustavilo promet na pomorski črti s Švedsko. Sledila bo baje ustavev prometa tudi z ostalimi skandinavskimi državami. Velika angleška ladja »Arandora Star«, ki je bila na krožnem potovanju po Baltskem morju ter se je imela ustaviti v Stockholmu, je prekinila svojo vožnjo v Kodanju in je krenila naravnost v domače пристanišče.

Tunis bodo izpraznili

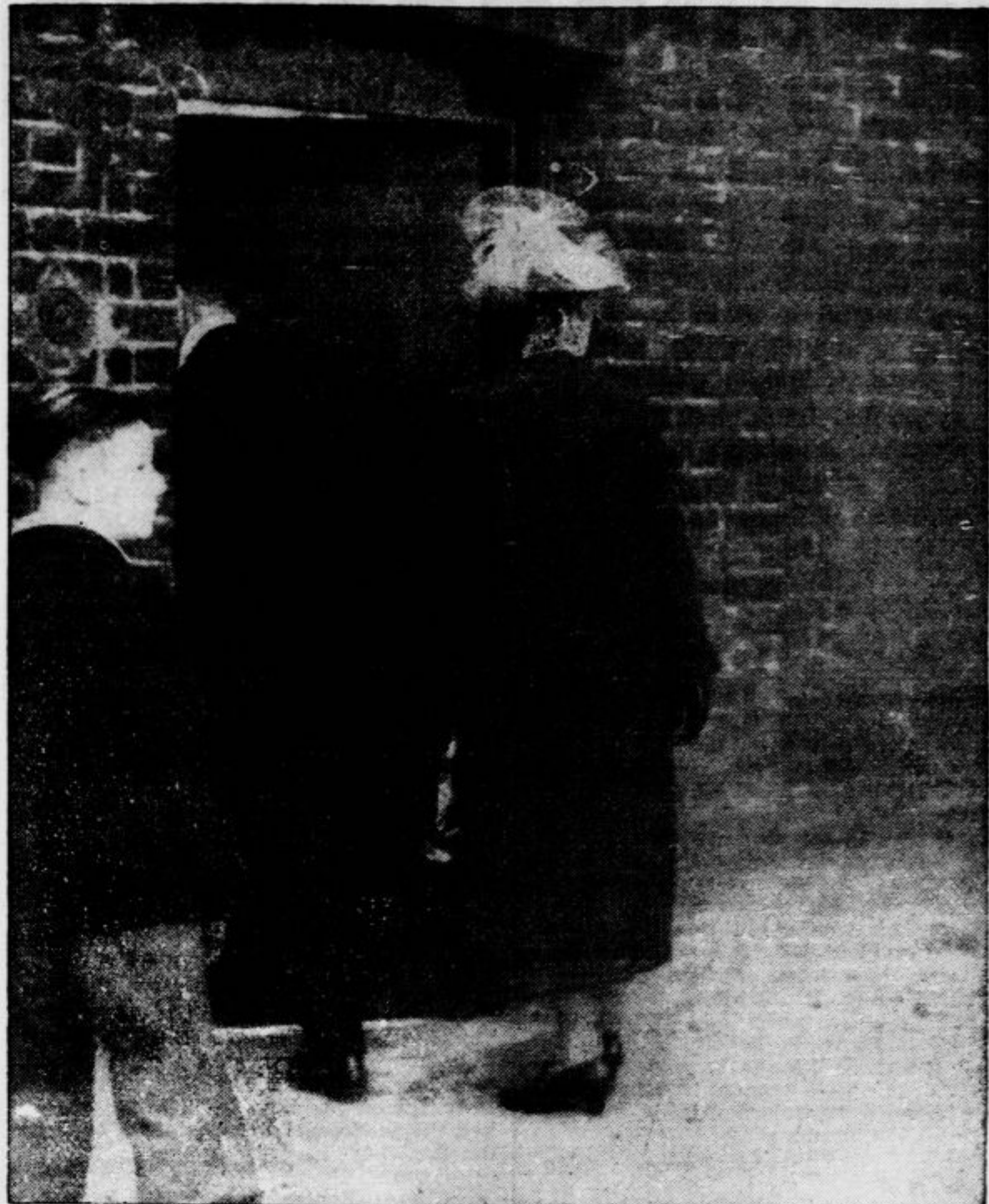
Mestna uprava v Tunisu je pozvala prebivalstvo, naj se prostovoljno izseči ali vsaj odstrani iz mesta.

Posredovalec med Nemčijo in Anglijo

Sir Neville Henderson, angleški poslanik v Berlinu, ki je nesel Hitlerjeva sporočila Chamberlainu v London in se je vrnil z britanskim odgovorom v Berlin

Skozi stranska vrata ...

Angleški min. predsednik Chamberlain prihaja s svojo soprogo v Downing Street skozi stranska vrata, kjer nima toliko radovednih opazovalcev

Jubilej Rdečega križa

Človekoljubno društvo mednarodnega značaja je osnoval švicarski general

V alabamski dvorani mestnega magistrata v Ženevi je bila pred pet in sedemdesetimi leti pod predsedstvom ženevskega meščana, švicarskega generala Henrija Dufourja podpisana ženevska konvencija o Rdečem križu. Podpisovanju konvencije so prisostvovali zastopniki šestnajstih držav.

Smoter konvencije je bil nedvoumen in jasn. Veljal je za vse čase zaščiti ranjenih in bolnih vojakov v vojni ter ambulant, bolnišnic in strežnega osebja. Po tej konvenciji so vsi vojni udeležniki dolžni pomagati ranjenim in bolnim vojakom v vojni, najsi pripadajo kateri koli državi. Konvencija je tudi določila svoj mednarodni znak: rdeči križ na belem polju. S tem sklepom je bila priznana mednarodna organizacija Rdečega križa.

Ta človekoljubna organizacija ima danes svoje podružnice v 62 državah sveta in številno njenih članov je znašalo na dan 1. januarja letošnjega leta nad 40 milijonov. Mednarodni odbor Rdečega križa sestoji

izključno iz švicarskih državljanov in ne sme imeti več nego 25 članov. Njegova naloga je točno opredeljena. Doslej je ta odbor sklical šestnajst mednarodnih posvetovanj. Poglavitna naloga odbora je skrbeti za izobrazbo strežnic v primeru vojne, nadalje študirati sanitetne pripomočke in ščititi civilno prebivalstvo tudi v primeru elementarnih nesreč.

V primeru izbruha vojne nudi odbor svojo pomoč vsem vojujočim se državam. V vojnah 1.1870/71, v balkanskih vojnah in tudi v svetovni vojni je Rdeči križ uredil mednarodne agenture za izmenjavanje vojni ujetnikov. Takšna agentura je bila leta 1912. tudi v Trstu. Ženevska ustanova je imela med svetovno vojno obsežen urad s 1200 sodelavci, ki so opravljali svoj posel kot častno dolžnost. V milijonih primerov je Rdeči križ posredoval med svojci, ki so bili razkropljeni po svetu in izvršili poslanstvo, ki je mogoče samo pri takšni nesebični organizaciji s humanitarnimi cilji.

Najprej v rakev, potem v zakon

Zgodba o nenavadni hiši v Brixhamu

V Brixhamu, v južnem delu angleške grofije Devonshire stoji hiša, ki gledalca osupne s svojo zunanostjo. Zgradba ima namreč podoben raket. Tuji, ki prihajajo v ta kraj, sprašujejo kako se je mogel lastnik odločiti za takšno obliko in domačini jim pripovedujejo o tem naslednjo zgodbo:

Pred časom se je neki brixhamski ribič zaljubil v krasno dekle iz ondoteznega kraja. Tudi mladenki je bil fant všeč in sta se začela ljubiti. Dekletov oče pa je zavračal snubca, češ da je presiromašen za njegovo hčer. Ko je fant nekoč prišel zopet v hišo, da bi prosil za roko svoje izvoljenke, ga je oče napodil in se zaklel, da bi rajši videl hčer v rakvi kakor da bi postala ribičeva žena.

Mladi ribič je užaljen odšel s trebuhom za kruhom. Morje ga je izvabilo v svoje neizmerno širine. Leta in leta ga ni bilo

nazaj. Potem se je zopet pojavil — ne več kot siromak, ampak kot prilično imovit trgovec. Prišedel si je bil ravno dovolj, da je lahko sezidal hišo.

Tej hiši je dal podoben raket. In v to hišo je odpeljal svojo nevesto, ki ga je počakala, kakor sta se zmenila. Potem je šel k očetu izvoljenke in mu je dejal:

»Rekli ste, da bi rajši videli svojo hčer v rakvi kakor da postane moja žena. Vabim vas, da si to rakev ogledate.«

Oče je široko odprl usta in je iz radovednosti šel s snubcem, da si ogleda rakev za njegovo hčer. Nu, in stanovitna ljubezen je premagala vse ovire. Ko je oče videl, da je hči zadovoljna živeti v takšni »rakvi«, je dal svoj pristanek za poroko, ki se je izvršila ...

A NEKDOTA

Ko je bila zapuščina madame Dubarry na dražbi, se nekatere nakupovalke niso mogle načuditi, kako visoka je cena, ki jo zahtevajo za posamezne predmete.

Med dražitelji je bil tudi gledališki igralec, ki je dejal:

»Spoštovane dame, tako poceni kakor madame Dubarry gotovo ne boste dobila nobenega predmeta iz njene zapuščine...«

VSAK DAN ENA

»Pomislil, Kovačev Peter me je ozmerjal s starim oslom.«
»Nu, potolaži se — tako star venkar še nisi...«

(Wart Hensch)

Radiotelegrafska patrolja na delu

Angleško vojsko so v zadnjem času izpopolnili z novimi oddelki, ki opravljajo radiotelegrafsko in televizijsko službo na bojišču

Kulturni pregled

»Tjedan kulture« v Zagrebu

V ponosni hrvatski prestolnici je bil v soboto otvorjen »Tjedan kulture«, ki obsega vrsto festivalskih prireditev, organiziranih ob sodelovanju mesta Zagreba po vzoru festivalov v tujih kulturnih središčih. Program »Tjedna kulture« združuje staro kajkavsko tradicijo s slovesnim slovesnim barokom Dubrovnika in nudi v glasbenem in plesnem programu nekako sintezo folklornih posebnosti Hrvatske in sodobne umetniške kulture. Srečno naključje je hotelo, da se ta dobro organizirani poskus za zagrebškega festivala srečuje z velikimi trenutki hrvatske zgodovine, ko se v neločljivi skupnosti naše države združujejo hrvatske pokrajine v samoupravno politično telo, ki bo imelo glavo in srce v starem hrvatskem središču Zagrebu.

Zagrebski »Tjedan kulture« je poskus, da dobi tudi Zagreb značaj festivalskega mesta, za kar ima toliko ugodnih pogojev. Predvsem je tu močno razvita gledališka in glasbena kultura, v kateri prihajajo do izraza mnoge, zlasti za tujca zanimive hrvatske značilnosti in narodne odlike. Zagreb ima vrsto reprezentativnih kulturnih naprav, izmed katerih naj omenimo samo Strossmayerjevo galerijo in Etnografski muzej, ki že sama predstavljata v dostojni obliki višino in vrednote hrvatske kulture. Sedanja upravnica združitev hrvatskih pokrajin bo dala temu samoupravnemu delu Jugoslavije možnost širokega notranjega razvoja, večjega kulturnega pronicanja in jačanja združevanja okrog starega centra, ki bo nudil vse hrvatski provinci vedno več pobud za organizirano in plodno kulturno delo ter sprejel od nje vse, kar je v nji originalnega in kar čaka končne dozorišče in dopolnitve. Tako se bo kulturna funkcija Zagreba v novih razmerah še bolj povečala in njegov pomen bo narasel ne samo za hrvatske pokrajine, marveč tudi za vso državo. Zagreb bo posledje omogočen, da osredotoči v svojih rokah več sredstev kakor doslej in da uravnava obtok kulturnih vrednot in hrvatskem krogu z večjo samostojnostjo, kakor je mogel doslej. Sleherno povečanje funkcije pa pomeni tudi povečanje odgovornosti in odgovornost zahteva nova, višja merila in nove, v marsičem širše smotre, kakor so bili mogoči v dosedanjih borbi za avtonomni položaj.

»Tjedan kulture« v Zagrebu, ki se srečuje z zmago hrvatskih političnih in gospodarskih koncepcij, je velik kašpot k razširjenju in povečanju kulturne funkcije hrvatskega centra. V dosedanjih letih borbe (čeprav borba tudi zdaj) ne bo nadomeščena z idilo miru in zadovoljstva je stal v ospredju vsega zanimanja politični interes. Le tega bodo Hrvati posledje izdatneje podpirali s kulturnim interesom, zakaj majhnemu narodu je kultura več kakor samo dekoracija na njegovi politični stavbi: je ena izmed njegovih življenjskih sil in edino sredstvo, da postane velik po merilu kvalitete in duhovne pomembnosti. Kljub političnim bojem so Hrvati v zadnjem desetletju očito napredovali na raznih področjih duhovne tvorbe, predvsem v poeziji, likovni umetnosti, glasbi in gledališču. Tem, če dovolj razgibanim tvornim silam bodo sedaj morali dati večjo in širšo resonanco v narodu, med njegovo inteligenco in ljudskimi sloji. V tej smeri so že pokazali nekatere značilne uspehe: naj omenimo samo njihovo originalno kmečko literaturo, iz katere se utede povzpeli v višjo literarno tvorbo marsikateri svež talent. V združevanju ljudskega z običnim, evropskim, bo hrvatska kultura prave plodove morda še došla, in v tem bo postala še zanimivejša za druge.

Kot Slovenci, ki poznamo častitljive tradicije slovensko-hrvatskega kulturnega sodelovanja, bi samo želeli, da bi se v kulturnem preporodu, kakor si ga lahko obetamo od nastopajoče ustavitve političnih in gospodarskih temeljev hrvatske kulturnosti, razširilo tudi hrvatsko-slovensko kulturno sodelovanje. Tako sodelovanje, če so postavljeni pravilni medsebojni odnosi in če vlada duh medsebojnega zaupanja in upoštevanja, je lahko obojestransko samo pozitivno. Slovenci ne smemo pozabiti, da nam je hrvatska kultura prva na poti k vsemu kulturnemu svetu slovenskega juga, svetu, ki ga tem bolj potrebujemo, čim bolj izgubljamo s civilizacijsko samorodno originalnost. Prav iz hrvatske ljudske kulture, ki nam je tako blizu, lahko črpamo pobude h gojitvi in razvoju skupnega slovenskega in specialno južnoslovenskega elementa v naši narodni duši. Zato se moramo tudi v novih razmerah obračati z bratskimi pogledi v Zagreb in iskati z njim organiziranega sodelovanja. Hrvati pa ne bi smeli pozabiti, da imajo v naših tleh in našem narodu prvo debelo obdobje lastne narodne trdnjave in da jim v njihovem življenjskem interesu ne more biti vseeno, kako stoji to obdobje in kaj bi moglo stopiti pred njih same, če bi kdaj padlo. Z druge strani ustvarjamo tudi mi marsikaj, kar bi moglo zanimati onkraj Kolpe in Sotle, v katerih tudi posledje ne bomo videli meje, ki bi ločila, marveč samo pravično postavljene mejnike dveh bratov, ki si lahko kot dobra soseda v marsičem pomagata.

— o.

Zapiski

NOV ZVEZEK »LJUBLJANSKEGA ZVONA«

Te dni bo izšel 7.—8. zvezek naše ugledne literarne in kulturne revije »Ljubljanski zvon«. Na uvodnem mestu je objavljena (v proslavo 150 letnice francoske revolucije) Marseljeza v novem prevodu pesnika M. Klopčiča. O Slovincih in veliki revoluciji piše France Kidrič. Božo Vodušek je zastopnik s pesmi »Maj«, »Umorjenec« in »Tihotičje«. Ferdo Godina z novelo »Viragova Verona«, Tone Šifrer z nadaljevanje povesti »Mladost na vasi«, B. Borko z esejem o Stendhalu, Vera Sermazanova pa prikazuje francoskega modernega pisatelja André Malrauxa. O delovnem pravu v francoski revoluciji in porevolucijski Franciji se bavi Vito Kraigher, Branko Rudolf piše o »Kulturi na prehodu«, Tone Šifrer o »Srečanju z Balzacom«, Juš Kozak objavlja svoje pariške vtise v članku »Zapiski o bežnih vtihih«. Svetozar Lleshi odpira »Pogled v Alzacijo«. Bratko Kreft obsežno prikazuje »Gledališče in francosko revolucijo«, Vera Sermazanova je prevedla iz Malrauxa uvod k »Temps du Mépris«, Vladimir Pavšič nadaljuje »Pogled na slovensko povojno dramo«. Boris Merhar je prispeval »Misli in pomisleke«, Fr. Lipah pa »Nekaj o ruškem odru in filmu«. Med knjigami in dogodki ocenjuje prof. Ljudmil Hauptmann Malove »Probleme«, Andrej Budal prikazuje goriskega humorista Damira Feigla, Vladimir Pavšič ocenjuje Ingoličovo »Sosesko«, V. Kraigher pa Mathiezovo »Francosko revolucijo«. Številko zaključuje kronistična glosa.

Kakor kaže vsebina, je ta številka LZ v glavnem posvečena 150 letnici francoske revolucije, v čemer je nje poglavitna zanimivost. K podrobnejšemu prikazu vsebine se bomo še vrnili.

1300 LET KRALJA DAGOBERTA

Pred 15 ali 16 pomladi je neki pariški dnevnik pokrenil dolgo poizvedbo pri svojih bralcih: Kako naj krstimo naš vek? »Stoletje otroka, tiska, aeroplana...« so omahovali odgovori med več ko sto nazivi. Naj tale trenutek razpiše sliko poizvedbo, pa vem, da ne bom osamljen z obratno pošto poslal svoj botrski predlog: Obratna pošta je dobila kosmate lazi!

Ali pa menite, da so ljudje vedno in redno po pravici govorili? Kaj šel Vzemi dokaz iz davne Galije. Tu je gospodoval od 629—639 Dagobert I., ki jo zgodovina šteje med najsrečnejše, najodločnejše in najsrečnejše Merovinge. A kaj je naredila poulična svojaz iz podjetnega vladarja? Zaletela, vihravca, skopuha, strahopetca, glupca. Zabavljalca seveda ni nastala pred 17. stoletjem. Neznani je pesnik in skladatelj, iz pičlega števila kitic je pozneje naraslo — 23.

Izvrstni Klotarjev sin kani zavzeti zemeljsko oblo. Vendar namestu vojne sablje si rajši pripiše iz bojazni lesen krivec. Namenjen je pesnice zlagati, toda Muza se mu ni namuznila. Zlatar in njegov zakladnik, sv. Eloi († 659), je v strah prijel, češ:

To dela naj kalin.

Za vas je vladanje,

na pesmi skladanje...

Ze prav, mu kralj veli,

jih boš koval pa zame til

Popevka »Grand roi Dagobert« je doživela izreden uspeh za cesarstva. Napoleonovi napadniki so namreč izvolili, da nekatere kitice skoro namigujejo na sodobne dogodke. Po umiku iz Rusije je zaslovel zlasti tale kuplet:

ju vsega zanimanja politični interes. Le tega bodo Hrvati posledje izdatneje podpirali s kulturnim interesom, zakaj majhnemu narodu je kultura več kakor samo dekoracija na njegovi politični stavbi: je ena izmed njegovih življenjskih sil in edino sredstvo, da postane velik po merilu kvalitete in duhovne pomembnosti. Kljub političnim bojem so Hrvati v zadnjem desetletju očito napredovali na raznih področjih duhovne tvorbe, predvsem v poeziji, likovni umetnosti, glasbi in gledališču. Tem, če dovolj razgibanim tvornim silam bodo sedaj morali dati večjo in širšo resonanco v narodu, med njegovo inteligenco in ljudskimi sloji. V tej smeri so že pokazali nekatere značilne uspehe: naj omenimo samo njihovo originalno kmečko literaturo, iz katere se utede povzpeli v višjo literarno tvorbo marsikateri svež talent. V združevanju ljudskega z običnim, evropskim, bo hrvatska kultura prave plodove morda še došla, in v tem bo postala še zanimivejša za druge.

Kot Slovenci, ki poznamo častitljive tradicije slovensko-hrvatskega kulturnega sodelovanja, bi samo želeli, da bi se v kulturnem preporodu, kakor si ga lahko obetamo od nastopajoče ustavitve političnih in gospodarskih temeljev hrvatske kulturnosti, razširilo tudi hrvatsko-slovensko kulturno sodelovanje. Tako sodelovanje, če so postavljeni pravilni medsebojni odnosi in če vlada duh medsebojnega zaupanja in upoštevanja, je lahko obojestransko samo pozitivno. Slovenci ne smemo pozabiti, da nam je hrvatska kultura prva na poti k vsemu kulturnemu svetu slovenskega juga, svetu, ki ga tem bolj potrebujemo, čim bolj izgubljamo s civilizacijsko samorodno originalnost. Prav iz hrvatske ljudske kulture, ki nam je tako blizu, lahko črpamo pobude h gojitvi in razvoju skupnega slovenskega in specialno južnoslovenskega elementa v naši narodni duši. Zato se moramo tudi v novih razmerah obračati z bratskimi pogledi v Zagreb in iskati z njim organiziranega sodelovanja. Hrvati pa ne bi smeli pozabiti, da imajo v naših tleh in našem narodu prvo debelo obdobje lastne narodne trdnjave in da jim v njihovem življenjskem interesu ne more biti vseeno, kako stoji to obdobje in kaj bi moglo stopiti pred njih same, če bi kdaj padlo. Z druge strani ustvarjamo tudi mi marsikaj, kar bi moglo zanimati onkraj Kolpe in Sotle, v katerih tudi posledje ne bomo videli meje, ki bi ločila, marveč samo pravično postavljene mejnike dveh bratov, ki si lahko kot dobra soseda v marsičem pomagata.

— o.

Mogočni Dagobert zavzeti hokej svet.

A Sent-Eloi zlatar: Nevarno je, vladar.

Lahko pritisne mraz, tako si mislim jaz...

Saj res, do kralj glasno, ostanem rajši za pečo.

Morda je te vrstice dodal kdo, da bi držal Koričana. Ta je bil »sudrihnik« prepovalati. Gorje mu, kdor bi si upal zažvižgati zabranjen napav: takoj v temnico z njim!

Po padcu Napoleona (ki ga sramoti tudi rokopisni slov. pamflet kot »na pol le on«, der halbe Krupen, Zbornik Mat. Sl. 1912, s. 125), so dajno zopet poprijeli poulični vpiljati, brusači, lončevci, čunjarji. Tako torej sfiženo živi v ljudski domišljiji, nekak grešni kozel drugih manj sposobnih želonosev, korenjak, ki ga je bela žena vzela za moža pred 1300 leti. A. Debeljak

Monografija o Aškercu je izšla. Že nekaj časa napovedovana monografija dr. Marje Boršnik - Škerlakove »Aškerc. Njegovo delo in življenje« — je izšla te dni v okusni in ilustrirani izdaji Modre ptice (464 str. 8°). Knjiga pomeni oazen donesek v našo literarno vedo, saj osvetljuje z vseh strani, temeljito in izčrpno eno najoriginalnejših osebnosti v naši literaturi 19. stoletja, obenem pa tudi vso dobo, v kateri je Aškerc živel in ustvarjal. K temu zanimivemu in pomenljivemu delu se bomo še vrnili z obširnejšim poročilom.

Odmevi slovenskih literarnih študij. Brnske »Lidove Novine« so priobčile prejšnji teden daljši poročili o dveh člankih, ki jih je objavil B. Borko v zadnji številki mariborskih »Obzorij« v spomin Karlju Čapku in »R. M. Rilke in češka Praga«. Obe poročili je prispeval dr. V. Měrka. Članek o Rilkeju je priobčila v izveščku »Mariborer Zeitung«.

Beograjska drama bo uprizorila v novi sezoni izmed domačih avtorjev R. Plavčiča »Slovo na mostu«, Lj. Bošnjakovića »Ivanke«, Sebesteynova »Evica v mestu«, Miroslava Feldmana »V zaledju« in Jožeta Kranca »Direktorja Campo«. Poleg tega pridejo na oder v novi zasedbi »Rodoljub« I. Sterje, Popovića, Nušićev »Narodni poslanec«, Vojnovičev »Ekvinkoci« i. dr. Izmed del slovenskih narodov omenjamo Čapkovo »Mater«, Wernerjevo »Omeje ljudje«, Moža švarčina in Ostrovskega, Fajkovega »Dela z žepoma«.

V beograjski operi bodo v prvih treh mesecih nove sezone uprizorili Zajčevega »Nikola Šubić Zrinjskega«, Gluckovega »Orfeja in Euridike«, Verdijevega »Falstaffa«, Čajkovskega »Pikovno damo«, Mozartovega »Don Juana«, Puccinijevega »Turandota« in Charpentierovo »Luizco«.

Umetnostno gledališče v Beogradu, ki se je ustanovilo med letošnjimi počitnicami, bo otvorilo sezono z dramo Borivoja Jevtića o Gavrilu Principu »Obljubljena dežela«. Kot druga premiera je na repertoarju Čapkova »Mati«, v kateri bo igrala glavno vlogo Blažanka Katalinić.

Gena R. Šenečič igra »Neobčani čovjek«.

so sprejeli v repertoar Mestnih gledališč v Pragi.

»Meridiano di Roma« prinaša prevode iz Rakica in Gradnika. Rimski literarni tednik »Meridiano di Roma« je priobčil v številki z dne 20. avgusta celo stran poezije z naslovom »Poesia straniera«. Na prvem mestu teh prevodov iz tuje poezije je ciklus kosovskih motivov Milana Rakica (Potonika, Na Gazi Mestanu, Jefimi, ja, Zapuščena cerkev in Minaret). Te pesmi je prevzel Umberto Urbani, ki pripravlja antologijo slovenske, hrvatske in srbske poezije. Prevajalec je dodal kratko uvodno opombo o zgodovinskem ozadju

kosovskih motivov in o Milanu Rakicu. Tako na to sta objavljena pod zaglavjem »Dallo slovenoc« dva prevoda Marije Samer iz poezije Alojza Gradnika in sicer »Il volto di Dio« in »Ombra serale«. Navedena stran obsega v drugi polovici še po eno pesem iz švedske, finske, holandske, španske, portugalske, danske in romunske poezije. Posebno zanimivo je to le »Prerokovanje« portugalskega pesnika Carlo Queiroza: Le potpi, Pesnik, — pravi ta poet — človeštvo z omiko brez duše, preobrazeno in ovenelo pod bremenom znanosti, se bo moralo jutri vrniti pred tvoja vrata in jokaje beračiti za miloščino pesmi... — Isti rimski časopis je priobčil v številki z dne 28. avgusta prvi del daljše razprave znamenitega italijanskega slavista Ettore Lo Gatto »Pomen

baroka v današnji češki literaturi«. Pisec se v uvodu spominja lanske razstave baročne umetnosti v tisti Pragi, kjer se lahko obiskovalci stopili na razstavišče »o očmi še polnima onega slavnega »praškega baroka«, čigar znamenja, vzore in triumfe so mogli neizogibno najti na ulicah, na trgih, v vsakem zakotju tega mesta...« Razpravljajoč o sporu za češki barok in njegov pomen (zlasti Masaryk-Pekar) navaja italijanski pisec najnovejšo študijo o češkem baroku (Vašica, Bittner) in prehaja na to h karakteristiki nekaterih značilnih pojavov novega baročnega v češki poeziji, kakor ga zlasti zastopa skupina katoliških pesnikov. Od nje prehaja k ruralistom in piše o poeziji Jana Čarka, ki ga poznamo tudi kot prevajalca slovenskih pesnikov.

jih je ta čas držal še v roki, da vžigalnika sploh nima. Finančni organ pa mu ni verjel, zato mu je obrnil vse žepke, kolikor jih je imel, vendar brez uspeha.

Res imajo organi finančne kontrole stroge predpise za izsledovanje nežigosanih vžigalnikov, vendar je javnost prepričana, da takih sredstev gotovo ne priporoča in tudi ne predpisuje višje nadzorne oblasti, zlasti ne, če za žepno preiskavo ni nikakega povoda.

Narodno gledališče v Ljubljani

Razpis abonmaja za sezono 1939-40

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani razpisuje abonma za novo sezono in vabi vse sloje, da se prijavijo za stalne in redne obiskovalce našega gledališča.

Predstave v sezoni so razdeljene na abonma: premierski abonma, stalni abonma Sreda, stalni abonma Četrtek, abonma reda A in abonma reda B. Abonmaja reda A in B imata predstave v vseh dneh razen nedelj in praznikov, premierski abonma dobi vse premiere, abonmaja Sreda in Četrtek pa imata predstave stalno ob sredah in četrtek. Abonma je veljaven za 38 predstav: 20 dramskih in 18 opernih odnosno opernih. Prijave za abonma se bodo sprejemale v veži dramskega gledališča od ponedeljka 4. do sobote 16. septembra dnevno od 10. do 12. in od 15. do 17. ure. Abonentom lanske sezone so rezervirani njihovi sedeži do sobote 9. septembra popoldne. Od ponedeljka 11. septembra se ne bodo rezervirali lanskim abonentom nobeni sedeži več in bodo vsa razpoložljiva mesta na razpolago novim interesantom. Cene stalnih abonmajev Sreda in Četrtek ter Premierskega abonmaja so za 10% višje od abonmajev A in B, vendar so zelo nizke, saj uživa abonent v razmerju z dnevnimi cenami velik popust. Abonma se plačuje v 10 zaporednih mesečnih obrokih, prvi obrok pri vpisu.

Cene abonmaja so naslednje: loža v parterju: 10 obrokov po 280 din, za državne in samoupravne uradnike 230 din. Loža v I. redu št. 1 — 5 280 din, uradnika 230 din. Loža I. reda št. 6 — 9 320 din, uradnika 260 din. Partnari sedeži: I. vrsta 85 din, uradnika 70 din, II.—III. vrste 80 — 66 din, IV.—VI. vrste 74 — 60 din, VII.—IX. vrste 66 — 54 din, X.—XI. vrste 56 — 48 din, XII.—XIII. 50 — 44 din. Balkonski sedeži sreda: I. vrsta 58 — 48 din, II. vrsta 50 — 40 din, III. vrsta 42 — 32 din. Balkon stranski: I. vrsta 50 — 44 din, II. vrsta 35 — 30 din. Galerijski sedeži: I. vrsta 32 — 25 din, II.—III. vrsta 28 — 22 din, IV.—V. vrsta 23 — 18 din.

Drama bo vpizorila v teku sezone dela iz tegale repertoarja načrta: slovenska dela: Medved: Kacijanar, Cankar: Pohujšanje v dolini Šentflorjanski, Finžgar: Naša kri. Poleg teh eventualno nova dela, ki jih bodo avtorji do začetka sezone ali v teku sezone predložili, ako bodo odgovarjala repertoarnim zahtevam Narodnega gledališča. Srbsko-hrvatska dela: Plavčič: Voda s planine, Murat-Begović: Na bojem potu. Iz drugih slovenskih literatur: Tolstoj: Moč teme, Gogolj: Revizor, Čehov: Tri sestre, Dostojevski: Idiot, Langer: Številka 12. Klasiki: Sophokles: Antigona, Shakespeare: Katar v temni noči, Goethe: Egmont, Scribe: Kozarec vode. Iz literatur drugih narodnosti: Mauriac: Asmodee, Shaw: Hudičev učencec, Anderson: Elizabeta, Alverson: Abrahamova daritev. Poleg tega bo repertoar upošteval tudi moderne igre vselega in resnega značaja, kakor so n. pr. Bergmann: Markurell, Borgova: Na prisojni strani, Herceg: Severna lisica, Casella: Smrt na dopustu, Gehri: Šesto nadstropje.

Opera bo črpala svoj repertoar v novi sezoni izmed naslednjih slovenskih del: Bravničar: Hlapec Jernej, Mirk: Rajamaj, Kojnovič: Košana, Krička: Strah na gradu, Novak: Signorina Juventa in Nikotina (baleta), Čajkovski: Jolanta in Ščelkunčik (balet). Dalje so na repertoarju: Mozart: Figarova svatba, Bizet: Carmen, Iber: Le roi d'Yvetot, Massenet: Le jongleur de Notre Dame, Cilea: Adriana Lecouvreur, D'Albert: Nižava, Goldmark: Čvrček za pečjo, Sabska kraljica, Wagner: Lohengrin, Tannhäuser. Opereta bo izvajala: Friml: Rose Marie, Lehar: Friderika, Škrjančkov gaj, Lumpacij vagabund.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani.

R A D I O

Torek 29. avgusta

Ljubljana 12: Zane koračnice slavnih skladateljev (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Kmečki trio. — 14: Napovedi. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Deset minut zabave. — 19.40: Nac. ura: Ob 90letnici Južne železnice (g. L. Mrzel). — 20: Plošče. — 20.10: Tujci — naši gostje (prof. E. Bojc). — 20.30: Lahka godba radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Mojstri harmonike (plošče).

Beograd 18.20: Orkestralni in pevski koncert. — 20: Narodne pesmi. — 20.30: Klavirske skladbe. — 21.05: Simf. koncert iz Lucerna. — Zagreb 20: Lahka glasba. — 21: Kitar Beograd. — Praga 20.10: Češke narodne pesmi. — 20.30: Slike iz Tabora. — 21.05: Simfonična glasba. — 22.10: Plošče. — 23: Češka glasba. — Varšava 21.05: Simfonični koncert iz Lucerna. — Sofija 18.15: Lahka in plesna muzika. — 19.15: Godalni orkester. — 20.50: Ruske romance. — 21.15: Plošče. — 21.40: Lahka in plesna muzika. — Dunaj 12: Koncert orkestra. — 16: Vesela muzika. — 18.15: Valtkova ura. — 19.15: Zborovsko petje. — 20.15: Pokrajinska oddaja. — 22.35: Kitar München. — Berlin 19: Operni napevi. — 20.15: Plesni večer. — 22.35: Lahka godba in ples. — München 19.15: Alpske pesmi. — 20.15: Zvočna igra. — 21.15: Orkestralni koncert. — 22.30: Mali orkester in solisti. — Pariz 19.50: Plošče. — 20: Petje. — 20.30: Iz komičnih oper. — 22.42: Lahka glasba s plošč.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

SPORT

Avstralija: Jugoslavija 4:1

Punčec zadnji dan zaradi poškodbe ni mogel nastopiti in ga je zamenjal Kukuljević

Boston, 28. avg. V nedeljo je bil tretji in zadnji dan medcelinskega finala v tekmovalstvu za Davisov pokal med Avstralijo in Jugoslavijo. Za obe igri posameznikov je vladalo precejšnje zanimanje, čeprav ni nihče dvomil v zmago Avstralije. Pričakovalo se je, da bo Bromwich pridobil Avstraliji potrebno tretjo točko, da pa bo Quist brzkone poletel Punčecu in bo tako končni rezultat 3:2 za Avstralijo. Pričakovanja pa so se le delno uresničila. Punčec je namreč v igri parov, ko je tekkel za neko plasirano žogo, padel in se je pri tem nekoliko poškodoval na nogi. Poškodba ni bila huda

in so bili vsi prepričani, da bo Punčec lahko zadnji dan nastopil. Zaradi močne otekline pa je Punčec opazoval borbo s tribune, namesto njega pa je igral Kukuljević. Tako sta obe razpoložljivi točki pripadli Avstraliji, ki je zmagala s končnim izidom 4:1. Avstralija se je kot medcelinski zmagovalac plasirala v finalno borbo tekmovalstva za Davisov pokal z Ameriko.

Oba avstralska zastopnika nista imela s Mitičem in Kukuljevičem preveč posla in sta gladko zmagala v treh setih. Rezultati so bili:

Bromwich—Mitich 6:1, 6:3, 6:2.
Quist—Kukuljević 6:2, 6:3, 6:4.

Še o kajakaški tekmi

V ponedeljski številki smo na kratko objavili rezultate državnega kajakaškega prvenstva na divjih vodah. Danes poročilo izpopolnjujemo.

Vreme je bilo v nedeljo kot naročeno za tekmo. Tekmovalo se je na klasični progi Zagorje—Hrastnik, ki je dolga 12 km. Tekmovalce je edino motila izredno nizka Savva. Ljubljancane je precej zadela določitev regatnega odbora, da se mora brzica Prusnik ves čas voziti po levi strani. Bill so namreč vajeni, da so vanjo zavozili po desni strani in šele približno na sredi prešli na levo. Spremembo so javili šele zadnji trenutek in zato Ljubljancani niso imeli prilike, da bi prevozili tudi to stran brzice. Ostali del proge je bil kot običajno brez vsakih sprememb.

Starterju se je javilo samo 11 tekmovalcev, kar glede na leto v prejšnjem letu. Izostalo je zlasti nekaj starejših tekmovalcev, ki pa so sodelovali v regatnem odboru. V enojkah ni bilo na start favorita Vincenca (KK Maraton). Zamudil je vlak in tako je imel Malahovsky (KK Ljubljana) lahko delo za osvojitve naslova državnega prvaka. Skoraj pa bi podlegel mlademu in nadarjenemu klubskemu tovarišu Branku Drovniku, ki je zaostal za sekundo in je dokazal, da ga niti najboljši ne smejo podcenjevati. Tretje mesto je tudi osvojil Ljubljancan, ostala pa so si razdelili Zagrebčani.

V dvojkah sta imela ljubljanska zastopnika veliko smolo. Zgrešila sta pravi vhod v brzico in sta morala izstopiti iz čolna, pri čemer jima je pomagal neki gledalec, kar je povzročilo njuno diskvalifikacijo. Zmaga je zaradi tega pripadla Zagrebčanom. V turnirih enojkah so nastopili samo Zagrebčani, ker so ljubljanski turni čolni tako ozki, da jih vedno uvrstijo v skupino tekmovalnih čolnov.

Letošnji rezultati so precej slabši od laniških. Tekmovalci so se spet pritoževali, da je ta del Save premalen in premalo divji za tekmovalce na divji vodi in bi bilo morda priporočljivejše, če bi državno prvenstvo prenesli na Gorenjsko na progo od Lesc do Kranja. Ta proga je mnogo za zanimivejša, vendar bi moralo biti tekmovalje že pomladi ali v zgodnjem poletju, ko je voda še dovolj visoka.

Uspeh Cihlača v Zagrebu

V nedeljo so bile na Jelenovcu pri Zagrebu cestne dirke, ki se jih vsako leto udeležujejo odlični dirkači. Tudi letos je bila konkurenca tako ostra, da se do zadnjega ni vedelo, kdo bo odnesel krasni pokal mesta Zagreba. Ljubljancani so zaupali v Cihlača, ki je že mnogokrat presenetil s svojo drzno in tehnično dovršeno vožnjo.

Dirka sama je potekala skrajno napeto, saj so bili na startu »kanonik« kakor Uroš, Babič, Cihlač, Jurčić, Penezić, Šildhabel itd. Dosedanji rekord proge je že dve leti držal član Avtokluba Kovačič Drago. Zagrebške publikе se je polastilo silno veselje, ko je v kategoriji 250 cm postavil Uroš na svojem DKW kompresorju nov rekord. Kmalu zatem je ljubljelski prvak Jurčić popravil Urošev rekord za nekaj sekund, vendar pa je navdušenjen za Zagrebčanov trajalo le nekaj minut. Ko so nastopili pri zadnji točki sporeda dirkači najvišje kategorije, je Ljubljancan Josip Cihlač s sigurno in drzno vožnjo prekosil tudi naša pričakovanja in pripravil občinstvu novo senzacijo. Cihlač je zrušil oba prejšnja rekorda in dosegel najboljši čas dneva. Marsikdo se ni mogel s tem sprijazniti, ter so bili radi tega tudi neki spori. Pod tem vtisom so večernja zagrebški listi oznanili zmago Jurčića, kar pa ne odgovarja resnici, ker je športna komisija po objektivni presoji ugotovila popolno pravilnost Cihlačevega starta in mu priznala naslov rekorderja Jelenovske gorske dirke ter mu obenem izročila dragocen pokal mesta Zagreba. S tem smo Slovenci ponovno osvojili rekord te znamenite gorske dirke in dosegli pomemben uspeh v motoklasičnem sportu.

Rezultati so bili: Turni motorji: do 100 cm: 1. Mesar (IHKM), DKW 1:42, do 350 cm: 1. Marković (MKZ) AJS, 1:28, do 1000 cm: 1. Šildhabel (IHKM) DKW, 4:48 cm, 1:16.2.

Sportni motorji: do 250 cm: 1. Uroš (IHKM) DKW, 1:14.4, do 350 cm: 1. Šildhabel (IHKM) DKW 1:14.8, do 500 cm: 1. Jurčić (IHKM) BMW 1:11.6, do 1000 cm: 1. Cihlač (AK—Ljubljana) BMW 500 cm, 1:10.2.

Razpis

medklubske kolesarske dirke D.K.S.K. »EDINSTVO« Ljubljana VII. priredi v nedeljo dne 3. septembra 1939 veliko medklubske kolesarske dirko v št. Vi. du nad Ljubljano.

Za A skupino na progi št. Vid, Mavčice, Kranj, Naklo, Tržič, Begunje, Podbrezje, Kranj, Škofja Loka, Jeperca, št. Vid — km 100; start ob 13.

Za B skupino na progi št. Vid, Mavčice, Kranj, Naklo, Tržič, Begunje, Podbrezje, Kranj, Škofja Loka, Jeperca, št. Vid — km

Šest zlatih angelov

Roman

13

M. BRAND

»Ali zanesljivo veste, da je to njegova lastna pištolica?« je vprašal Ryder.

»Da, gospod.«

»Potem je neoporečno samomor.«

»Ne, gospod.«

»Odkod veste to tako zanesljivo?«

»Ker sem ga predobro poznal.«

»Koliko časa ste bili pri njem v službi?«

»Tri leta, gospod.«

»To vendar ni Bog ve koliko.«

»Več je, kakor pri kom drugem vse življenje.«

»Torej bi bil vendarle umor?« je Ryder zamrmral in se spustil na koleno, da bi še enkrat natančneje pogledal mrliča. Njegova roka, s katero se je pri tem dotaknil tal, je utipala nekaj hladnega. Pogledal je in ni mogel verjeti svojim očem — tik poleg trupla je ležal eden izmed šestorice zlatih angelov!

Hito ga je pokrilo s dlano in ga, ko je spet vstal, skrivaj spravil v žep. Nič ni kazalo, da bi bil Martin kaj opazil.

Rad bi govoril z Gainsom, a mu je rekel Ryder. Martin je hotel odhiteti, a Ryder ga je zadržal.

»Počakajte — takoj pojdem z vami.«

Gains je bil v sobi za sluge in je strašno smrdel po alkoholu.

»Zberite se«, mu je zelo odločno velel Ryder, »policija se ne bo ukvarjala z vami, ako sami ne zbudite njene pozornosti, in to se bo kajpak zgodilo, če vas najde pijanega. Jaz vem, da niste umorili gospoda Leggetta, in vem tudi, za kaj niste storili tega.«

Gains se je vprašujoče ozrl v Martina.

Komorni sluga je prikimal.

»Da — gospod ve, kako in kaj«, je dejal.

Zbegan, a spoštljivo je Gains pogledal Ryderju naravnost v oči.

»Videli ste, kako je mož, ki je nocoj pozno zvečer obiskal mojega strica, odšel iz delovne sobe?«

»Da, gospod«, je odgovoril dvornik.

»Stric ga je sam spustil iz sobe?«

»Da — zdelo se mi je, kakor da bi bil jezen — tako sem vsaj sklepal po njegovem obrazu. — Sicer je bil pa tisti človek le malo časa pri gospodu Leggettu, in vobče je bilo podoba, da se mu zelo mudi.«

»Ali je kaj rekel?«

»Niti besedice ne — tudi ko sem ga spremljal k dvigalu, ni odprl ust.«

»Ste sicer še kaj opazili?«

»Ne, gospod.«

Ryder se je obrnil k Martinu:

»Poskrbite, da nobena izmed dam ne zapusti knjižnice.«

»Izmed dam?« je začudeno vprašal Gains. »Te so pravkar vse odšle — gospod Brant mi je ukazal, naj jih spustim dol.«

Ryder je stekel v knjižnico. Vsi štirje gospodje so sedeli skupaj in se z resnimi obrazi razgovarjali.

»Tak, vraga — kako da so ženske odšle?« je neobrzdano kriknil Charles.

Porter Brant je dostojanstveno vstal.

»Zato, mladi prijatelj, ker gentleman damam nikoli ne dela neprilike«, mu je odmerjeno zabrusil.

»Kako — mar ni kaj v redu z njimi?« je vprašal Luigi Ravenna in takisto vstal.

»Ne vem še — upam, da ne«, je Ryder negotovo odvrnil. »Komu je prav za prav prišlo na misel, da jih je poslal domov?«

»Meni«, je odvrnil Peter Brant, »in razume se, da prevzamem vso odgovornost za svoje ravnanje!«

Ryder je skomignil z rameni ter odšel iz sobe. V veži je srečal Martina in mu ukazal:

»Dobrote takoj šest slov in pošljite vsaki izmed šestorice dam, ki so bile nocoj povabljenе, pismo: da prosim, naj mi vrnejo spominek, ki so ga našle na svojem krožniku — saj veste, tistih šest zlatih angelov, ki jih je dal stric napraviti?«

Sobar je prikimal.

»Dodajte, da je stvar silno važna«, je Ryder nadaljeval, in podvzajate se.«

Kriminalni nadzornik, malobeseden mož, čigar obraz je spominjal na starega in utrujenega tigra, je sedel in vrtel palce, čakaje, kaj mu pove policijski zdravnik, ki je mrliča natančno preiskoval. Nazadnje je ta vstal in stvarno izpregovoril:

»Gospod Leggett se je nedvomno sam ustrelil.«

Orožje je bilo v trenutku strela komaj pol centimetra daleč od glave — druga oseba ga ne bi bila mogla tako blizu nastaviti, če je imel oči odprte. Morala bi ga bila torej prej omamiti ali vsaj zvezati. Nikakega znamenja ni, da bi se bilo zgodilo eno ali drugo, ne sledov vezi na rokah ali nogah, ne duha po kloroformu ali po kakem drugem omamlilu — torej more biti govora edino o samomoru.«

Nadzornik, ki je prej molče poslušal obširno Ryderjevo poročilo, je prikimal.

»To se zdi tudi meni jasno. — Vzrok je bila gotovo kakšna slaba novica, ki mu jo je prinesel človek, o katerem ste govorili, gospod Ryder. — Imate sicer še kaj povedati?«

»Ne«, je Ryder odvrnil in potegnil roko iz žepa, kjer je pravkar še stiskala zlatega angela.

»Torej do svidenja!« Nadzornik je vstal. »Moje iskreno sožalje.«

Zakon je bil odločil — zdaj je bilo treba odgovorjati časnikom.

»So poročevalci že tu?« je Ryder vprašal Martina.

»Ne še, a fotografi so se napovedali.«

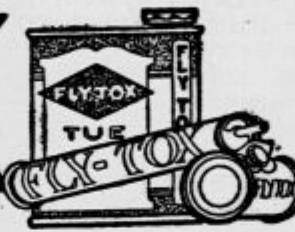
»Poprosite gospoda Ravenna, naj pride semkaj — rad bi govoril z njim.« je ukazal Ryder. »Ostlim trem gospodom povejte, da ni zadržka in da lahko odidejo domov.«

»In gospod Ravenna naj pride semkaj v delovno sobo?« je začudeno vprašal komorni sluga.

»Seveda«, je Ryder odvrnil.

FLY-TOX

V PLAVIH KANTAH

ubija

muhe, komarje in vso gomazen

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni in žetivne se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Službo dobi

Služkinjo
išče mala boljša slovenska družina blizu Splita. Po možnosti štajerska z meščansko šolo. Naslov v vseh posl. Jutra. 23773-1

Brivskega

pomočnika
prvovrstnega v britju in striženju, sprejme takoj salon Petkovič, Domžale. 24258-1

Prikojevalka

prvovrstna moč, z daljšo prakso, zmožna voditi večjo šivalnico, dobi takoj mesto pri trvdki Gorčar, Ljubljana. 24257-1

Krznarja

spretnega, sprejemna na dom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24256-1

Frizerko in

pomagača
iščem. Milan Turk, frizer, Trubarjeva 2. 24275-1

Slasličarski

pomočnik
prvovrsten, samostojen, pošten, dobi stalno mesto v Ljubljani. Ponudbe in zahteva plače na ogl. odd. Jutra podprvovrstene. 24281-1

Krojaškega

pomočnika
sprejme Kermelj Jožef, Vižmarje, Pod klancem. 24278-1

Brivski pomočnik

dober delavec dobi stalno službo. Nastopi lahko takoj pri Konopa, Logatec. 24276-1

G. Th. Rotman:

„ZAČARANI KANARČEK“

10

Tedaj je prišel sosed z vso trumo sosedov po stopnicah. Sosedje niso hoteli verjeti čudežu, in tako jih je bil mož povabil, naj se sami prepričajo, s pogojem, da si najprej dobro obrišejo čevlje. Kmalu jih je Tinko videl, kako so se zgrnili k oknu...

Službe išče

Pridno dekle
pošteno, išče službe pri boljši družini v pomoč gospodinjstva. Repenšek. Hermina, pošta Crna pri Prevaljah. 24265-2

Pošteno dekle

pridno, išče službe pri boljši družini v pomoč gospodinjstva. Kolar Marica, Jerjav, pošta Crna pri Prevaljah. 24267-2

Pouk

Dekliški pensionat »NADJA«
bo otvorjen 1. septembra. Konverzacija v tujih jezikih Ljubljana, Cesta v Rožno dolino št. 14

Gojenke bodo imele v pensionatu stanovanje, hrano, sobodno vago in konverzacijo v angleščini, francščini in nemščini. Zahtevajte prospekte. Vsa torka in četrtek (izvzemi praznike) se gojenke od 10. do 11. dopoldne lahko vpišejo v zavod in osebno dobe vse zahtevne informacije. 18729-4

Prodaj

Police, omaro
več kosov rabljene posode za kavo poceni na prodaj. Frančiškanska 10 I. n. Kava Hag. 24261-6

Pohištvo

Opremo

za dve spalnici in klavir znamke Ehrbar, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24264-12

Starinska spalnica

dobro ohranjena, ugodno napredaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24268-12

Auto, moto

Harley Davidson
1200 ccm v izvanredno dobrem stanju, napredaj ugodno, event. tudi na obroke. — Pogledati in vprašati pri »Adler - service«, Zagreb, Miramarška cesta. 24252-10

Dobro ohranjen

avtomobil
uporabe cca 10 l bencina iščem za približno 8 do 10 dni. Avtomobil bi volil moj lastni preizkušeni šofer. Kdor je pripravljen voz posoditi, naj sporoči takoj pogoje na upravo Jutra v Ljubljani pod značko »Auto na posodo«. 24272-10

Mali avto

najboljša znamka, v zelo dobrem stanju, za poceni napredaj. Mlekarna, Stari trg 24. 24282-10

Kapital

Reklamno podjetje
najmoderneje urejeno, z inozemskimi zastopniki prodaj radi prezauplosti. Prevzeti je material in stroje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »125.000«. 24251-16

Razno

Srebro, drage kamne
in vsakovrstno **ZLATO kupuje** po najvišjih cenah Jos. EBERLE, Ljubljana Tyrševa 2 palača hotela »Slone«

PREMOC

KOKS — DRVA nudi

I. Pogačnik

BOHORICEVA 5. Telefon 20-59. Postrežba brezhibna.

Od Vas je odvisno, da imate obliko vedno kot novo

zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH
Ljubljana Potliska 4-6 Pralica — Saviljalnica

FRANČIŠKA UČAK

Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 29. t. m. ob pol 5. uri popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta 9) na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zažadnica se bo darovala v četrtek, dne 31. t. m. ob 9. uri dopoldne v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

LJUBLJANA, dne 28. avgusta 1939.

Globoko žalujejo rodbine: UČAK, SMOLE, PAVŠIČ in ostalo sorodstvo.

Potniki

Vinskega potnika

dobro vpeljanega, s lastnim vozilom, išče vinske trgovine. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zmožen potnik«. 24255-5

Stanovanje

Stirisobno

stanovanje oddam za oktober. Frankopanska ulica 21. Poizve se pri hišniku. 24196-21

Dvosob. stanovanje

s pritlikinami, takoj oddam takoj ali 1. oktobra. Zvezna ul. 21, Zelena jama. 24247-21

NSERIRAJTE V »JUTRO«

Osnovana leta 1907.

Banka in hranilnica D. D. KRAPINSKE TOPLICE

podruž. v Zagrebu, Račkoga ul. 8, I. nadst. — Sprejema vloge na tedenske hranilne obroke po zelo ugodnih obrestih v zvezi z brezplačnim zavarovanjem

DAJE POSOJILA

državnim in samoupravnim uradnikom in uslužbenecem, oficirjem, orožnikom, železničarjem, upokojenecem, zasebnikom itd. —

Za podrobne informacije obrnite

se na zastopnika: Ivan Zidar, Ljubljana, Gosposvetska c. 10/III.

Zasigurajte si sobo

za jesensko sezono v Varaždinskih Toplicah! Te toplice, znane že stoletja, se lahko letos pohvalijo z redkim rekordom: kopališki hoteli so bili razprodani med vso sezono, številni bolniki so se uverili o zdravilnosti žveplene vrele, enega najmočnejših v Evropi. 1. septembra začne jesenska sezona ob znižanih cenah. Če želite te ugodnosti izkoristiti in uživati nekoliko tednov zdravljenja, tedaj si rezervirajte sobo vsaj 15 dni vnaprej! Pri rezerviranju sobe bomo javili najboljše železniško zvezo z Varaždinskimi Toplicami.

VARAŽDINSKE TOPLICE

Albina Zupana

akademika

ki se je 27. avgusta 1939 smrtno ponesrečil v steni Špika.

K večnemu počitku ga položijo na Jesenicah v sredo, dne 30. avgusta 1939 ob 16. iz hiše žalosti, Prešernova ulica 1.

Rodbina ZUPAN

4. letno pogrebno zavzo Občina Ljubljana

Umrla nam je po dolgem, težkem trpljenju naša nepozabna, dobra sestra, teta in svakinja, gospodična

FRANČIŠKA UČAK

Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 29. t. m. ob pol 5. uri popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta 9) na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zažadnica se bo darovala v četrtek, dne 31. t. m. ob 9. uri dopoldne v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

LJUBLJANA, dne 28. avgusta 1939.

Globoko žalujejo rodbine: UČAK, SMOLE, PAVŠIČ in ostalo sorodstvo.

Neutolajljiva mamica: ELKA, roj. MORE

in ostalo sorodstvo.

Žalujejo rodbini: HAM — MORE

Posest

Napredaj

HISA, večstanovanjska, novozidana, neto do nos 26.000, Cena 310.000
VILA, štiristanojanjska, komfort, novozidana, neto donos 38.000, Bežigrad, Cena 520.000
VILA, štiristanojanjska, novozidana, neto do nos 30.000, Cena 435.000
Bežigrad
HISA, 13-stanojanjska, novozidana, — trinadstropna, obrestovanje 7,5% neto, — Cena 1.600.000. Bišnja cesta.
Brezplačne informacije daje realitetna pisarna ADAMIC, Ljubljana, Gosposvetska cesta 7. 23866-20

Rentabilno hišo

stanovanjsko, prodam v Ljubljani za 360.000. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gotovino nudi«. 24250-20

Dijake

solidnega srednješolca — sprejemem v svo osebno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23707-22

Dijake

sprejemem v svo osebno. Cesta 29. oktobra, št. 18, I. n. Križ. 24263-22

Več dijakov

sprejemam na hrano in stanovanje, po ugodni ceni. Za nižješolce po moči pri učenju. Bitenc, Gosposka 10. Drugi vhod. 24262-22

Dijaški dom

Kočevje

sprejema 1. septembra 1939 kot gojence dijake prvih šestih razredov državne realne gimnazije v Kočevju. — Šolskeletna oskrbnina din 5.000. Pišite po prospekte. Nadzorstvo profesorjev. 24260-22

Ravnateljstva vdova

sprejme dijake(inje) v svo osebno. Nemška konverzacija. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24248-22

Dijaka

iz boljše hiše sprejme učiteljska družina blizu bežigradske gimnazije. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24273-22

Dva dijaka

srednješolca, sprejme učiteljska družina v zelo dobri sobi in strogo nadzorstvo, v neposredni bližini realne in srednjetehnične šole. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 24270-22

Soba odda

lepo, veliko in zračno s soupornjo kopališče oddam s 1. septembrom enemu ali dveh gospodom ev. s hrano. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23766-23

Soba

z eno ali dvema posteljami, oddam. Cesta 29. oktobra (Rimska cesta) št. 5, pritličje, desno. 24259-23

Soba

s separiranim vhodom, išče za 1. september mlad gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra z navedbo cene pod »Stalen 676«. 24279-23a

Mirno sobo

s separiranim vhodom, išče za 1. september mlad gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra z navedbo cene pod »Stalen 676«. 24279-23a

Sobe išče

na poti Kočevje - Ljubljana se je izgubilo. Najditelj naj ga dostavi proti nagradi v Ljubljano »Tabor«, Bieleweissova 48, III. nadstropje. 24277-28

Sobe išče

na poti Kočevje - Ljubljana se je izgubilo. Najditelj naj ga dostavi proti nagradi v Ljubljano »Tabor«, Bieleweissova 48, III. nadstropje. 24277-28

Sobe išče

na poti Kočevje - Ljubljana se je izgubilo. Najditelj naj ga dostavi proti nagradi v Ljubljano »Tabor«, Bieleweissova 48, III. nadstropje. 24277-28

Sobe išče

na poti Kočevje - Ljubljana se je izgubilo. Najditelj naj ga dostavi proti nagradi v Ljubljano »Tabor«, Bieleweissova 48, III. nadstropje. 24277-28

Sobe išče

na poti Kočevje - Ljubljana se je izgubilo. Najditelj naj ga dostavi proti nagradi v Ljubljano »Tabor«, Bieleweissova 48, III. nadstropje. 24277-28

Sobe išče

na poti Kočevje - Ljubljana se je izgubilo. Najditelj naj ga dostavi proti nagradi v Ljubljano »Tabor«, Bieleweissova 48, III. nadstropje. 24277-28

Sobe išče

na poti Kočevje - Ljubljana se je izgubilo. Najditelj naj ga dostavi proti nagradi v Ljubljano »Tabor«, Bieleweissova 48, III. nadstropje. 24277-28

Sobe išče

na poti Kočevje - Ljubljana se je izgubilo. Najditelj naj ga dostavi proti nagradi v Ljubljano »Tabor«, Bieleweissova 48, III. nadstropje. 24277-28

Sobe išče

na poti Kočevje - Ljubljana se je izgubilo. Najditelj naj ga dostavi proti nagradi v Ljubljano »Tabor«, Bieleweissova 48, III. nadstropje. 24277-28

Sobe išče

na poti Kočevje - Ljubljana se je izgubilo. Najditelj naj ga dostavi proti nagradi v Ljubljano »Tabor«, Bieleweissova 48, III. nadstropje. 24277-28

Sobe išče

na poti Kočevje - Ljubljana se je izgubilo. Najditelj naj ga dostavi proti nagradi v Ljubljano »Tabor«, Bieleweissova 48, III. nadstropje. 24277-28

Sobe išče

na poti Koč

Prisrčen sprejem hrvatskih ministrov v Beogradu

Na kolodvoru so jih pozdravili tudi zastopniki opozicije — Velika množica jim je prirejala ovacije — Novi ministri so prevzeli posle — Konference in posveti

Beograd, 28. avg. p. S prvim jutranjim ljubljanskim brzovlakom so se šele v štirih salonskih vozih pripeljali vsi hrvatski ministri s podpredsednikom vlade dr. Vladimirom Mačkom na čelu. Le minister dr. Srdjan Budisavljević se je pripeljal pozneje z letalom. Vest o njihovem prihodu se je z veliko naglico razširila po

prednikov. V predsedstvu vlade je bil zaprisežen novi pravosodni minister dr. Laza Marković. Dr. Maček je v njegovi družbi pozneje zapustil predsedstvo vlade in se nastanil v hotelu pri »Srbskem kralju«. Prva seja ministrskega sveta se bo vršila v četrtek, 31. t. m. Udeležili se je bodo vsi člani vlade.

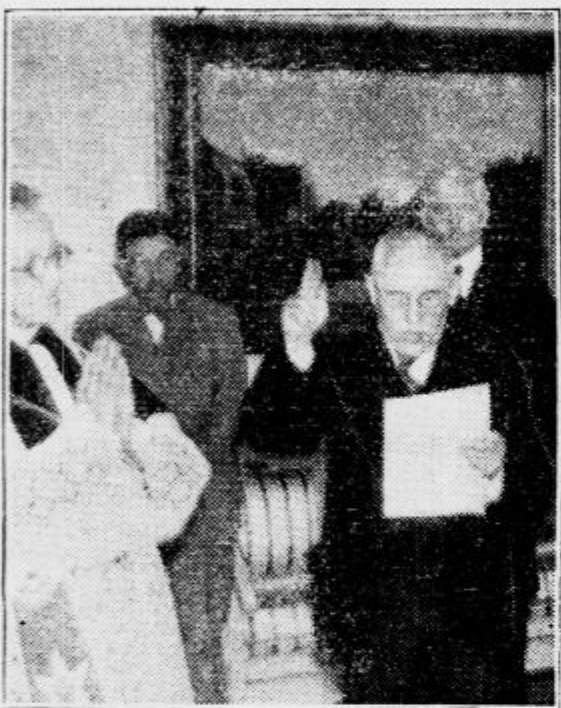

Vlada sporazuma

Od leve na desno: ministri dr. Džafer Kulenović, dr. Srdjan Budisavljević, Stanoje Mihailović, dr. Bariša Smoljan, dr. Branko Čubrilo, Boža Maksimović, Dragiša Cvetković, dr. Mihael Krek, dr. Vladko Maček, Jevrem Tomić, Milan Nedić, Nikola Beslić, dr. Juraj Šutej, Josip Torbar, dr. Mihael Konstantinović

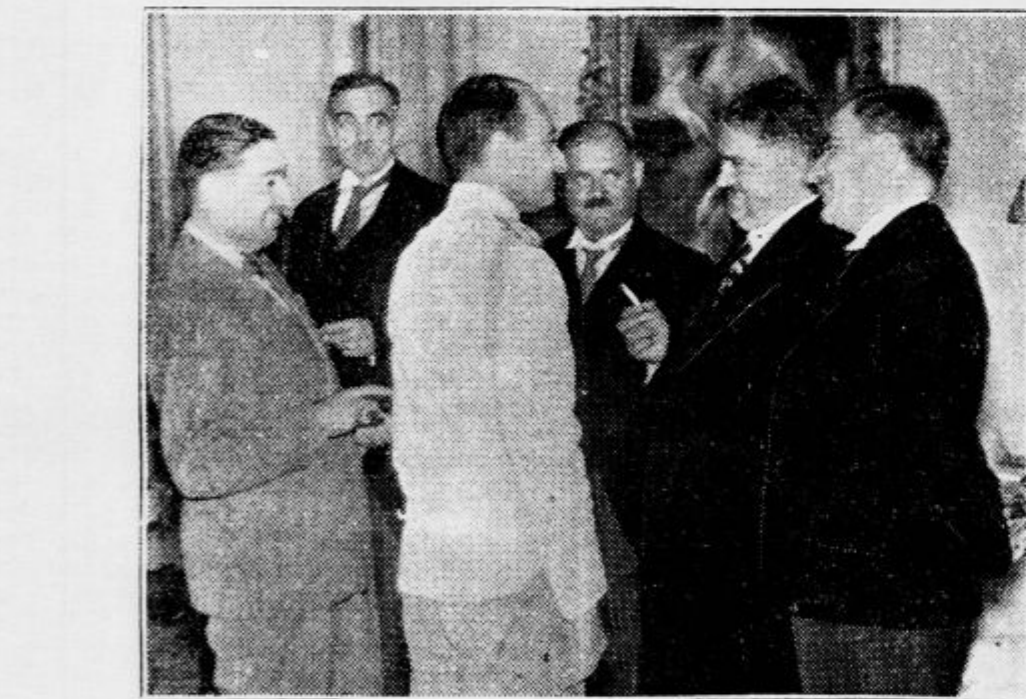
prestožnici in napravila na ljudi sijajen vtis. V hipu so se zgrnile okrog beograjskega kolodvora vse do ulice Miloša Velikega tisočglave množice, ki so se pripravljale, da prirede zastopnikom Hrvatske najlepši sprejem. Bilo je nad 10.000 ljudi.

Že v Zemunu so sakonske vozove odklopili z brzega vlaka in jih speljali na pose-

Zaprisega podpredsednika vlade dr. Vl. Mačka pred Nj. Vis. knezom namestnikom Pavlom na Brdu — V ozadju predsednik vlade Dragiša Cvetković in prosvetni minister Boža Maksimović

ben tir. Nekaj pred 8. uro je dr. Maček z nekaterimi ministri izstopil in se je v družbi novinarjev sprehajal ob čunavski obali. Medtem so sestavljali poseben vlak,

Nj. Vis. knez namestnik Pavle v razgovoru z novim finančnim ministrom dr. Jurijem Šutejem

s katerim so hrvatski ministri nadaljevali vožnjo proti Beogradu, kamor so prispeili ob 8.25.

Na postaji so se medtem že zbrali vsi ostali člani vlade pod vodstvom predsednika Dragiša Cvetkovića. Množica je napolnila peron. Na peronu so bili zastopniki tudi vseh opozicijskih strank, med njimi skoraj vsi v Beogradu se nahajajoči njihovi prvači. Zelo močno je bilo zastopstvo JNS in demokratske stranke.

Ko je vlak privozil na postajo, je množica na peronu pričela viharno vzklikati. Posebno so se čuli vzkliki: živio sporazum! živio Maček! Vzklikanje je postalo naravnost zaglušno, ko je dr. Maček s hrvatskimi ministri stopil iz vlaka in so ga pozdravili predsednik in ostali člani vlade. Pozdravnih govorov ni bilo niti v Zemunu niti v Beogradu. Tudi ni od ministrov novinarjem nihče dal nikake izjave. Predsednik vlade dr. Maček in ostali ministri so nato ob neprestanem vzklikanju ljudstva odšli skozi kanalico na trg pred postajo, kjer jih je množica sprejela z novim viharom navdušenja, ki je zavalovalo vse od postaje pa daleč po Nemanjini ulici, po kateri so se ministri odpeljali v predsedstvo vlade.

Za 10. uro je bila napovedana prva seja ministrskega sveta, a formalne seje v resnici ni bilo. Člani nove vlade so imeli več daljših razgovorov. Po tem sestanku so se posamezni ministri odpeljali v svoja ministrstva, kjer so prevzeli posle svojih

Nocoj se dr. Maček sam vrne v Zagreb, a v četrtek bo spet v Beogradu. Odit mora na sestanek poslancev HSS, ki bo jutri dopoldne. Opcidne je dr. Maček v hotelu pri »Srbskem kralju« sprejel vodstvo zemljoradniške stranke in je imel z njim daljši razgovor. Na konferenco so prišli še zemljoradniške stranke dr. Milan Gavrilović, novi kmetijski minister dr. Čubrilo in dr. Tupanjanin.

Vodstvo zemljoradniške stranke je imelo danes pod predsedstvom dr. Gavrilovića daljšo sejo, na kateri so sklepali o smernicah za delo svojega zastopnika dr. Čubrila v vladi. Tudi vodstvo radikalov se je danes dopoldne sestalo in razpravljalo o novem položaju, nakar se je novi pravosodni minister dr. Laza Marković podal v ministrsko predsedstvo.

Ministrski predsednik Cvetković je dopoldne odpotoval z letalom v Niš.

Nocoj so »Službene Novine« v posebni prilogi objavile ukaze o novi vladi in razpustu Narodne skupščine, uredbе o banovini Hrvatski, o razširjenju te uredbe na ostale banovine ter o političnih zakonih. Ukaza in uredbе so torej z današnjim dnem stopili v veljavo.

Zaprisega bana Šubašića

Brdo, 28. avg. o. Nj. Vis. knez namestnik Pavle je danes zaprisegal bana nove hrvatske banovine dr. Ivana Šubašića ter ga ob tej priliki odlikoval z redom Jug. krone I. stopnje. Novi ban prevzame jutri svoje posle.

Sestanek hrvatskih narodnih poslancev

Zagreb, 28. avg. o. Jutri se bodo sestali hrvatski narodni poslanci v prostorih bivšega hrvatskega sabora na trgu Stjepana Radića v gornjem mestu. Hrvatski ministri, ki so smotili odpotovali v Beograd, se bodo nocoj vrnili z beograjskim brzim vlakom v Zagreb, da se bodo lahko jutri

udeležili slavnostne seje hrvatskega narodnega zastopstva. Z njimi se bo vrnil tudi podpredsednik vlade dr. Maček, ki bo jutri otvoril zasedanje z govorom, v katerem bo podrobno poročal o sklenjenem sporazumu.

Šef dr. Mačkovega kabineta

Zagreb, 28. avg. o. Podpredsednik vlade dr. Maček je imenoval za šefa svojega kabineta zunanje-političnega urednika »Hrvatskega dnevnika« Ilijo Jukića.

Naggyar odpotoval iz Moskve v Pariz

Moskva, 28. avgusta. AA. Francoski veleposlanik Naggyar je odpotoval danes dopoldne z letalom iz Moskve preko Stockholma v Pariz, kjer bo poročal svoji vladi o položaju.

Kodanj, 28. avgusta. AA. Angleško vojaško zastopstvo je prišlo danes iz Moskve preko Helsinkov v Kodanj. Jutri bo nadaljevalo pot proti Londonu.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Beleške

Peter Živković o sporazumu

V Banjaluku je prisel v soboto na svojem potovanju po vrbaski banovini predsednik Jugoslovske nacionalne stranke g. Peter Živković. Udeležil se je banovinske konference JNS. Po poročilu beograjskega »Vremena« je govoril g. Živković na konferenci tudi o sporazumu in dejal, da mu še ni znana vsebina dogovora, sklenjenega med Cvetkovićem in dr. Mačkom. »Pozdravili pa bomo sporazum, če bo zadovoljil tako Hrvate, kakor Srbe. To tem bolj, ker je Jugoslovska nacionalna stranka že dolgo stala na stališču potrebe bratskega sporazuma med Srbi in Hrvati.«

Naša JRZ o sporazumu

Slovensko glavno glasilo JRZ se je v oceni sporazuma omejilo na 11 vrstic v nedeljskem političnem pregledu »Slovenca«. Pravi, da je sporazum mogoče odjeknil po vsem svetu in ga povsod razlagajo kot neobhodno posledico sedanjega napetega položaja v Evropi, ko hoče biti Jugoslavija složna in strnjena. Iz Jugoslavije je izginila kal razpada, na katerega so nekateri že računali in danes stoji država zedinjena, složna in trdna.

Obširnejše je o tem sporazumu spregovoril minister dr. Krek na svojem nedeljskem shodu v Konjicah. Rekel je, da je dan sporazuma tudi praznik zmage in uspehov JRZ. Vzokojena je uredba o ustanovitvi Banovine Hrvatske, a izdana je istočasno »uredba, s katero so tudi Slovenci dobili pravico do enakih kompetenc. Pri praktičnem izvajanju in prenašanju kompetenc bomo mi premislili in določili, katere so za Slovence koristne in sprejemljive.« Minister dr. Krek je nato ostro polemiziral proti tistim, ki očitajo slovenski JRZ, da je povodom sporazuma doživela velik neuspeh in da je zmanjšal njen vpliv v vladi. »Jeziki nasprotnikov sika jo med vas opazke, češ, danes samo Hrvati dobijo, kar so želeli, o nas Slovencih ni govora.« To je poskus razburjati vrste pristašev JRZ. Dr. Krek se proti temu sklicuje na gg. Cvetkovića in dr. Mačka, ki sta v svojem protokolu izrecno ugotovila, »da se mora osigurati enakopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev in vseh priznanih veroizpovedi«. Nadalje se sklicuje g. Krek na to, da je v posebni uredbi izrecno rečeno, da se predpisi, ki veljajo za banovino Hrvatsko, morejo razširiti tudi na ostale banovine.

Minister dr. Krek poziva pristaše JRZ: »Zato le pokonci glave! in jim zagotavlja, da »nič ni opuščena in nič zamujenega«. »Politični branjevi« godrnjajo tudi, da imamo Slovenci sedaj samo enega člana v vladi in da je razpuščena narodna skupščina, v kateri je imela JRZ vse slovenske mandate in o kateri so govorili, da bo ostala do leta 1942. Toda »branjevi« misel ni na mestu. Na žrtve, ki jih je slovenska JRZ doprinesla, je ona ponosna in je srečna, da jih nasprotniki opazijo. Res je, da je tudi številna udeležba cele JRZ v vladi manjša. Toda to je zaradi tega, ker predstavlja nova vlada široko koncentracijo. JRZ pri vsem tem ostaja važna in odločilna nosilka nove politike. Dr. Krek je izjavil priznanje tudi Slovincem, ki so mnogo pomagali do zmage našel sporazuma. Kakor znano, je bila odločilna bitka 11. decembra in 40.000 slovenskih glasov za sporazum je bil dragocen doprinos v borbi proti dr. Stojadinovićevemu volilnemu programu, katerega politična zmaga bi bila najbrž poglajala našo državo v težke katastrofe.

Končno je minister dr. Krek napovedal, da bodo šli pristaše slovenske JRZ v prihodnje volitve »vsi veseli in navdušeni z narodnimi pesmimi na usti in narodnimi simboli na prsih«...

Socialisti o novi situaciji

V Beogradu so se sestali v nedeljo dopoldne pristaše socialistične skupine, katerim je poročal o sporazumu socialistični prvak dr. Živko Topalović, ki je v svojem govoru podčrtal dalekosežni pomen bratskega sodelovanja med Srbi in Hrvati. »Sklenitev sporazuma pomeni zaključitev 20 letne dobe medsebojnih bojev in trenj. Socialisti smo že pred meseci naglasili potrebo sklenitve sporazuma, ki ga mora danes v načelu slehernik pozdraviti. Kar se tiče vsebine sporazuma, socialisti ne moremo biti nezadovoljni, ko vidimo, da so z njim zadovoljni srbski, hrvatski in slovenski nacionalisti. Socialisti bomo samo srečni, ko bo hrvatsko vprašanje za vedno rešeno in odstranjeno z dnevnega reda naše notranje politike.«

Nato je dr. Topalović obširno razpravljal o mednarodnem položaju in končno ugotovil, da moramo ostati Jugoslovenci v stanju stroge oborožene nevtralnosti.

Srbsko-hrvatske manifestacije v Banjaluki

V nedeljo zjutraj so priredili pristaši vseh strank v Banjaluki velike manifestacije v proslavo sporazuma. Na čelu povorke so nosili veliko državno zastavo in srbsko ter hrvatsko trobojnico. V sprevedu so nosili omladinci napise: Zivela velika in nedeljiva Jugoslavija! Zivel sporazum! Zivela svoboda in demokracija! Zivela svoboda tiska! Povorko je pozdravil med drugim eden izmed voditeljev Hrvatske seljaške stranke dr. Ljubičić, ki je poveljeval bratsko sodelovanje Srbov in Hrvatov pri preureditvi Jugoslavije. Citiral je tudi besede kralja Osvoboditelja Petra I., da je postala mala Srbija velika država samo zato, ker je sponela na načelih demokracije in svobode. Za dr. Ljubičićem je govoril prota Kemanović, ki je poveljeval zasluge doma Karadjordjevičev za naše osvobojenje in zedinjenje.

Slovenski »Temps present«

Akademsko društvo »Zarja« je priredilo v Bohinju kulturno socialni tečaj, katerega so se udeležili mladi katoliški inteligenti, ki se ne strinjajo z ofcielnim vodstvom in simpatizirajo deloma s krščanskimi socialisti, organiziranimi v Jugoslovanski strokovni zvezi, deloma pa s skupino okoli profesorja E. Kocbeka. Na posvetovanjih, združenih s kulturno-socialnim tečajem, so sklenili ustanoviti mladi nezavisni katoliški inteligentni nov katoliški tednik po vzorcu francoskega »Temps present«. List bi bil svobodna tribuna vseh katoliških inteligentov, v katerem bi lahko svobodno razpravljali o vseh perečih

Ob zaključku lista:

Henderson pri Hitlerju

London, 28. avg. br. Agencija Reuter je izdala nocoj naslednje poročilo: Angleški poslanik sir Neville Henderson je prisel nocoj z letalom ob 20.30 v Berlin. Z letališča Tempelhof se je odpeljal v angleško poslaništvo. Čim je tja prisel, ga je obiskal francoski poslanik v Parizu Coulondre. Imela sta daljši posvet.

Ob 22.15 se je poslanik Henderson z avtomobilom odpeljal v novo kancelarsko palačo. Kancelar Hitler ga je takoj sprejel. Ob 23.45 je bil Henderson še zmerom pri kancelarju. Medtem je prisel v kancelarsko palačo tudi maršal Göring.

Berlin, 29. avg. br. Nemški poročevalski urad je davi ob 0.30 objavil naslednji komunikle o Hitlerjevem sestanku z angleškim poslanikom Hendersonom po njegovem povratku iz Londona:

Angleški poslanik Henderson se je ob 22.30 pripeljal v kancelarsko palačo, kjer ga je državni kancelar takoj sprejel. Razgovor je trajal snci do 23.40. Pet minut kasneje je poslanik Neville Henderson zapustil kancelarsko palačo in se vrnil v angleško poslaništvo. Kancelarju je izročil odgovor angleške vlade na njegove predloge.

Oboroženo premirje?

London, 28. avg. Nekateri trdijo, da predlaga angleška vlada v svojem odgovoru, ki ga je odnesel poslanik Henderson kancelarju Hitlerju, oboroženo premirje za tri do štiri mesece. Medtem naj bi se skušal rešiti nemško-poljski spor. Nadalje trdijo poučeni, da Anglija ne odklanja gladko nemških zahtev, ker kancelar Hitler v svojem sporočilu angleški vladi ni označil v podrobnostih nekaterih svojih predlogov.

Konferenca petih velesil

Rim, 28. avg. c. V informiranih krogih se je razširila vest o možnosti sklicanja konference petih velesil, na kateri bi bile zastopane Anglija, Francija, Italija, Nemčija in Rusija. Ta konferenca naj bi izdelala sporazum o Gdanskju. Te vesti so nastale, ker je Mussolini v zadnjih 48 urah prejel že četrto poslanico kancelarja Hitlerja. Poljska bi imela na tej konferenci samo svoje opazovalce.

Neresnična vest o atentatu na Hitlerja

Berlin, 28. avg. c. Nemško propagandno ministrstvo demantira, da bi bil včeraj izvršen poizkus proti življenju kancelarja Hitlerja.

Nemci zasedajo Slovaško

Bratislava, 28. avg. br. Predsednik slovaške vlade dr. Tiso je nocoj izdal proglas na slovaški narod, v katerem ugotavlja, da je po pogodbi o zaščiti Slovaške Nemčija prevzela obveznost, da bo v primeru potrebe tudi z oboroženo silo ščitila slovaško neodvisnost. Nastopil je čas, ko bo nemška vlada izpolnila to svojo obveznost, zato slovaška vlada poziva prebivalstvo, naj povsod prijazno sprejme nemške cete in jim v vsakem pogledu ustreže.

Proglas je vzbudil ogromno pozornost v vseh slovaških krogih. Dolej je Nemčija imela v Slovaški že nekaj divizij vojaštva, ki pa se je vse koncentriralo v dolini reke Vaha in v krajih ob poljski meji. Kakor

Besedilo angleško-poljske obrambne pogodbe

Sklenjena je za pet let in ima značaj prave zavezniške pogodbe

Poročali smo že na kratko o sklenitvi in vsebini angleško-poljske dokončne obrambne pogodbe. Danes podajamo tudi njeno popolno besedilo:

Čl. 1. Ako se ena izmed pogodbenih strank znajde s kako tretjo evropsko državo zaradi napada te poslednje v vojnem stanju, ji bo druga pogodbeni stranka nudila vsjo podporo in pomoč, ki je v njeni moči.

Čl. 2. Ta določba velja tudi za primer, da bi kakršnakoli akcija evropske države jasno, neposredno ali posredno, ogrozila neodvisnost ene izmed pogodbenih strank in bi bila takega značaja, da bi prizadela stranka smatrala za svoj življenjski interes, da se ji upre z orožjem.

b) Ako bi se ena izmed pogodbenih strank znašla v sovražnostih z evropsko državo zaradi akcije te poslednje, ki bi ogrozila neodvisnost ali nevtralnost kake druge evropske države, in sicer v taki obliki, da bi predstavljala jasno ogrožanje varnosti te pogodbene stranke, veljajo določbe prvega člena, vendar brez nevarnosti za pravice prizadete evropske države.

Čl. 3. Ako bi kaka evropska država poskušala izpodkopati neodvisnost ene izmed pogodbenih strank z gospodarsko penetracijo ali na katerikoli drug način, si bosta obe pogodbeni stranki vzajemno pomagali v odporu proti takim poskusom. Ako bi prizadeta evropska država začela sovražno-

vprašanjih v luči svobodnega in polnega krščanstva, kakor sami pravijo. V zvezi s to zamisljijo je izjavil ravnatelj Mohorjeve družbe v Celju, da bi bila ta pripravljena izdajati tak tednik.

Radovedni delavci

Iz delavskih krogov nam pišejo: Dosmrtno nastavljeni referent »Delavske zbornice« g. France Preželj se je, kakor so poročali nemški listi, udeležil kot predstavnik Jugorasa prireditelj »Kraft durch Freude« v Hamburgu. Pričakovali smo, da bo g. Preželj kje objavil svoje vtise s tega vsekarov zanimivega potovanja. Prelistali smo zato celo vsega »Slovenskega delavca«, toda zaman.

pa kaže nocojšnji proglas, bo nemška vojska sedaj zasedla še ostale slovaške kraje. Po zadnjih vesteh so že odšli prvi transporti nemškega vojaštva iz Brna v smeri proti Bratislavi.

Varšava mirna

Varšava, 28. avg. c. Zivljenje v Varšavi je popolnoma normalno. Prebivalstvo je mirno, toda pripravljeno za vsak slučaj. Mobilizacija se vrši v zelo velikem obsegu. Zaprtih je bilo več trgovin trgovcev, ki so skušali dvigati cene živilom.

Evakuacija civilnega prebivalstva v Parizu

Pariz, 28. avg. br. Mobilizacija v Franciji se razvija nemoteno in naglo in doslej tudi ni bilo nikake večje nesreče. Po asfaltiranih cestah brze v nepreglednih kolonah tovorni avtomobili z vojaštvom, tanki, artiljerija, treni, specializirane cete in še razni drugi pomozni oddelki vojaštva. Tudi vlaki so vsi prenapolnjeni.

V Parizu so se medtem pričeli izvajati ukrepi za evakuacijo civilnega prebivalstva. Iz mesta so se pričeli seliti žene, otroci in starci. Na deželo odvažajo tudi dragocenosti iz cerkva in muzejev. Prebivalstvo, ki bo ostalo v Parizu, je bilo že v celoti preskrbljeno s plinskimi maskami in tudi tuji, ki ne nameravajo zapustiti Pariza, so od svojih poslanstev prejeli potrebno število mask. Otroci, ki so bili doslej v počitniških kolonijah, se obče ne bodo vrnili v Pariz, dokler se položaj ne razčisti.

★

Japonska za sodelovanje z Anglijo

Tokio, 28. avg. br. Mikišo je danes dopoldne po kratkih posvetih z vodilnimi političnimi osebnostmi sprejel generala Aba in mu poveril misljo za sestavo nove vlade. General Abe je novinarjem izjavil, da bo svojo nalogo takoj izpolnil, da bo še pred zoro pripravil listo nove vlade.

Washington, 28. avg. br. Japonska vladna kriza je vzbudila v ameriških krogih veliko pozornost. Splošno računajo, da bo Japonska sedaj opustila svojo agresivno politiko na Daljnem vzhodu ter da bo v bodoče bolj spoštovala interese tujih sil na Kitajskem. Ameriški vladni krogi naglašajo, da bi z velikim zadovoljstvom sprejeli na znanje odločitev nove japonske vlade, da bo v bodoče Japonska sodelovala z Anglijo in Francijo.

Državni podtajnik zunanjega ministrstva Wales je danes sprejel ameriškega poslanika v Tokiu Woola in angleškega poslanika v Washingtonu Ronaldu Lindsaya. Govoril je z njima o problemih Daljnega vzhoda in o politični krizi v Evropi.

Italija ne bo pristopila k rusko-nemškemu paktu

Tokio, 28. avg. c. Agencija Domej zanika, da bi Italija hotela pristopiti k nemkosrbski nenapadalni pogodbi. Nadalje označuje kot popolnoma netočno vest o zblizanju med Japonsko in Rusijo ter pravi, da so take vesti samo propagandnega značaja ter naperjene proti Angliji in Japoniki.

Japonci so prenehali z blokado Hongkonga.

Japonci so prenehali z blokado Hongkonga.

Iz češke in Moravske

Proglas protektoratne vlade na češki narod

Protektoratna vlada Češke in Moravske je izdala 24. t. m. naslednji poziv javnosti: Z usodo nemškega rajha tesno zvezan, preživlja naš narod dobo, polno razburiljivih dogodkov. V tej dobi je treba ohraniti najstrožjo disciplino vseh občanov. Vsi sloji našega naroda si morajo biti zvesti, da je v teh trenutkih treba do skrajnosti in popolnoma pravično izpolniti dolžnosti, izhajajoče iz položaja, na katerem je vsakdo izmed nas. Naj gre za katerokoli stroko javnega življenja, naj gre za podrejene ali nadrejene, delavce, kmete, uradnike, zastopnike svobodnih poklicev, vsakdo izmed nas je dolžan zagotoviti čim učinkovitejši potek dela v svojem področju. Vsi državljani se morajo zavedati, da s površnostjo, brezskrbnostjo ali pa z nerazumevanjem svojih dolžnosti delujejo proti interesom protektorata, ter obenem proti interesom nemške države, katere del je češko-moravski protektorat. Vlada protektorata poziva vse urade podjetja in zavode ter vse državljane k strogo izpolnjevanju dolžnosti ter nujno opominja, naj nihče z neprimišljenimi čini ne oškoduje svoje koristi, interesov svojih soživiljanov in s tem interesov vsega naroda.

Naredba policijskega ravnanja v Brnu glede stikov arijskega prebivalstva z židovskim je na Moravskem do neke mere precej strožja nego slika naredba za Češko. Glede gostiln in kavarn velja za židve popolna prepoved. Lastniki teh lokalov morajo imeti posebne sobe za židovske goste, ako pa nimajo prostora, ne smejo

sprejemati židovskih gostov. Poset gledališč, koncertnih dvoran, kinematografov in sličnih lokalov je židom takisto popolnoma zabranjen. Na take prireditve so židje pripušeni le takrat, kadar je to izrecno označeno na programih. V javnih bolnicah, porodnišnicah, sirotišnicah, hiralnicah, in sanatorijih morajo židje imeti posebne oddelke, ki morajo biti tako strogo ločeni od oddelka za arijske paciente, da ni niti pri vstopu niti pri odhodu med ariji in neariji prav nikakega stika. Židom je nadalje prepovedan vstop v vse javne vrtove in nasade. Vsem Brnu sta židom samo dva parka dovoljena. Isto velja za vsa javna kopališča. Židje imajo pristop samo v dve kopališči in sicer le ob ponedeljkih. Židje smejo svoja bivališča, hiše, poslovne lokale in delavnice krastiti samo z židovsko zastavo — modro-belo s hebrejsko šestorogljasto zvezdo. Niti na njih domovih niti na njih obleki nikoli ne sme biti kakih odznakov, ki bi lahko koga zavedli v zmotu. Vsa židovska podjetja, bodisi trgovine, obrtni prostori, odvetniške pisarne ali zdravniške sprejemnice, morajo biti opremljena z različnim napisom, da gre za židovsko podjetje. Naredba določa velikost teh napisov in na kakšnem mestu jih morajo biti prilepi. Tudi poslovni pismeni papir židovskih podjetij mora imeti različno označbo: židovsko podjetje. Brnska uradba o stikih med židovskim in nežidovskim prebivalstvom je po vsej priliki strožja iz tega razloga, ker je tamosnji policijski ravnatelj Nemec dr. Schwabe.

Dva računa

Kolikor toliko zanesljive komentarje o novem položaju v Evropi po sklenitvi nemško-ruske pogodbe objavljajo te dni predvsem listi tako zvanih nevtralnih držav, kakor na primer švicarski in drugi. Iz njih opoznamo mnenje o dveh računih, ki so bili odločilni pri najnovejšem svetovnem diplomatskem preokretu, katerega posledice še ni mogoče predvidevati.

Po nemškem računu je nova pogodba z Rusijo trenutno nemško pozicijo močno utrdila. Neposredni namen novega nemškega koraka je bil predvsem v njegovem psihološkem vplivu na nasprotni tabor, kar naj bi brez uporabe orožja omogočilo novo zmago Nemčije, ki bi očitno še prekoračila monakovsko. Nasprotno pa računa Moskva z neizogibnostjo vojne med obe-

ma taboroma velesil in ji novi sporazum omogoča vlogo opazovalca s puško ob nogi. Za morebitno intervencijo bi se Rusija odločila šele tedaj, kadar bi sama smatrala, da je za to nastopil čas. Pred svojim sporazumom z Nemčijo je dolgo motrila tabor demokracij, da vidi, na kakšne žrtve bi bil ta pripravljen za sporazum z njo. Iz svojega opazovanja je izvajala posledice. V tem je njen račun.

Miroljubni svet nima časa, da bi moraliziral o teh odločitvah, njega briga samo vprašanje, kateri izmed teh dveh računov je pravičen. Po zadržanju Anglije in Francije se zdi spekulacija z drugim Monakovim pogrešna, toda zato še ni povsem gotovo, ali bo pravičen račun o neizogibnosti svetovne vojne, kajti v obeh taborih vele-

sil so še sile, ki utegnejo intervenirati v kompromisnem smislu. To bi se zgodilo tedaj, ko bi se izkazal prvi račun za napačen, in bi se pokazalo, da je v interesu vseh štirih evropskih velesil, da se ne uveljavlja — drugi račun.

Tako se ocenjuje danes situacija v tako zvanem nevtralnem taboru. Na kratko bi

lahko rekli, da je v sedanjem usodnem nihanju med mirom in vojno vse polno možnosti za oba izhoda. Kateri bo obveljal, bodo pokazale bližnje konkretne odločitve, ki se zde toliko bolj blizu, kolikor bolj narašča splošna napetost v smer dokončnega obračuna.

Mučeniška pot skozi Slovenske gorice

Takole zasledi človek včasih propagandno notico za Slovenske gorice. V nji hvali idealni pisec lepoto krajev, dobroto ljudi, prijetni okus vina, gibanje in nešteti priških dobrot. Slavi senco gozdov in krajski vonj pelagonij, ki krasi okna hramov, v katerih spe mična dekleta. Piše o čudovitem cvetju ajde, ki ni nikjer lepše kakor tu. Uspeha pa ni nikakinega. Slovenski gorici so osamljeni. Razgledne točke, s katerih se vidi skoraj pravilna lepota, so mrtve. V sencah gozdov ni hladu žužnih izletnikov in vode potokov ne namakajo razvnetih popotnikov, ki bi jih pot privedla v Slovenske gorice. Vinogradi ne poznajo mešanov, razen onih, ki so njihovi gospodarji. Klopčici pojejo svojo pesem utrujenim kmetom, žalostno gledajočim, če bi morda le prišel od kod kupec, ki bi jim odkupil vino.

Pa sem zadnjič rohnol zastran omalovaževanja Slovenskih goric, ko sem gledal z dolgočasno zehanje mariborskih mešanov in sem to svoje nerazpoloženje usmeril na človeka-motociklista, nekakšnega svojega znanca iz prejšnjih dni.

»Potegni se do Svetega Lenarta!« sem mu priporočal. »Pri Frančku se pokrepaš z božjo kapljico, potem pa stopi k Sveti Trojici, od koder boš videl lep del Slovenskih goric.« — Začnil — Nekdo mora. Povedal boš o vtisih znanec in ni vrag, da bi se v ljudeh ne vzdrnilo zanimanje za ta najlepši del naše dežele.

Nekam žalostno me je gledal, jaz pa sem se jezil, ker sem mislil, da ni dovoljen za lepoto krajev. Pestil sem ga, ga nagovarjal, zmerjal in slednjič je pristal, ali pod pogojem, da grem z njim.

»Počakaj trenutke!« mi je dejal. Stekel je v trgovino in na moje veliko začudenje se je vrnil z dvema konopcema, kakršne rabijo kmeti za privezovanje krav na paši. Čemu mu bodo, mi ni povedal.

Usleda sva se na motorno kolo in jo odkurila proti Svetemu Petru.

Bilo je krasno popoldne. Valovi Drave so se razigrano pozibavali. Za gmovjem po obrežju je tam pa tam zehal utrujen ribič, z Meljskega hriba pa je včasih treščil kamen ter naju opomnil, da preži smrt na človeka za vsakim drevesom.

Privzela sva na vrh hriba. Dolga in zamotana pot, ali s plača se peljati po nji. Na vzhodni strani so se nama prikazale Slovenske gorice v vsej svoji svatovski lepoti. Gledal sem znanca in čakal, da se začudi, da ga obleti vžhičenje. Namesto tega pa je ustavil motor, odvil s krmila konopec ter me pričel vezati k ograjdu kolesa.

»Noriš?« sem ga vprašal, ko mi je motorna vrta okrog pasu. Zavezal jo je na pedale, kamor sem se opiral z nogami. — »Saj ne pojdeva v zrak!« sem se branil. On pa je opravil svoje delo, ne da bi zinil kakšno besedo. Sedel je na motor ter ga pognal.

Pripeljala sva se s hriba. Zavila sva na cesto, ki teče mimo Svetega Marjeta proti Lenartu, in moj znanec je zavpil:

»Pazi, drži se!«

Oprijel sem se držala pred sedežem z vso močjo in že v istem se je zgodilo z menoj nekaj takšnega, kar me še ni doletelo na svetu. Začutil sem mogočen sunek, kakor bi motor zdrvel čez sveže izorane ogone. Vrglo me je v zrak, in če bi ne bil privezan, bi bilo po meni.

Od tistega trenutka nisem več sedel na sedlu. Ko sem se mu hotel približati z zadkom, me je že ruknilo kvišku in tako sem poplesaval med nebom in zemljo, prestrašen do smrti. Strahu me je rešilo čudno na-

Kulturno delo kočevskih Slovencev

Počaščenje spomina ponesrečenega Silva Mehore

Kočevje, 29. avgusta.

Na tem mestu smo že čisto pisali o naporih zavednih kočevskih Slovencev za zmago nacionalne miselnosti na Kočevskem. Danes imamo v Kočevju vrsto slovenskih narodnih društev, ki vsako po svoji moči in ozirajo se na program svojega udejstvovanja stremi h kulturni in gospodarski osamosvojitvi kočevskih Slovencev. Dokler zavedni narodnjaki v Kočevju niso imeli lastnega doma, v katerem bi se zbirali, učili in bodrili drug drugega do plemenitega narodnostnega dela, so v prejšnjih letih nastale pogoste težave, ki so bile nepremostljive. Toda odkar je ko-

ključje. Nenadno sem začel škrobočanje, kakor bi se peljal po jajcih. Kolesa motorja so se vgreznila do osi v gramoz. Še malo in zvalila sva se po tleh v zabavo koscem, ki so se nama dvije smejali.

Moj tovariš se je hitro pobral. Odvezal je tudi mene in vzdignila sva motor, ki sva ga morala prej izkopati iz gramozu. Usledila sva se za cesto. Tedaj sem imel priliko opazovati avtomobiliste, ki so se peljali po glavni prometni žili Slovenskih goric. Kakor mučeniki so bili videti. Metalo jih je sem in tja po sedežu, vozilo pa je stokalo, škripalo in cvilo, kakor nenamazan pariz.

Ogledal sem si cesto in se zgrozil. Kakor njiva je bila, lepa za slikarja, ki bi hotel upodabljati raznolike krnice, vdolbene v njo, ali strahna za avtomobilista. Na nekaterih mestih, kjer so bile izkopane vanjo že pregloboke jame, so jo nasuli s prodcem, da je pnevmatika drsela po njem kakor po ledu. Zlasti ovinki so bili visoko nasuti s prodcem in človek je z užitkom gledal, kako so se pogrezali vanj avtomobili.

Koliko prekletanj sem čul v gostini, kjer sva popravljala motor! Kdor ne zna kleti, se mora voziti po tleh cestah, so pravili ljudje. In ko sva se odpeljala, sem posikal v spominu pozabljenega imena, katerih magična moč lajša človeku trpljenje.

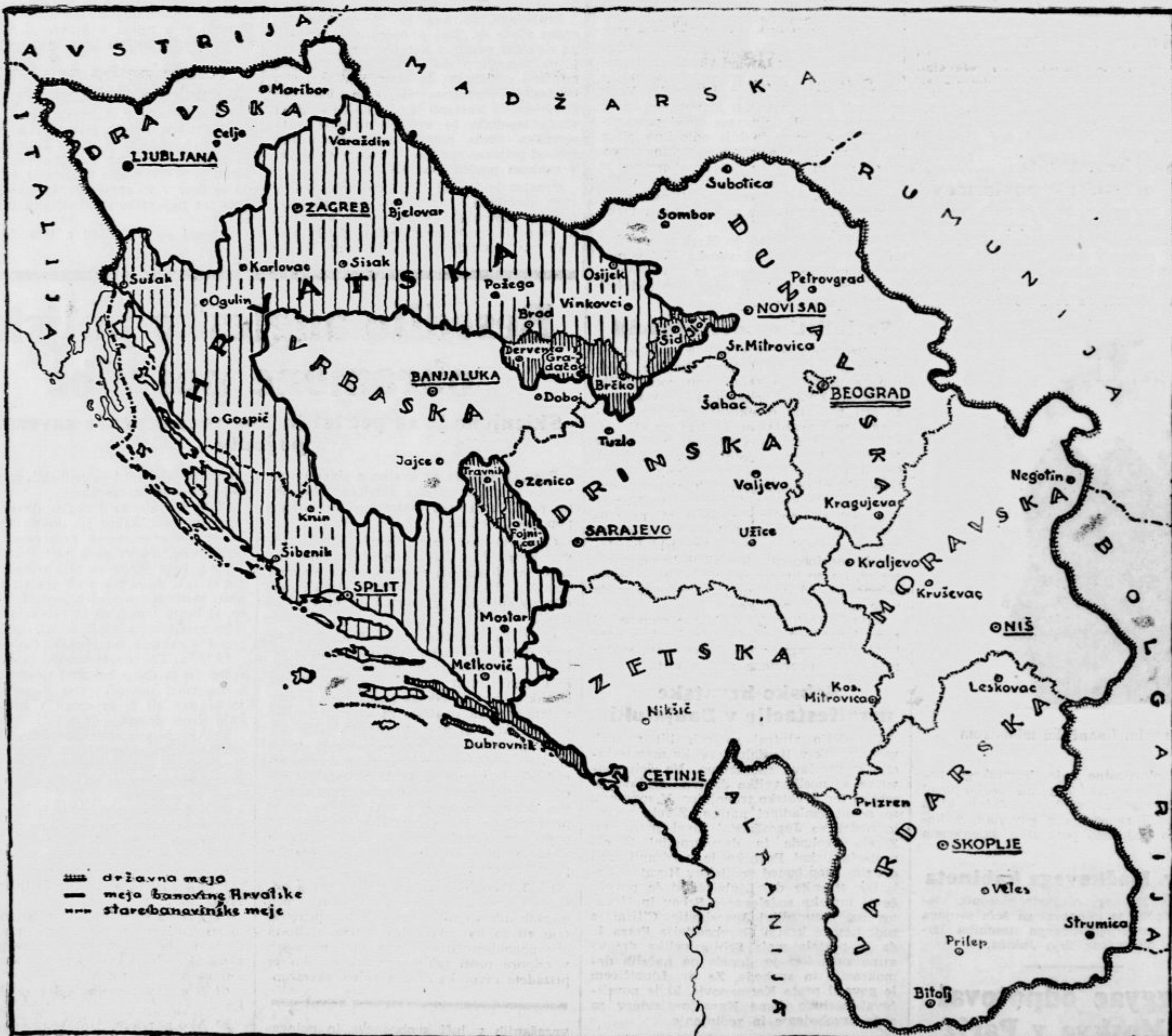
Po dveh urah sva prišla k Svetemu Lenartu izbrpana do smrti in z obtočnimi kostmi.

»Kako naj pridemo k vam, dragi človek?« je izdaval moj znanec. »Saj z vsako vožnjo tvegam življenje.«

Napila sva se. Moj znanec je zasopal, jaz pa sem odšel, da bi ne prisilil še enkrat v to smrtno vožnjo, po poti pa sem molil k bogu, naj dopusti, da se bodo »vremena Kranjcem zjasnile.«

Ignac Koprivec.

Banovina Hrvatska

Banovina Hrvatska je bila ustanovljena z uredbo kraljevega namestništva od 26. avgusta o ustanovitvi in ustroju te banovine. Novo banovino Hrvatsko tvorijo:

1. savska banovina,
2. primorska banovina,
3. mesto in srez Dubrovnik iz zetske banovine,
4. srez Fojnica, Travnik in Brčko iz drinske banovine,
5. srez Derventa in Gradačac iz vrbanske banovine,
6. srez Ilok in Šid iz dunavske banovine.

Iz besedila sporazuma, ki sta ga pod-

pisala Dragiša Cvetković in dr. Maček, je razvidno, da se bo definitivni obseg banovine Hrvatske določil ob priliki preureditve države. Pri tem se bodo upoštevale gospodarske, geografske in politične okoliščine. To velja zlasti za srez, ki se iz drugih banovin priključijo banovini Hrvatski. Sporazum predvideva, da se lahko naknadno izločijo občine in naselja v teh srezih, ki nimajo hrvatske večine.

Uredba kraljevega namestništva o razširjenju predpisov, ki veljajo za banovino Hrvatsko, na ostalo banovino, vrhu tega določa, da se ob končni ureditvi države lahko združijo tudi druge bano-

vine in da se sploh spremeni njihov teritorialni obseg.

Po sedanjih začasni razmejitvi ima banovina Hrvatska, če upoštevamo naravni prirastek prebivalstva in statistiko ljudskega štetja iz leta 1931, približno 4.383.000 prebivalcev. Po stanju ob koncu l. 1938 ima naša država, če upoštevamo naravni prirastek, 15.630.000 prebivalcev. Banovina Hrvatska predstavlja torej 28% celotnega števila prebivalcev naše države; obsega pa 66.393 km², t. j. 26% celotne površine naše države.

Na posamezne sestavne dele nove banovine Hrvatske odpade naslednje število prebivalcev:

savska banovina	2.936.800
primorska banovina	983.200
mesto in srez Dubrovnik	54.300
srez Fojnica, Travnik, Brčko	200.300
srez Derventa in Gradačac	141.800
srez Ilok in Šid	67.100
skupaj	4.383.000
prebivalcev	

Po podatkih, ki jih objavlja »Hrvatski dnevnik«, ima banovina Hrvatska 75% katoličanov, 20% pravoslavnikov, 4% muslimanov, 0,5% evangeličanov in 0,5% židov.

Ponarejeni novi kovanci po 50 din

Moravce, 28. avgusta

V soboto 26. t. m. so imeli delavci v tovarni Jub v Dolu pri Ljubljani izplačilo. Pri izplačilu je prejel delavec M. R. iz Zaboršta pri Dolu tudi 2 kovanca po 50 din, ki so prišli šele pred kratkim v promet. Ko mu je eden izmed kovanecv slučajno padel na cementna tla, je opazil, da nima ešenka. Pri primerjavi z drugim lepo zvečenim kovancem je tudi zapazil, da nima na robu visnjene »Bog čuva Jugoslaviju«, temveč samo »Čuva Jugoslaviju«. Sumljiv kovanec je takoj nesel nazaj v tovarno, kjer so ravnatelj in drugi ugotovili, da je kovanec najbrže ponarejen.

Ponarejeni kovanec se na oko prav težko prepozna, zato naj bo vsak pri prejemanju 50dinarskih novih kovanecv zelo previden.

Nova grobova

V Ljubljani je preminila gdč. Frančiška Učahova. Pogreb bo danes ob pol 17. izpred mrliške veže zavetišča sv. Jožefa.

Rodbin Hamovi je umrla v Ljubljani 6-letna hčerica špela Ljubica. Pokopali jo bodo danes ob 17. iz hiše zalosti, smar-tinska cesta 11.

Obema pokojnicama blag spomin, za-jučim naše sožalje!

INSERIRAJTE V »JUTRU«!